

Ruk Aboedi Hoafi Ruk ai sürü papimarandi

*Ruk ai Sisas tüküme fiyu ranahambo
Tiofirusimbo sürü papimarandi*

¹ Tiofirus, karihasi se adükari nindou-anafi. Nindou afindi ai nine-moatükunî God ai yihoefi mbusümo ramareandi ranahambo di boadofe sürü papimbo mehomo. ² Sapo nindou didemo weangurühi hondü Sisasindi ratüpurî ahamundi himboarinambo hoeiru mburumbo aboedi hoafi wataporimborümünî marundi ranahamboemo ai sürü papiru marundi.

³ Ro wandihoari muᅇguambo moatükunî ndorihoeimbi weangurühi tüküme fiyo ra tüfoarhe fifirimarheandi. Ranimboane asu, Tiofirus, sihambo rani-moatükunî tüküfe-tüküfe marandi ranahambo di boadofe sürü papimbo ro hohoanî moyahanî mayoa aboed-ane masahi.

⁴ Ro randheandani animbo asu se muᅇguambo moatükunî sihambo yamundimarîhunîni ra tüfoarowandühi fifirîmbîrowanda sahehea.

*Son tükü fembo ayu ranahambo sünambeahîndî
nendî ai Sekaraiambo hoafî mayundo*

⁵ Herot ai Sudia-yafe bogorimbofi nuᅇguambe nindou mamî ahandî ndürî Sekaraia ai Godimbo sesi siheferambo nindoumbofi manüᅇgu, aiana Godimbo sesi sihoemo-rundeimbi Abaisa-yomondi sîrambeahîndî yu.

Ahandi nimorehindi nduri ra Erisabetiyo ai-amboani Aronindi sirambeahindiyoy. ⁶ Yimbu ai Godindi himboahü mbumundi hamindi nimbafembo Adükarindi hoafi hmboriyafeih süngurine marinandi. ⁷ Erisabet ai purüsüyo hayamboyo ranimbo ai Sekaraia-dibo nitori kefekeate nimbafembo boagirimayafe. ⁸ Mami simboani Sekaraiani siriündi ratüpurimbo si tüküfeyoambe sesi shefe ra Godindi himboahü ramareandi. ⁹ Sapo Godimbo sesi sheferambo dibonimbo rani hohoanimo süngumbo ahambo dibonimemondowa Godimbo shefembo fondiwami fisinjarümbi moatükun mandifembo Adükarindi wori ranambe kefuai mahüfu. ¹⁰ Raniyo fisinjarümbi moatükunimayorani hai tikirandühi horoambe nimorehi nindowenih afindi ranai weindani nimboeimbo Godimbo didibafiyehi burimayei.

¹¹ Raniyo asu refeyoambe Adükarindi sunambeahindi nendi ranai ahambo-so tüküfi fisinjarümbi moatükun mandife fondi warihondani manüngu. ¹² Raniyu Sekaraia ai hoeriri haya hepünifi yihimbo sisirimefiyu. ¹³ Nga asu sunambeahindi nendi-mayu ranai hoafiyundowohü yahuya, “Sekaraia, se yihimbondamboyafi! God ai shafi didibafife hoafi hmboriyumboani. Asu shafi nimorehi Erisabet ai shafi nitori nderimindimboe. Rananimbo se ahambo nduri Son kaboadiwori. ¹⁴ Nitori ranai tükündifiyuan se afindi hamindi hihifi-hihifindamboyafi asu nindou amuri ranai-amboani afindi hihifi-hihifindeimboyei. ¹⁵ Nindou ranai ana Adükarindi himboahü ndüreimbi

hondündümbui. Aiana yowanî wain asu nginîndî hamîndî bia ra ndümündümbui. Ahambo hondî ai wakemîndîmbo yangîrîyoambe Yifiafî Aboedî ranai ahandî fiambe yadîdündîfemboe.

¹⁶ Rananîmbo ai Israerîhündî nindou afîndî ranaheimbo God ahei Adükari-mayu ranahambo sowana hîhîndeirî ndemündündürî ngumbui.

¹⁷ Aiana Godîndî hoafî hoafîyu-randeimbî, ahandî ndürî Eraisa ramefiyu nou, yahurai nginîndî ndemündü haya Adükari-mbohünda ai boatei horombondüfi ngumbui. Aiana afîndî mam-anemo asu nîmor-anemo asükai mamühîndeapura aboedî-aboedîndafu, nindou Godîndî hoafî hîmborîkoate-yerîhündeimbî aheimbo hîhirîndeirani mbumundî hohoanîmo süngundîhi, asu anîhondümborîhindeimbî Adükari ai kosîmbo-mayu ranîmbo dîdîboadondearümbui,” mehu.

¹⁸ Sekaraia ai sünambeahîndî nendî-mayumbo simborî hoafîyundühi yahuya, “Asu ro nüngundîhe fifîrîmandîhe ranîmoatükunî ra anîhondayo amboanî? Roana ndeara boagîrîyamboanahî asu wandî nîmorehî amboanî boagîrîyomboane,” mehundowamboyu.

¹⁹ Sünambeahîndî nendî ai simborî hoafîyundühi yahuya, “Ro Gebrier-anahî nda. Roana Godîndî ngusümboaranî-anahî nîmboa arîhandî. Aiyu wambo koamarîhendîra sîhambo aboedî hoafî hoafîmbo makosahî. ²⁰ Se moai wandî hoafî ra anîhondümborîrowandî ranîmbo-hünda yafadühamî tapî nîmbafî ngafîmbo ranîmoatükunî ra tükündîfemboe. Nîni-sîmboanîyo God ai dîbonîmayu ranîmoatükunî ra anîhondümborî tükündîfemboe,”

mehundo.

²¹ Rani-moatükunî ranai refeyoambe nindou bîdîfirî ai Sekaraiambo weindanî nîmboeimbo hîmboyahündowohü hohoanîmoyeihîya, “Ai nîmboe Godîndî worambe gedühi anüngu?” masei. ²² Ai weindanî tüküfi huhü aheimbo moai hoafî karearü, nga wanî. Ranîyei asu ai rarîhi hohoanîmoyeihîya awi Sekaraia ai nîne awambo moatükunî ahandî hîmboahümbö Godîndî worî ranambe hoeire hayamboyu rawefiyu masei. Ai aheimbo nînî hoafî akîdou hoafîyokoate-yundürühîyu asu ai moanî ahandî warînambo yangîrî sisamîra wakîmareandî.

²³ Godîndî worambe Sekaraia ai sapo nîne-moatükunî refe ratüpurîmbo-mayu ratüpurî ra moendîre hayamboyu asu ai ngoafîna mahu. ²⁴ Rani-moatükunî ranai refe hayamboyo-ane ranambe ahandî nîmorehî Erisabet ranai warandühumbîyo haya asu ai moai hondahüfeimbi amoamo ranambe worî hîningîre ho, nga wanî. ²⁵ Ai yare hoafîyowohü yahoya, “Haponda ndeara bîdîfiranî hondü Adükarî ai wambo hîpoamboreandîrîhü ai wandî amoanîngî nindou hîmboahü meñgoro ra raguanamboareandî,” meho.

Sünambeahîndî nendî ranai Mariamboya Sisandowarîndîmboyañî mehundo

²⁶ Erisabet ai 6 amoamombo nîngoambe God ai sünambeahîndî nendî ahandî ndürî Gebrier ranahambo Gariri hîfambe ngoafî ahandî ndürî Nasaret ranînambo koamarîherü. ²⁷ Ai mahu ra nîmorehî sapo nindowenihî ahandî ndürî Sosepîmbo momo kûmarîhindî ranahambo

hoafi semündü hayamboyu. Sosep ranai ana adükarî bogori Defitîndî amoaoyomondî sîrambeahîndîyu. Nga asu nîmorehîmayo ranahandî ndürî ana Mariayo. ²⁸ Sünambeahîndî nendîmayu ranai nîmorehî ranahambo-so tüküfi hoafiyundühi yahuya, “Karîhasî. Adükarî ai se-dîbo nüngumbo sîhambo aboedî-aboedîmareanîni,” mehundo.

²⁹ Ranîyo asu Maria ai sünambeahîndî nendandîmayo hoafi ra hîmborîyo haya asu ai afîndî hohoanîmoyowohü nîne-moatükunî hoafi yahurai ra yahohaya hoafîmayo.

³⁰ Sünambeahîndî nendîmayu ranai ahambo hoafiyundowohü yahuya, “Maria, se ranîmbo yîhîmbondamboyafi, nga God ai sîhambo ngusüfoambe aboedî fufurîfoareanînimboani.

³¹ Nga rananîmbo se warandühumbündafi hawa nindowenihî nîmorî ndowarîndîfi mbunda asu se ahandî ndürî Sîsas kaboadîworî. ³² Aiana adükarî hondüduani ahambo moanî Nîmoamo Hamîndî Hondündî nîmorani mbîseimboyei. Rananîmbo asu Adükarî God ranai ahambo bogorîmbondirîmbui sapo ahandî amoa Defit ramefiyu süngu. ³³ Rananîmbo ai koadürümbo-koadürümbo Sekopîndî ahurî mamîyei bogorîmbondîfi nünguhü, ahandî ngînîndî hîfandarandî ranai ngîrî moendîndo,” mehundo.

³⁴ Maria ai sünambeahîndî nendîmayu ranahambo hoafiyondowohü yahoya, “I, ranî-moatükunî ra nüngunde yahurai tükümandîfea? Asu roana nindowenihîkoate-anahîsî!” mehondowamboyu. ³⁵ Asu sîmborî

ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Yifiafi Aboedi ranai sihafî fiambe tükündîfenînhü animbo asu Godîndî ngîndî ranai sihambo gabudîboadeanînimboe. Ranîmbo-hündambo animbo asu sürühoeimbî nimorî ranahambo Godîndî Nimor-ani mbîseimboyei. ³⁶ Awi se himboriyafi, sihafî mbu Erisabet amboanî ngîrî nimorî wakîndamîndo masei boagîrimayoa, nga haponda warandühumbüyo haya 6 amoamo homboane. ³⁷ Ngîrî God ai nîni-moatükunî refekoate-ndu,” mehu. ³⁸ Asu Maria ai simborî hoafiyowohü yahoya, “Ro Adükarîndî ratüpurîya-rîhandeimb-anahî, nga se hoafîmayafi süngu ai moanî rambîreandamboane,” mehondowamboyu asu sünambeahîndî nendî ranai ndamefiyu.

Maria ai Erisabetîmbo ndüfosimbo maho

³⁹ Ranî-sîmboanî Maria ai botîfe naporamîndî haya nîmai ngoafi mamî Sudia hîfî wafuambe anango ranînambo mahafo. ⁴⁰ Ranîyo asu ai Sekaraiandî worambe ho haya farîfe hafo Erisabetîmbo hîhîfîmarandî. ⁴¹⁻⁴² Erisabet ai Maria hîhîfîmarandî ra himborîyo-ambe asu mare ranambe nimorî ai ahandî furambe sanğurîmbo botîfi piyu marandî. Ranîyo asu Erisabetîndî fiambe Yifiafi Aboedi ranai tüküfeyowohüyo, ai puküna hoafi karîhoehü hoafiyowohü yahoya, “God ai sihambo aboedi-aboedîmareanîni munğambo nîmorehimbo refendürîkoate-mayu nou. God ai nimorî ranahambo amboanî aboedi-aboedîrîrimboani! ⁴³ Awi adükarî moatükunî wambo tükümeffeyondîrî. Nga wandî Adükarîndî

hondi ai wambo hoeifendi+rimbo tüküme feyo.
⁴⁴ Awi se himboriyafi, asu ro sihafi-mayo hihifi
 hoafi ra kefoendühi himbor+hamindi+hühiyahi
 asu nimori wandi furambe asanguru ranai
 hihifi-hihifi+yuhü hohoripi-hohoripimayu.
⁴⁵ Adükarindi hoafi ra se anihondümbon-
 dowandühi ana, asu se hihifi-hihifindafi
 sapo rani-moatükuni ranai anihondü shambo
 tükündifeninimboe,” mehondo.

Maria ai Godimbo herüna kakisaomar+i

⁴⁶ Maria ai yahoya,

“Ro wandi ngusüfoambe ra Adükarimbo adükar-
 ani sa hohoanimoayahi.

⁴⁷ Asu wandi hohoanimoambe ranai Godimboya
 wandi Aboedambo-reandi+ri-randeimbani
 yaho hihifi-hihifayo.

⁴⁸⁻⁴⁹ Ro ahandi ratüpuriya-rihandeimbiya hehea
 moanindi nimorehiyahi,
 nga asu ai wambo hohoanimoyuhü ndondo-
 mareandi+ri.

Hapondanambe peyo haya süngunambo gogu aho
 ranambe amboani
 nindou ai wambo hihifi-hihifümb-anafi
 mbiseimboyei,

nimboe sapo Adükar+ Hamindi God ai wambo
 adükar+ moatükuni ramareandi ranimbo-
 hunda.

Ahandi ndüri ra moani sürühoeimbane.

⁵⁰ Nga asu ahandi hipoambofe hohoanimo
 ranana nindou d+d+yei ahambo
 ahinar+hor+
 ranaheimbo-so boagiri tühünimbo rande
 yagodimboe.

- 51 Ai ahandi warɪ ɲgɪnɪndi ranambo adukari
ratupuri ratupurimayu.
Ai nindou afɪndi-afɪndiyeimbi ranaheimbo
ahei hohoanimo nɪne moaruwai
amaronduri
rani kameihɪ bukürümfoareanduri.
- 52 Ai bogori nindou-memo ahamundi
nimarifondi wamɪnɪndi hɪfɪnɪ
hemoafoareapuri.
Raniyo asu nindou nduri-koate-memo
ranahamumbo nimoamo sepurimündü
botimareapuri.
- 53 God ai nindou wembomboyeyimbi ranaheimbo
aboedi moatükunɪ yimbureanduri
asu nindou napombü-mayei ranaheimbo
nɪnɪ akɪdou-amboanɪ warambe-
fenduri-koate koamarɪhenduri.
- 54 Ai ahandi ratupuriyei-rɪhündeyimbi Israer rana-
heimbo mafarɪhenduri ra
sapo horombo hoafiyu masɪhendɪ rani
süngumboyu hipoambomareanduri.
- 55 Ai Abraham asu ahandi ahurɪ mamɪ ranahe-
imbo hoafiyondurimbo
koadürümbo-koadürümbo ra hohoanimoyu
masɪhendɪ rani süngumboyu ramareandɪ,”
meho.
- 56 Maria ai ɲgɪmɪ amoamo Erisabetɪ-dɪbo
nɪɲgo himboyo asu ai ɲgoafɪna asükaiyo hɪhɪrɪfe
maho.

Erisabet Sonimbo maserimindo

- 57 Erisabet ai ahandi nimori semindimbo si
tüküme Feyondowamboyo asu rani-simboanɪ ai
nindowenihɪ nimori maserimindo. 58 Nindou
bidifirɪ ai-babidimbo worɪ yimburihindeimbi

raníyei asu ahandí wahorí mamíyomo munḡuambo Adúkarí ai níne aboedí ranípoanímbo moatúkuní ahambo ramareandí ra hímboríyeihehi ai Erisabetímbo ḡgusúfoambe híhífí-híhífí-mehúndo.

⁵⁹ Nímorí ranai mamí wikíyu hayamboyuwane, asu ai ahandí fíhoearí kefetíríhefe mburímbo afíndandí ndürí süḡgu Sekaraiambofi kafeofimboani sei hehi mahei. ⁶⁰ ḡga

asu ahandí hondí ai hoafíyowohü yahoya, “Yowaní! Ahandí ndürí ana Son anímbombiyuwamboane,” mehondürí. ⁶¹ Raníyei asu ai

ahambo hoafíyeihí seiya, “Asu seana síhafí sírambe moai yahurai ndürí ana yaḡgoro,” masahúndo. ⁶² Raníyei asu ai ahandí afíndambo warínambo yaḡgírí hoafíyeihí ndürí níní nímorí ranahambo kamaboadíhorí masahúndo.

⁶³ Sekaraia ai sürü papímbo moatúkunífíhí ndürí pareandühí yahuya, “Ahandí ndürí ana Son-ani,” mehuamboyei. Asu moaní nímboe yahurai munḡuambo ai hepünímehindí.

⁶⁴ Refeyowohüyo asu moaní ranambe hamíndí Sekaraia ai asúkaiyu hoafí ra wataporímbo-randühíya Godímbo aboed-ani yahu hoafímayu.

⁶⁵ Raníyo asu nindou ḡgoafí akímí amarei ranai yíhímbo sísíreandürühíyo, asu raní-moatúkuní ramefeyo raní hoafí ranai Sudia hífí wafuambe ḡgoafí anāḡo raní-amboaní ho-ho marandí.

⁶⁶ Munḡuambo nindou ai raní hoafí ranahambo hímboríyei hehi hohoanímo kíkríhündühí düduyahíndühí seiya, “Nímorí ra níní moatúkuní nahurai nímorí tükúmandífia?” masei. Ai raríhí fífíríhindí Adúkaríndí ḡḡníníndí ranai ai-díbo

aniŋgo ho.

Sekaraia ai Godiŋdi hoafi hoafimayu

⁶⁷ Soniŋdi afiŋdi Sekaraiandi fiambe Yifiafi Aboedi ranai farifehüyo asu ai Godiŋdi hoafi ra yare hoafiyuhi yahuya,

⁶⁸ “Awi sihiri Israeri-yafe God Adükari rana-hambo aboed-ani mbisefomboane.

Ai ahandi nimorehi nindowenihi ranaheimbo farifehendürühi aheimbo aboedambofe-ndürimbohünda makusu-ani.

⁶⁹ Ahandi ratüpuriyu-randeimbi amoa Defitiŋdi sirambeahiŋdiyu

ai sapo nindou ŋginiŋdi sihefiŋbo aboedambofe-muniŋbo-mayu rana-hambo diboniŋmayundo.

⁷⁰ Ai ahandi sürühoeimbi hoafi hoafiyomorundeimbi-yomondi süngu

horombo hoafiyu masihendi hoafi ra süngumareandi.

⁷¹ Rani hoafi ra yahurai yare hoafiyuhi yahuya ai nindou sihefiŋbo hürütümb-anei.

Asu yiŋboarukoarihimun-anei ranahei ŋginiŋdi wambeahiŋdi aboeda hündihemunümbui yahu hoafiyu masihendi.

⁷² Ai sihefi amoa mamimbo hiŋpoambondeandürümbui.

Asu ahandi hoafi hoafiyu firamündü masihendi ranahambo hoanimondümbui.

⁷³ Sihefi amoa Abrahamimbo ai dabarifihi hoafiyu masihendi.

74 Ai sihefi hürütümbiyei warambeahindi
 aboedambo hürühefemunühi,
 asu ai sihefiambo ahandi ratüpurü yihimbo
 sisirifekoate ratüpurüimbo ra süngurühi ya-
 hombo hoafiyu masihendi.

75 Asu rananüimbo sihirü yangirü nüimboefambe
 amboani,
 sihirü moani sürühehundeimbündefi
 mbundühu,
 aboedi mbumundi hamüندی ahandi
 hüimboahü münguambo si aho ra
 nüimboefomboane.

76-77 Haponda, wandi nüimori, sihambo ana
 Nüimoamo Hamüندی Hondüندی hoafi
 hoafiyafi-randeimb-anafi müseimboyei.

Seana Adükariümböhünda horombondafo
 ügafühi ahambohünda nafi
 düdüboadondowandühi

ahandi nendi ranaheimbo ahei moaruwai ho-
 hoanümo ra amboawi yahohü
 moaruwai hohoanümo-ambeahüندی
 aboedambofe-ndürüimboani yahom-
 bohünda.

78 God ahandi hüpoambofe hohoanümonambo
 sümbori si nahurai koaboadeanda kodüimboe.

79 Rananüimbo nindou yifimbo yihimboyeihü
 nümbi nüimaroani anüimboei
 aheimbo si boaküboadeandürüimboe.

Asu rananüimbo sihefiambo aboedi nüimariüimbo
 nafi nafuindamuna üngemboyefi,”

Sekaraia ra mehu.

80 Süngunambo Son ai adükariyühümübo asu
 Yifiafi Aboedi ranai-amboani ahandi fiambe

nginindî tükümeſeyo. Ai hu nîmî wohî furîkoate-reandühi nünġu humbo Israer so boatei weindahi tükümeſiyu.

2

Maria Sisasimbo maserimindo (Matyu 1:18-25)

¹ Rani-simboani Romi-yafe adükari bogori Sisar Ogastas ai muŋġuambo nindou ranihündambo ai ndürî semindimbo hoafi ra hoafiyu masihendi. ² Kwirinius ai Siria-yafe bogorimbofi nünġuambeyo muŋġuambo nindou ranaheimbo ndürî semindimbo ra boatei tükümeſeyo. ³ Raniyei asu muŋġuambo nindou ranai mamami ahandihoari ahandî ndürî semindimbohünda ahandî ngoafi hondü raninambo hei marihündî.

⁴ Raniyu asu Sosep ai-amboani Gariri hifambe Nasaret ngoafihündî botifi haya adükari bogori Defitimbo sahorimindeimbi ngoafi Betrethem Sudia hifambe anaŋgo raninambo mahu. Sapo ai Defitindî sîrambeahind-ani. ⁵ Raniyo asu Maria ranahambo Sosepimbo semündümbo momo kümarihindi rani-dîbo ndürî semindimbo mahu. Raniyo asu Maria ranai warandühumbiyu. ⁶ Raniyo asu ai Betrethem ngoafihü nîmbafeambe Maria ai ahandî nîmorî wakemndimbo si ranai ndeara bîdifîranî tükümeſeyo. ⁷ Ai ahandî amonġo nîmorî ra wakirîmindî haya nîmorî-yafe hoearinambo hîmonderî mbura burmakauyei sesi hipîrambe mafoarerî. Sapo nindou aporambo worî ranai nindou fondî muŋġu sîmonġorîmayeiambo wambo.

Sünambeahindi nendi ai sipsip hifandiru-rundeimbo Sisas tüküme fiyu hoafi sowandümo mahomo

⁸ Rani hifihü sipsip hifandiru-rundeimbi ai ahamundi sipsip fufurundümo homo moanambühi hifandirundürühi mamî nîmbî-memo. ⁹ Adükariñdi sünambeahindi nendi ranai ahamumbo-so tüküfihüyu asu Adükariñdi himboamupui-randeimbi si ranai ahamumbo boakîmafoareapuri. Raniyomo asu ai rani-moatükunî ranahambo yihimbo sisirîmefundi. ¹⁰ Nga asu sünambeahindi nendi ranai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se ranahambo yihimbondimboemo. Ro ndanîmboahi nda sîhamumbo aboedi hoafi sahamîndimboanahi. Rani-moatükunî hoafi rananîmbo adükari hîhîfi-hîhîfi ndemîndî munquambo nindou ranaheimbo tükündîfemboe. ¹¹ Ndanî-sîmboanî Defitîndî ngoafi Betrethem ranîhü nindou sapo sîheimbo aboedambofe-ndürîmbo-mayu ranahambo hondî ai wakîmarîmîndo. Ai nindou God dîbonîmeîndo Kraîs Adükari ranani. ¹² Nga asu rananîmbo se ahambo anîhondümbö randu yahurai fifirîndüwuri. Se hoeîndüwurani nîmorî ranai hoearînambo himondîhefimbî burmakauyei sesi hîpîrambe foerümbui,” mehupuri.

¹³ Raniyo asu hoafi niñgoambe sünambeahindi ami-yomondi nendi ranai tüküyafu sapo sünambeahindi nendi ngorü-mayu rani-babîdîmbo niñgomombo Godîmbo aboed-ani yahomo hoafiyomondühi yahomoya,

¹⁴ “God nîmoamo hamîndî hondü anîngu ranahambo aboed-ani mbîseiamboane.

Nĩmorehĩ nindowenihi hĩfĩ ndanĩhũ
 anĩmboei ranaheimbo ŋgusũfo afurĩfimbĩ
 hohoanĩmo segodũrĩmboane.

God ai aheimbo ŋgusũfo pareandũrũhĩ
 siyaofindũrũhani,”

mehomo.

*Sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩ nindou ranai homo
 Sisasĩmbo hoeimarũwuri*

¹⁵ Sũnambeahĩndĩ nendĩ ranai ahamumbo
 sowahĩndĩ botĩyafu sũnambe hafomondane,
 sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩ nindou-memo ranai
 ahamundĩhoarĩ bogo hoafĩ fĩrũndũmondũhĩ
 yahomoya, “Awi sĩhĩrĩ Betrehem ŋgoafĩnambo
 ŋgefĩ sapo ranĩ-moatũkunĩ tũkũmefeyo ra
 hoeindĩhu Adũkarĩ ai hoafĩmemunĩ sũngu,”
 mehomo. ¹⁶ Ranĩyomo asu ai nĩmai ranĩnambo
 homo Maria Sosepĩmbo-so tũkũyafu mburu
 nĩmorĩ burmakauyei sesĩ hĩpĩrambe mafoeru
 ra hoeimarũwuri. ¹⁷ Sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩ
 nindou-memo ranai ahafembo hoeirupĩrĩ
 mburu asu ai nĩne-hoafĩ nĩmorĩ ranahambo
 sũnambeahĩndĩ nendĩ ai hoafĩmemo hoafĩ
 ra hoafĩmemopĩrĩ. ¹⁸ Muŋguambo nindou ai
 ranĩ hoafĩ ra hĩmborĩyei hehi hepũnahi afĩndĩ
 hohoanĩmomayeĩ. ¹⁹ Nga asu Maria ai ranĩ hoafĩ
 muŋgu ra ŋgusũfoambe hohoanĩmoyo marandĩ.
²⁰ Ranĩyomo asu sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩ
 nindou ranai hĩhĩrĩyafu homondũhĩ Godĩmbo
 adũkar-ani asu ndũrĩmb-ani yahomo houmbo
 mahomo. Ai sapo ahamumbo sũnambeahĩndĩ
 nendĩ hoafĩmemopurĩ ranĩ sũngumbo ranĩ-
 moatũkunĩ ranahambo hĩmborĩyomo hoeiru
 houmbo wambo.

Sisasimbo ndürî kamafoarîhorî

²¹ 7 Si ranai hoane ranî wagabe nîmorî rana-hambo hoearî kefetîrîhefihî ndürî Sisas kafeo-fimbo si ranai tükümefeyo. Sisas ra horombo hondandî furambe sanğorîkoate-yuambe ranî-simboanî sünambeahîndî nendî ai kamafoarir-ane.

Simion Ana ai Sisasimbo Godîndî worambe hoeimarînerî

²² Mosesîndî ahînümbî hohoanîmo meŋgoro ranai hoafîmayo süŋgu Maria Sosep ai aboedî tüküfe nîmarîmbomefe ranî si ai tükümefeyopîrî. Ranî-yafe asu ai nîmorî ra sowarîndîfe hena Adükarîndî himboahü hî-nîŋgîfimbo Serusarem ŋgoafîna mahafe. ²³ Sapo ranî-moatükunî refembo-mayo ra Adükarîndî ahînümbî hohoanîmoambe yahurai sürü pare yaŋgorowohü yahoya, ‘Muŋguambo nindowenihî nîmorî furî simborîhündî ranana Godîndîfihî yaŋgîrî paiarîmboane,’ meho. ²⁴ Asu ai hafe yimbu wupufombefeyo asu dîbî weimbefeyo ranamboanî Godîmbohünda hîfokoarîne masîheneandî sapo Adükarîndî ahînümbî ra-meho süŋgumbo.

²⁵ Ranî-simboanî nindou mamî ahandî ndürî Simion ranai Serusarem ŋgoafî ranîhü manüŋgu. Nindou ranai ana ai aboedî hamîndîyu haya Godîmbo yaŋgîrî hohoanîmo parireimbi nindouyuhü Israer nindou ranai aboedambo-mbeahîndî yahu haya hîmboyumbüyu manüŋgu. Yifiafî Aboedî ranai ahandî fiambe nîmaroweimbiyu. ²⁶ Ranîyo asu Yifiafî Aboedî ai Simionîmbo hoafî weindahîreandowohü

yahoya, “Ngiri se nimai yifindafi, nga se nimbafi-nimbafimbo Adükarî ai Nindou koamarîheiri ra hoeindîworî hawambo animbo ndamboayafi,” meho süngu. ²⁷ Yifiafi Aboedi ai Simionimbo hohoanimo botimareramboyu asu ai Godindi worina mahüfu. Sapo ahinümbi hohoanimo megoro rani-süngumbo ahambo refimboyafe hondafindi ai nimori Sisas ranahambo sowarindife Godindi wori ranambe mahüfe. ²⁸ Raniyo asu Simion ai nimori ranahambo ahandi warambe wakirümündi Godimbo hihifirürühi hoafiyuhi yahundoya,

²⁹ “Adükarî sapo horombo wambo se hoafimayafi ra-süngumbo
 sîhafî ratüpurîya rihandeimbi nindou nda
 moani rando hinîngîndowandîra
 ro ngusüfo afurîndîhe kündîhe hehea
 yifîndamboane.

³⁰ Ro wandi himboarinambo se yîhoefombo aboedambofe-munimboayafi ra hoeiriheamboanahi.

³¹ Rani-moatükunî ra se sîhafî nîmorehî nindowenihî ranahei himboahü didîboadorandîfi masîhoefane.

³² Rani-moatükunî ranana weindahifembo si-ane,
 nga sîhafî hohoanimo süngu rani-moatükunî ranai animbo
 Suda-yafe ndîfo mayei ranaheimbo si da-gadürimboe.

Asu nîmorehî nindowenihî sîhafî Israerîhündî-mayei
 ranaheimbo ndürî adükarümbî nîngo ho-
 hoanimo ra tükündîfendürimboe,” mehu.

33 Rani-yafe asu n̄imor̄ind̄i hondaf̄ind̄i ranai n̄ine-moat̄ükun̄i hoaf̄i Simion ai watapor̄imbo-marand̄i ran̄imbo himbor̄iyafe hena hep̄ün̄imef̄ineand̄i. ³⁴⁻³⁵ Raniyu asu Simion ai aheimbo aboed̄i-aboed̄ireand̄ür̄üh̄i Maria n̄imor̄ind̄i hond̄i-mayo ranahambo hoaf̄iyundowoh̄ü yahuya, “N̄imor̄i ndanana God ai ahand̄ihoar̄i d̄ibon̄imayuani Israer̄ihünd̄i bid̄if̄ir̄i ahambo an̄ihond̄ümbofekoate-aye ranai moaruwaimbo-ndahimboyei asu an̄ihond̄ümbor̄ar̄ihor̄i ai aboedambondahimboyei. Ai God̄ind̄i yif̄ir̄i nafuind̄ümbui asu n̄imoreh̄i nindowenih̄i af̄ind̄i ranai ahand̄i hoaf̄i himbor̄ikoate-ndeihi, asu ahei n̄ine hohoan̄imo d̄ibo ahei ŋgusüfoambe mamarond̄ür̄i ra weindah̄ind̄ihimboyei. Ranan̄imbo asu sihambo-amboa af̄ind̄i hohoan̄imo ranai pisao nahurai sihambo ŋgusüfo ra nandeamboe,” mehu.

36-37 Ranih̄ü n̄imoreh̄i kai mam̄i ahand̄i ndür̄i Ana God̄ind̄i hoaf̄i hoaf̄iyor̄andeimb̄iyo man̄iŋgo. Ai Fanuer̄ind̄i n̄imoriyo haya asu Asand̄i s̄irambeah̄ind̄i-mayo. N̄imoreh̄i ranai 7 himban̄iyo nindowenih̄üh̄imefeyo ŋga asu haponda 84 himban̄imbo boagir̄iyomboane. Ai moai God̄ind̄i wor̄i ranahambo hin̄iŋgire tifoend̄i, ŋga ai moan̄i n̄imb̄i n̄imb̄isi aho ra God̄imbo hohoan̄imoyowoh̄i wembopo did̄ibaf̄ife marandane. ³⁸ Moan̄i rani-simboan̄i ham̄ind̄i ranambe n̄imoreh̄i ranai ak̄im̄i tükufe n̄iŋgo God̄imbo h̄if̄ih̄imar̄ir̄i. Asu ai nindou d̄id̄iyei sapo Serusarem ŋgoafi God ai aboedambo-fembo-mayu ranahambo himbomaye ranahaimbo n̄imori-

mayu ranahambo wataporimbo-randürüh+
hoafimendür+.

*Sosep ai ahandi ambori babidimbo
Nasaretinambo hihiriyahi mahei*

³⁹ Sosep Maria ai sapo n+ne-moatükun+ ratüpur+ Adükari+ndi ah+nümb+ hohoan+mo süngumbo refembo ratüpur+mayo ra rar+ne mbur+na, asu ai ahafe ngoafi Nasaret Gariri hifambe anaŋgo ran+nambo hihiriyaf+ne mahafe. ⁴⁰ N+mor+ ranai adükari+yuhü ng+n+mar+hoayu. Raniyu asu ai ndore fifire haya God ai ahambo ngusüfoambe aboedi-aboedi+mariri+.

*Sisas hoarifi ranai yamundu-rundeimb+ nindou
babidi Godind+ worambe mamaru*

⁴¹ Muŋguambo himban+ ra Sisas+ndi hondaf+ndi ai Serusarem+nambo adükari+ si ahandi ndür+ Pasofa tüküfe arandi rani+ hoeifembo hafe mar+nandi. ⁴² Asu Sisas ai 12 himban+imbo nünŋu hayamboyuane, sapo rani+ moatükun+ si koadürü refemarandi süngumbo ai hoeifembo mahafe. ⁴³ Adükari+ si ranai hümaram+ndo-wamboyafe asu ai ngoaf+na hihiriyaf+ne hafe, nga Sisas hoarifi+mayu ranai Serusarem ngoafi+hü n+maru. Nga asu ahandi hondaf+ndi ai n+mar+imbo-mayu ra moai fifir+neandi. ⁴⁴ Ai ndananan+ya nindou amuri+ bidifiri+ rani-babidimbo mbahumbai safe hena asu ai rani+ si peyo haya maho ra nafi süngu hafehü ngunindambür+ asu mam+siri+mayei ranahei mbusümo kokomar+n+r+ hafe. ⁴⁵ Ai ahambo hoeifikoate-yafehü asu ai hihiriyaf+ne hena Serusarem+nambo hüfih+ kokomar+n+r+ hüfe. ⁴⁶ Yimbu si ranai howane, ng+m+ sinambo

hondafindi ai Godindi worambe Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi babidimbo mamaruwa hoeimarineri. Ai ranihü nimarumbo ahamundi hoafi hihimboryu asu düdufe hoafi düdufipuri randüh mamaru.

⁴⁷ Rani nindou munquambo didemo ai ahandi hoafi himbormemo ranai ahandi fifirifeyo asu simbori hoafimayu ranahambo hepünüme fundi.

⁴⁸ Ahandi hondafindi ai ahambo hoeirinerühi hepünüyafine mburina hondi ai hoafiyondowohü yahoya, “Nimori nda se nimboe yihoehimbo ra-süngumarowanda? Sihafi ape-dibo ro shambo afindi hohoanimoyehühi kokomarhoanini,” meho.

⁴⁹ Nimori ranai simbori hoafiyuhi yahuya, “Nimboe se wambo kokomarinandira? Ro wandi Apendi worambeahi nimboamboanahi ra se moai fifirineandiyo?” mehu. ⁵⁰ Nga yimbu ai moai nimorindi hoafi nimindi ra ndorine fifirineandi.

⁵¹ Raniyo asu Sisas ai ahandi hondafindi babidimbo Nasaret ngoafinambo hihiriyahi mahei. Asu ai ahafe hoafi himboryu marandi. Ahandi hondi Maria ai munqu moatükun ra ngusüfoambe hohoanimoyo kikhimareandi.

⁵² Sisas ai ahandi fi ra adükariyuhü asu ahandi fifirife hohoanimo ranai adükari tüküfih Godaiyu asu nindou-ayei ahambo hoeirihora mayoa aboed-ani masahüdo.

3

Son hundürira-randeimbi ai hoafi

*bokarimarihendi**(Matyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Son 1:19-28)*

1-2 Sisar Taiberius ai 15 himbanihifandirandambe Pondius Pairat ai Sudiyafe hifihifandimarandi. Herot ai Gariri hifihifandirandane, ahandi akidi Firip ai Ituria hifi asu Trakonitis hifi hifandimarandi. Risianas ai Abirene hifi hifandirandambeyo asu Anas weimbo Kaiafas ai Godimbo sesi sihenerinandeimbi bogori adukarimayafani. Rani simboaniyo Son Sekaraiandi nimori ahambo-so nimi wohi furikoate-reandühi Godindi hoafi ranai tükümefeyo. ³ Raniyo Son ai Sodan hoekimi ra hoahoangu wakireandühi hoafi bokarihendühi yahuya, “God ai sihei moaruwai hohoanimo ra gogorihefembohünda munguambo nindou sihei moaruwai hohoanimo ra hininjindihhi hehi hundüründe,” mehu. ⁴ Rani-moatükunira Godindi hoafi hoafiyurandeimbi, ahandi ndüri Aisaia, ahandi bukambe hoafimayo sünguyo tükümefeyo. Ai yare hoafiyowohüya,

“Nimi wohi furikoate-reandühi nindou mamihandiyasimondi ranai mihngiyo hoafiyowohü yahoya,

‘Adukarindi nafi wudipoapondihindi,
ahambohünda nafi didiboadondihindi.’

⁵ Munguambo hoafendi peyo-peyo arandi ra hifi hirindei koaboadihindühi
botire ninjgoweimbi ra didiboadombirihindamboane.

Nafi ho pusire ho pusire-randeimbi ra
didiboadorihinda mbumundimbeyo-
wamboane,

asu nafɪ moaruwaiayo ra wudɪpoapo-
mbɪrɪhindamboane.

6 Rananɪmbo munɔambo nɪmorehɪ
nindowenihɪ ranai God
sɪhefɪmbo aboedambofe-
munɪmbohũnda ratũpurɪmayu ra
hoeimɪrɪhindamboane,” *Aisaia 40:3-5*
meho.

7 Nindou afɪndɪ ranai Sonɪmboya
hundũrũmbɪramunɪ sei hehi Sodan hɪmona
maheiamboyu ai aheimbo hoafɪyundũrũhɪ
yahuya, “Se ana amoasɪrɪ moaruwai
ranahandɪ nɪmor-anei. Sɪheimbo dɪdɪ ai
hoafɪmayu-amboyei God ai moaruwaimbo-
fendũrɪmboayu ranambeahɪndɪ aboedambo-
fembo hohoanɪmoayeia? 8 Sɪhei hohoanɪmo ra
hɪsɪ nahurai-ane. Se sɪhei moaruwai hohoanɪmo
hɪnɪŋɪmarɪhɪndɪ ra nafuimbohũnda hɪsɪ aboedɪ
nahurai hohoanɪmombeyei-amboane. Asu
se ŋɪrɪ sɪheihoarɪ sɪmborɪ hoafũrɪndehɪya,
‘Abraham ana yɪhoefɪ amoa-ani ranɪmboane
God ai ŋɪrɪ yɪhoefɪmbo ŋɪnɪndɪndamunɪ,’
mbɪsei. Nɔa Abrahamɪndɪ ahurɪ ra moanane.
Haponda ro sɪheimbo hoafayahandũrɪ, God
ai yɪfirayu ana, ai nɪmoei nda Abrahamɪndɪ
ahurɪmbonde nafɪndandũrɪ hɪnɪŋɪ-
ndeandũrũmbui. 9 Nɪmɪ ranai aboedɪ hɪsɪkoate-
ayo ana, nɪmɪ afimambe tɪme yanɔorɪmboane,
hɪtɪfoefe haiambe pɪfembohũnda,” mehu.

10 Nɪmorehɪ nindowenihɪ ranai Son hoafɪmayu
ra hɪmborɪ-yei hehi dũdurɪhorũhɪ seiya, “Asu
ro nũnũngu-mandɪhunda?” masei 11 Asu
ranɪyo Son ai sɪmborɪ hoafɪyundũrũhɪ yahuya,
“Nindou ŋgorũ ai sɪot yimbundapɪranɪ asu

ngorü ai moaninduanî ahandî-mayo fihindî ngorü mbisagadowamboane. Asu nindou ngorü ai sesi afindî asihendî amboanî moanî mamî mare ranî süngumbireand-amboane,” mehu. ¹² Takis kaki sowandümo-rundeimbî nindou bidifirî amboanî hundürümbohünda mahomo. Asu ai düduyafundühî yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbî, asu ro nününgu-mandihunda?” mehomo. ¹³ Asu simborî Son ai hoafiyupurühî yahuya, “Se takis kaki ra gafman hoafimemo simogodühî yangirî ndowandümo, nga se ahei-mayo afindî hamindî semindipoanî,” mehu. ¹⁴ Asükai ami bidifirî ranai düduyafundowohü yahomoya, “Asu ro nününgu-mandihunda?” mehomondamboyu. Asu simborî hoafiyupurühî yahuya, “Se yowanî nindou bidifirambo moaruwaimbo-ndüwurühî ahei kaki hümbuhünî-yopoanî. Asu se yowanî ahei-mayo kaki hümbuhünîmbohünda tikefefehefe papî-hoafiyopoanî. Sapo sîhamundî ratüpuri ranimbo-hünda kaki asowandümo ra ndearane,” mehu.

¹⁵ Nîmorehî nindowenihî ranai ranî-moatükunî ra hoeirîhi hehi hepünehindühî afindî hohoanîmoyeihî seiya, “Awi Son ranana Godindî nindou ranaheimbo semindîndürimbo kafoarirî hîningîmarirî sapo Kraîs ranî-mbai,” masei. ¹⁶ Ranîyo asu Son ai aheimbo munguambo hoafiyundürühî yahuya, “Roana sîheimbo hoenambo yangirane hundürarîhandürî, nga nindou ngorü süngunî asünu ranai ana ahandî ngînindî ra wandî ngînindî ngasündeamboane. Asu roana aboedî hamindîyahîpoanî ahandî su wofî

himonɗi-maramundu ra fufur+hefembohunda. Ai animbo hai asu Yifiafi Aboed+nambo hunduru-ndandurimbui. ¹⁷ Aiana nindou sifet semundumbo nahurai animbo tukundifimbui. Rananimbo wit hipiri ra fifirindihembui. Asu wit safi wit sihefe worambe digenduh+ hipiri ra hai koadurumbo koadurumbo horoweimbi ranambe mandeambui,” mehu.

¹⁸ Nimorehi nindowenih+ afindi ranaheimbo Son ai ahei ngusifoambe ngoru sungurearu bot+rearu randuh+ aboed+ hoafi ra bokamar+henduri. Asu bidifiri amuri hoafi ranamboani ranifih+ ture watapor+imbo-marandi.

Herot ai Sonimbo karabus+mariri

¹⁹ Nga Son ai ahamundi nindou adukari bogori ahandi nduri Herot ranahambo nginindi hoafimayundo. Ai ramariri ra sapo Herot ai ahandi akidandi nimorehi ahandi nduri Herodias semundu asu bidifiri amuri moaruwai hohoanimo ranamboa yare marandamboyo ramariri. ²⁰ Raniyu Herot ai moaruwai hohoanimo ngoru hohoan+moyuhuyu asu ai Sonimbo karabus+mariri.

Son Sisasimbo hundurumaruri (Matyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Munguambo nimorehi nindowenih+ ai huhunduruyei hehimboyei, asu Sisas ai-amboani hundurumayu. Ai refi mbura nimoamo himboyuhü didibafiyuhü nunguane, asu sunambe bumareandi. ²² Raniyo asu Yifiafi Aboed+ ranai wupufo hoearambefe haya kosi ahandiwami puhimayo. Raniyo asu sunambeahindi hoafi ranai tukufih+ yare

hoafiyowohü yahoya, “Seana moani wandi n̄mori hondü-anafi. Ro sihambo ngusüfoambe siao yaheamboanahi,” yaho hoafimayo.

*Sisasindi amoa ahamundi ndüri
(Matyu 1:1-17)*

²³ Sisas ai 30 himbanimboyuhüyu ahandi ratüpurü ra piyu haya ratüpurimayu hu. Ranıyei asu nindou ai awi Sosepindi n̄mor-ani sei hoafimayeı. Ranühi peyo haya boagiri maho ra ndahurai-ane: Sosep ai Erindi n̄moriyuane asu Eri ai Matatindi n̄mori-mayu. ²⁴ Matat ai Rifaindi n̄moriyuane asu Rifai ai Merkindi n̄mori-mayu. Merki ai Saindi n̄moriyuane asu Sani ai Sosepindi n̄mori-mayu. ²⁵ Sosep ai Matatiasindi n̄moriyuane asu Matatias ai Amosindi n̄mori-mayu. Amos ai Nahumindi n̄moriyuane asu Nahum ai Esrindi n̄mori-mayu. Esri ai Nagaindi n̄moriyuane asu Nagai ai Matindi n̄mori-mayu. ²⁶ Mat ai Matatiasindi n̄moriyuane asu Matatias ai Semenindi n̄mori-mayu. Semen ai Sosekindi n̄moriyuane asu Sosek ai Sodandi n̄mori-mayu. ²⁷⁻²⁸ Soda ai Soananindi n̄moriyuane asu Soanan ai Resandi n̄mori-mayu. Resa ai Serubaberindi n̄moriyuane asu Serubaber ai Siartierindi n̄mori-mayu. Siartier ai Nerindi n̄moriyuane, Neri ai Merkindi n̄mori-mayu asu Merki ai Adindi n̄moriyuane asu Adi ai Kosamindi n̄mori-mayu. Kosam ai Ermadamindi n̄moriyuane asu Ermadam ai Erindi n̄mori-mayu. ²⁹ Er ai Sosuandi n̄moriyuane asu Sosua ai Erieserindi n̄mori-mayu. Erieser ai

Sorim[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Sorim ai Matat[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. ³⁰ Matat ai Rifai[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Rifai ai Simion[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Simion ai Sudand[†] n[†]mor[†]iyuane asu Suda ai Sosep[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Sosep ai Sonam[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Sonam ai Eriakim[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. ³¹ Eriakim ai Mereand[†] n[†]mor[†]iyuane asu Merea ai Menand[†] n[†]mor[†]-mayu. Mena ai Matatand[†] n[†]mor[†]iyuane asu Matata ai Natan[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. ³² Natan ai Defit[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Defit ai Sesind[†] n[†]mor[†]-mayu. Sesi ai Obet[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Obet ai Boas[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Boas ai Sarmon[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Sarmon ai Nason[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. ³³ Nason ai Aminadap[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Aminadap ai Ram[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Ram ai Hesron[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Hesron ai Peres[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Peres ai Sudand[†] n[†]mor[†]iyuane asu ³⁴ Suda ai Sekop[†]ndi n[†]mor[†]iyu-mayu. Sekop ai Aisak[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Aisak ai Abraham[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Abraham ai Terand[†] n[†]mor[†]iyuane Tera ai Nahor[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. ³⁵ Nahor ai Seruk[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Seruk ai Reund[†] n[†]mor[†]-mayu. Reu ai Perek[†]ndi n[†]mor[†]iyu-ane asu Perek ai Eber[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Eber ai Sarand[†] n[†]mor[†]iyuane asu Sara ai Kainan[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. ³⁶ Kainan ai Arpaksat[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Arpaksat ai Siem[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Siem ai Noand[†] n[†]mor[†]iyuane asu Noa ai Ramek[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. ³⁷⁻³⁸ Ramek ai Metuserand[†] n[†]mor[†]iyuane asu Metusera ai Enok[†]ndi n[†]mor[†]-mayu. Enok ai Saret[†]ndi n[†]mor[†]iyuane asu Saret

ai Mahararerindi nīmori-mayu. Mahararer ai Kenanindi nīmoriyuane asu Kenan ai Inosindi nīmori-mayu. Inos ai Setindi nīmoriyuane asu Set ai Adamindi nīmoriyuane asu Adam ranīyu Godindi nīmori-mayu.

4

*Satan ai Sisasimbo moaruwai hohoanīmombiyuwa yahuhaya rari hoeimariri
(Matyu 4:1-11; Mak 1:12-13)*

¹⁻² Sisas ai Sodan Hoe hīmonindi tūkūfi haya Yifiafi Aboedi ahandi fiambe farifehūyo kife hūrīmindi nindoukoate-reandi nafi maho. Ranīyo asu ranihū Satan ai ahambo moaruwai hohoanīmombiyuwa yahuhaya 40 sihi rari hoeimariri.

40 si maho ranai munḡuyoambe Sisas ai nini sesi akidou-amboani sesikoate-wambo wembombomayu. ³ Ranīyu asu Satan ai Sisasimbo hoafiyundūhi yahuya, “Se Godindi nīmori-ayafi ana, nīmoei kurayo ndanahambo hoafindafani bretimbondife tūkūmbifeyo-wamboane,” mehundo. ⁴ Sisas ai simbori hoafiyundūhi yahuya, “Godindi Bukambe yare hoafiyowohū yahoya, ‘Nindou ai ngiri bret ranifihī gedūhi yangiri nūngu, nga wani,’ meho,” mehundo.

⁵ Ranīyu asūkai Satan ai Sisasimbo hifi wafuambe nimoamo serūmūdū hafu munḡuambo moatūkuni nginindi hifandarandi engoro hifi rani hoarehi ranahambo nafuimefoendo. ⁶ Ranīyu yare hoafiyundūhi yahuya, “Ro sihambo munḡu moatūkuni

nginind-ane asu ndüri adükarümbi moatükuni hifi ranihü engoro ra ndahaninimboyahi. Munguambo moatükuni ranana wandi yangiri-ane, nga ranimbo wambo ro nindou daboe saimboayah ra moani wandi hohoanimonambo yangiri ndeheamboyah. ⁷ Se wambo yangiri ngusüfo parowandirühi hohoanimoayafindiri ana, ro sishambo mungu moatükuni ra ndahaninimboyahi,” mehundowamboyu. ⁸ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Godindi Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Sihafi Adükar God ranahambo yangiri animbo ngusüfo pefihumbo ahambo hohoanimoyondowohü ahandi ratüpurü yangiri refemboane!’ meho,” mehundo.

⁹ Raniyu asükaiyu Satan ai Sisasimbo serümündü haya Serusarem ngoafina hafu tüküfi Godindi wori-mayo rani bogimondi wami nimoamo hamindi ngahi hini ngimariri. Raniyu asu ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Se Godindi Nimor-ayafi ana, ndaniwaminindi sifahihoi ragü horopindafo pindafi. ¹⁰ Buk Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya,

‘God ai ahandi sünambeahindi nendambo hoafindüpurani
 asu ai sishambo aboedindondünini
 hifandindüninimboemo.

¹¹ Ai sishambo ahamundi warü ra nandundani kodafi raniwami pindafühi
 ngiri sifahifi tigarü ra nimoeinambo kaboad-
 eyanini!’ meho,” *Buk Song*
91:11-12

mehundo. ¹² Nga asu Sisas ai sɪmborɪ ahambo hoafiɣundühɪ yahuya, “Buk Baiborambe yare hoafiɣowohü yahoya, ‘Se ɳgɪrɪ Adükarɪ sɪhafɪ God ranahambo rando hoeindɪworɪ’ meho,” mehundo. ¹³ Satan ai ahandɪ refe hoeife hohoanɪmo hoafɪ ranambo Sisasɪmbo ɳgorü-süɳgurirɪ hoeirirɪ ɳgorü-süɳgurirɪ hoeirirɪ ra mbura awi süɳgunamboane yahuhaya ranɪhü ahambo rarirɪ hɪnɪɳgɪrɪrɪ haya ndamefiyu.

Sisas ai ahandɪ ratüpurɪ Gariri hɪfambe boatei piyu ratüpurɪmayu
(Matyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Ranɪyu asu Sisas ai Gariri hɪfambe hɪhɪrɪfi hu tüküfiyuwane Yifiafɪ Aboedɪndɪ ɳgɪnɪndɪ ranai ahandɪ fiambe mamarɪndo. Ranɪyo asu ai ranɪhü tüküfimboani hoafɪ ahambo ra muɳguambo hɪfɪ ranɪhü hɪmborɪmayei. ¹⁵ Ranɪyu ai muɳguambo si aho ra Suda-yafe rotu worɪ ranambe aboedɪ hoafɪ yamundɪ-mareandüra asu nindou ranai ahambo aiana nindou aboed-ani masei.

Nasaretɪhündɪ ai Sisasɪndɪ hoafɪ hɪmborɪmbo moei masei
(Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Ranɪyu asu Sisas ai Nasaret ɳgoafɪna ai nüɳgu adükarɪmayu ranɪhü mahu. Ranɪyu asu moanɪ nɪmarɪmbo si tüküfeyoambe sapo koadürü refe arandɪ süɳgumbo ai Suda-yafe rotu worɪmayo ranambe mahüfu. Ai hüfu worɪ ranambe nüɳgumbo Godɪndɪ hoafɪ bukambe hoeireandühɪ wataporɪmbo-marandɪ. ¹⁷ Ranɪyomo Godɪndɪ hoafɪ hoafɪyu-randeimbɪ Aisaia ahandɪ-mayo

buk ra masabudo. Ranıyu ai buk momondi fimbimayo ra fufurihai hoeireandane hoafi ranambe mapeniŋgo ranai yare hoafiyowohü yahoya,

¹⁸ ‘Yifiafi Adükarındi-mayo wandı fiambe amarondiri.

Aboedi hoafi nindou moaruwai ranaheimbo bokarıhefendürimbo hündambo ai wandı mbırowamı werı kafaoreandühi dibonımayundiri.

Ai wambo koamarıhendiri ra ro aheimbo hoafi ra refe bokarıhefehüya,

Nindou karabusambe nimboeimbı ana, karabusı ra hınıngındihi hehi ngeimboyei.

Nindou didıyei ai himboarı tıharındeihı ana, asu ai asükai himboarı bırındıhehi himboarındeimboyei.

Nindou moaruwai hamındı tıŋırifoayeı

ai kıkıfe fufuri-hefeyoanı aboedambo-ndahimboyei.

¹⁹ Asu sapo Adükarı ai ahandı nendi ranaheimbo aboedi hohoanımoayundüri ana,

ranı himbanı si ra ndeara tüküfeihane yaho wataporımboyo wakıfembohünda koamarıhendır-anahı nda,’ *Aisaia 61:1-2*

meho.

²⁰ Ranıyu asu ai nindou worı ra hıfandandeimbı bogorı ranahambo bukimayo ra momonde mbura hıhıre sagado haya piyu mamaru. Ranıyei asu muŋguambo nindou Suda-yafe rotu worı ranambe mamarei ranai moanı ahambo sowanambo yangrı himboarı mamınambo-marıhorı.

²¹ Ai hoafiyundürühi yahundürıya, “Bukambe ndanı bıdıfiri hoafi ra haponda moanı anıhondü

hondü tükümfeyo ra sapo se ranahambo wataporimbo-mayowa hïmborïyeimboanei,” mehundüri. ²² Munguambo nindou ai ahambo nindou aboed-ani sei hoafiyeihï ahandï yahamo hoafi aboedi tükümfeyo ranahambo ñgusüfo afïndï hohoanïmomayei. Raniyei asu ai rarihi hoafiyeihï seiya, “Awi nindou ndanana Sosepïndï nïmor-ani, ñga nïmboe ai ndahurai hoafayu?” sei hoafïmayei.

²³ Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Ro anïhondümböanahï hoafayahï, ndanï hoafi nda se wambo randïhi hoafïndeihi anïmboya, ‘Dokta se sïhafïhoari angünï ra aboedïndowandï,’ mbïsei. Rananïmbo se wambo hohoanïmondeihï anïmboya, ‘Se sapo ro hïmborïyefanï Kaperneam ñgoafïhü ramarowandï nou asu haponda sïhafï hïfï hondühï amboanï yarosi,’ mbïseimboyei,” mehu.

²⁴ Sisas ai asükaiyu ranïfihï türe haya hoafiyuhï yahuya, “Ro anïhondümböanahï hoafehandürï, Godïndï hoafi hoafiyu-randeimbi ai ahandï ñgoafi hondühündï ranaheimbo hoafayu ana, ñgiri ai ahandï hoafi ra hïmborïndei.

²⁵ Ro nda anïhondümböanahï hoafehandürï, Horombo Erasaisa nunguambe, Israer hïfambe nïmorehï bïdïfirï kai ra burïmayei. Rani-simboanï ana ñgimï hïmbaniyo hayambo asu 6 amoamoyo hoekoate-mayo. Raniyo asu hïfï ranïhü munguambo wembo afïndï tükümfeyo.

²⁶ Ramefeyoa God ai moai Erasambo Israer ñgoafïhü nïmorehï kai mamïmbo-so amboanï koariheiri, ñga wantï. Nga ai ahambo nïmorehï kai mamï Saidon

hifambe Sarefat ngoafihü maningo ranahambo sowanamboyu koamarherü. ²⁷ Rani-simboani Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Erasaisa ai Israer ngoafihü nunguambe ana nindou afindi ranai munguambo masimeimbiyei hehi afindi tinjirifo masahümündi. Nga Siriahündi nindou ahandi ndüri Neman ai yangiriyoboedimayo, nga Israer nindou-yopoi,” mehuamboyei. ²⁸ Asu nindou Suda-yafe rotu wori ranambe mamarei ranai rani hoafi ra himboriyeyi hehi nginindi hohoanimo ranai ahei ngusüfoambe tüküme Feyondüri. ²⁹ Raniyei ai botiyahindühi nimboeimbo ngoafambeahindi Sisasimbo kiahohürimindei wafuani nimoamo ahei ngoafinangoani mahahüsi. Ai ramarimbori ra ahambo ndirifanise mündü safoefimbo sei hehimboyei. ³⁰ Nga asu Sisas ai nindou afindi-mayeiranaheimbusümo hu haya ahandi nafi-sungu ndamefiyu.

*Sisas ai nindou mamindi flambeahindi moaruwai nendi hemafoareandi
(Mak 1:21-28)*

³¹ Raniyu Sisas ai Gariri hifambe Kaperneam ngoafi anango raninambo mahu. Ai hu ranihö nimorehi nindowenihiranaheimbo moaninimarimbo si rani-simboani aboedi hoafiyamundimarearu. ³² Munguambo nindou ranai ahandiyamundife hoafi ra ai sapo nginindeimbinindou nahurai wataporimbo-maranda himboriyeyi hehiranahambo mahepühendi.

³³⁻³⁴ Suda-yafe rotu worimayoranambe nindou mamimoaruwai nendi ahandi flambenimarindoweimbiyu haya mamaru. Raniyu ai

puküna hei kar+hoei hoafi+yuhi yahuya, “E! Sisas Nasareti+hündi, se yi+hoefombo nüngufemuni+mbosafomboyafi nda mas+hüfa? Se ndani+hü tükümefoandi nda yi+hoefombo moaruwaimbofemuni+mbosafomboyafi? Ro si+hambo nda fifiri+heanini+mboanahi. Seana Godi+ndi sürühoeimbi hoafi hoafi+yafi randeimbi nindou-anafi!” mehoamboyu. ³⁵ Asu Sisas ai ngi+nindi hoafi+yundowohü yahuya, “Se hoafi ki+ki+rani+fi hawa nindou ranahandi fiambeahindi kosifoao!” mehindowamboyo. Raniyo asu nindou-mayu ranahambo nindouyei wagabe wakifoareri si+heri haya nindou ranahambo moaruwaimbofikoate fiambeahindi hifoai peyo haya ndamefeyo.

³⁶ Nindou ranai ranahambo hepünahi si+mbori hoafi+yahindühi seiya, “Ni+ne-moatükuni hoafi moani yahurai rana? Moani rani+poani+mbongi+nindi hamindi hoafi+namboyo nindou ndanai moaruwai nendi ranahambo hoafi masagadowa asu ai nindou fiambeahindi akosi+foendi!” masei. ³⁷ Raniyo asu Sisas ai rani+moatükuni ramareandi hoafi ranai rani hifi munju ranambe tüküme feyoa hi+mbori+mar+hümüdi.

*Sisas ai Pitandi yamongoam+indambo
aboedimareandi
(Matyu 8:14-15; Mak 1:29-31)*

³⁸ Sisas ai rani+hü Suda-yafe rotu wori ra hi+ni+ni+re haya Saimon+ndi wori+na mahu. Raniyo asu Saimon+ndi yamongoa+mindirani anğün+imboyowohü hüfü afi+ndi hamindi pare haya mamarowamboyo, asu nindou ranai Sisas+imbo ni+morehi ranahambohünda watapor+imbo-mar+horu. ³⁹ Raniyu asu Sisas

ai hu ahandi fikimi botifi nungumbo hufu afindi ranahambo nimorehi ra hiniŋgiro hawa kosifoao yahuhaya hoafimayu. Raniyo hufu afindi ranai ahambo hiniŋgire haya makosifoenda, asu nimorehi ranai moani mamihari botife aheimbo sesi kanimareanduri.

*Sisas ai nindou afindi aboedimareanduri
(Matyu 8:16-17; Mak 1:32-34)*

⁴⁰ Hufihamindi hurimindoani nimbambe nindou bidifiri ranai ahei ngunindi anguni moaruwai hamindeimbi ranaheimbo sahumundihunduri Sisas sowana mafandihindi. Sisas ai nindou angunimboyeimbi munguambo mamami ranaheimbo aheiwami wari nandeandurihi munguambo didiboado-mareanduri. ⁴¹ Moaruwai nendi ranai nindou afindi ranahei fiambeahindi kosifoehinduhi hasiheiyehi seiya, “Seana Godindi Nimoranafi!” masei. Sisas ai moaruwai nendi ranaheimbo hoafikoate yafaduhami tapimbiyeia yahuhaya hoafimayunduri sapo ai Krais-ani sei fifirimarhorambo.

*Sisas ai ngoru ngoafini hoahoangu
wakimareandi.
(Mak 1:35-39)*

⁴² Siambe hondu Sisas ai ngoafi ra hiniŋgire haya nindoukoate reanduhi mahu. Raniyei asu nindou ranai ahambo kokomarihori. Ai kokorihori hoeirihoruhiyehi ahambo ngumbui sei hehi kikihisafi-marihorimindei. ⁴³ Nga asu ai aheimbo hoafiyundurihi yahuya “God ai nginindi hifandarandi ranahambo aboedi hoafi ra bidifiri ngoafi ranihu amboani

bokarihefembo samboanahi. Sapo ro rani-moatükunî refembo rani-mboyu God ai wambo koamarîhendîrî nda,” mehundurî. ⁴⁴ Raniyu asu ai munnguambo Suda-yafe rotu worî rani hîfambe afeburo ranambe huhurandühi rani hoafi ra bokamarîhendî.

5

Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi ngîmî weangurühi masepurümündu (Matyu 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Mamimbo Sisas ai Genesaret kurîhoe-mayo rani gudikîmî nünnguane, asu nindou afîndî ranai ahandî fikîmî Godîndî hoafi hoafiyowanî hîmborîmbo sîmborî nînendürîyeihî burîmayei. ² Raniyu ai hoeireanda bot yimbu ra hürüpündîmo gudianî masîhoupîrî. Nindou kinî batûru-rundeimbi ranai bot ra raru sîhoupîrî houmbo andürî popoairundühi manîngomo. ³ Raniyu asu Sisas ai bot yimbu mençorafe ra ngorü Saimonîndî-mayo ranambe kefuai haya ahambo gudianîpoedî akîdou hoe safana nînendîfembohünda hoafi mayundo. Sisas ai bot ranambe nîmarümbo Godîndî hoafi yamundîmarearü.

⁴ Wataporîmbo ra kîkamündühi nünngumbo Saimonîmbo hoafiyundühi yahuya, “Bot ra asükai akîdou hohoeanambo safî nînendo hafühi anîmbo asu se sîhafî ngorü afîndî yimbu rani-babîdîmbo sîhamundî andürî ra kinî wakemîndîmbohünda foandu gadîmo,” mehundo. ⁵ Saimon ai Sisasîmbo sîmborî hoafiyundühi yahuya, “Adükari ro nîmbî

gebuai maho ra hūti-hūtiyefimboyefane moai akidou-amboani wakirihumindefi. Nga asu se rawasafi ana, ro anduri nda himoni foandithe gadimboyahi,” mehundo. ⁶ Ai anduri ra foarine hanifanimbo kini afindi safi andurambe piyeihi anduri ranai biremindi pimbo yangririmayo. ⁷ Raniyomo asu ai ahamundi bidifiri wandafi mamani ngoru botambe mamarimo ranahamumbo warikakimemo yihoefombo sinimo farihumuni yahomombo. Raniyomo asu ai sifomo bot yimbu ra wamburuhirupiri hafomombo bot ranai tukurini pirineanduhi himoni tiporikofembo yangririmayo.

⁸ Saimon Pita ai rani-moatukuni ramefeyo ra hoeire haya Sisasindi hanjifoani yiru yimbu pusire nimarumbo hoafiyuhi yahuya, “Adukari, se andai ragu ngafi, nga wandi fikimi ninjopoani. Nga roana moaruwai hohoanimoayaheimbi nindou-anahi!” mehundo. ⁹ Saimon aiyu asu nindou bidifiri ai-babidimbo maningomo ranaiyomo munguambo kini afindi yahurai wakimarundumo ranimbo hoeirunda mayoa mahepunafundi. ¹⁰ Saimonindi ngoru afindi yimbu Sems Son Sebedindi nimori ai-amboani marine mahepunafineandi. Raniyu Sisas ai Saimonimbo hoafiyunduhi yahuya, “Se yihimbo-ndamboyafi, hapondahundi ana sapo se kini afindi andurambeahi pirifimarandi yahurai animbo nindou-amboani se ndowandifi wambo sowana didimboyafi,” mehu. ¹¹ Raniyomo ai bot ra gudiani kiafu hurupundimo sihaupiri houmbo munguambo moatukuni ra ranihu

raru kokosi foaru sihoemo houmbo Sisasindi süngumefundi.

Sisas ai nindou mamí m+man+ho mas+meimbi aboed+mariri

(Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Asu Sisas ai adükari ngoaf+hü n+maruane, rani ngoaf+hü nindou mamí m+man+ho mas+meimbi t+ñ+r+fomboyuhü mamaru. Ai Sisas+mbó hoeiriri haya ahandi fik+mi yim+ndoho yimbu pusire h+fini m+iro türe n+marumbo hütí hoaf+rürühi yahuya, “Adükari, se refembo hohoan+mondafühi ana, se wambo didi+boado-ndowandira aboed+ndamboane!” mehundo. ¹³ Raniyu asu Sisas ai war+fi sündirühi yahuya, “Ro refembo samboanahi, nga se aboedi tüküyafó,” mehundo. Raniyu asu nindou ranahambo mas+mei ranai mam+harí hoafi n+ngoambe h+n+ng+mareri. ¹⁴ Raniyu asu Sisas ai nindou-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou amurambo hoaf+ndamboyafi, nga se moani ngafi Godimbo sesi síhai-randeimbi-mayu ranahambo an+mbó síhafi fi ra nafuindafi. Ranan+mbó Mosesindi hoafi hoaf+mayo süngu Godimbo sesi síhai-randeimbi ai síhambóhünda sesi mb+sí+hendamboane. Ranan+mbó asu mas+mei aboedayo ra nindou amur+ ranai f+fi+r+mb+r+hi-ndamboane,” mehundo. ¹⁵ Nga asu Sisas ai rani-moatükuní yare arandi hoafi ranai af+ndi ham+ndi yanjori wak+mareandi. Raniyei n+morehi nindowenihí af+ndi ranai ahandi hoafi h+mbor+mbó asu ahei fiambe anjüní ra aboed+fembohünda ahambo sowana mas+nei.

16 Nga afindimbo Sisas ai nindou kikefoefekoate-reandühi Godimbo didibafifembo aimbo huhani.

Sisas ai nindou mamî yirîwarî moaruwaimbü aboedîmarirî

(Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12)

17 Mamimbo Sisas ai nimorehi nindowenihî ranaheimbo yamundeandürühî nîmaruane, asu ranîhü Farisi nindou-yomo Suda-yafe ahinümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbi-yomo ranai mamarîmo. Bidifîrî ai munguambo ngoafi Gariri hifambe adaburo ranambeahîndî, bidifîrî ai Sudiahündî asu bidifîrî Serusarem ngoafihündî ranîyomo ranîhü mamarîmo. Ranîyo asu nindouyei fiambe anğünî moaruwai amarondürî ra aboedîfembohünda Adükarîndî ngînîndî ranai Sisasîndî fiambe mamaro.

18 Nindou bidifîrî ai nindou mamî yirîwarî moaruwaimbü Sisasîndî hanğifoani safoefimbo yahomo houmbo safîsendîwamî nandu sowaründümo mahomo.

19 Asu nimorehi nindowenihî afîndî ranai gûmarîhi-ndamboemo ai ahambo semündü hîfombo nafî ra hoeifekoate-yomondühîyomo, asu ahambo worîwamî sowaründümo mahafomo.

Ranîyomo ai woteimî fîfahîrîhoemo mburu ranî nafî nindou-mayu ra safîsendî-mayo ranî kameihî nindou-mayeî ranahei mbusümo Sisasîndî wagabe masafoarüwuri.

20 Sisas ai ahamundî anîhondümböfe hohoanîmo ranahambo ndare hoeireapurani mayoa, nindou-mayu ranahambo hoafîyundühî yahuya, “Wandafî, sîhafî moaruwai hohoanîmo ranahambo amboawi samboanahî,” mehundo.

²¹ Suda-yafe ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi-yomo asu Farisi nindou-yomo ai ahamundihoari simbori hoafindurü-yafundühi yahomoya, “Nindou nda nin+ nindouyu God nahurai hoafiyuhi raninambo ahambo tirafoariri ndana? God yangiri animbo moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi mbüsümbuisi!” mehomo. ²² Sisas ai ahamundi hohoanimo amaropuri ranahambo fifire haya ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se ra nimboemo yahurai raru hohoanimoemo rana? ²³ Ro hoafiyahühiya ‘Sihafi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi’ asahiyo asu ‘Botiyafo hawa hafi’ asahiyo, yimbu ra hoafimbo ro nginindeimb-anahi. Asu yimbu hoafi ra hoafimbo nahanayo hiningrouayo asu nahanayo tinümbayo? Yibobo ra ro hoafindahani anihondumbo tükündifemboe. ²⁴ Se Nindou Hondü ro nginindi masahamindih+ moaruwai hohoanimo amboawi yaho hoafimbohünda ranahambo sihamumbo nafuimbo ro nindou nda aboedindihinimboyahi,” mehu. Raniyu asu ai nindou yiriwari moaruwaimbü-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, “Haponda ro sihambo hoafehanini, botiyafo sihafi safisendi ra sowandifi hawa ngoafinambo ngafi,” mehundo. ²⁵ Hoafi ninngoambe munguambo nindou-mayei ranahei wagabe botifi ahandi safisendi ra semündü haya Godimbo aboedi hamind-ani yahuhü ngoafina mahu. ²⁶ Raniyei asu munguambo nindou ranai munguna yahurai afindi hamindi mahepünehindi! Ai rani-moatükunimbo ngusüfo kibodiri-foarhindühi

Godimbo aboed-ani seihüya, “Rani-poanimbo moatükunî haponda hoeimarîhundî,” masei.

Sisas ai Rifaimbo ahambo süngufimbo mborai mehundo

(Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Rani-moatükunî ai refe hayamboyoane ranambe Sisas ai hu hoeirirane nindou mamî ahandî ndürî Rifai takis kaki semündü-randeimbî ai ahandî ratüpurî worambe mamaru. Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Se wandî süngu mborai,” mehundowamboyu. ²⁸ Asu Rifai ai botîfi haya muᅅguambo moatükunî yare kokosîfoare haya Sisasîndî süngu ndamefiyu.

²⁹ Raniyu asu Rifai ai ahandî worambe Sisasimbo sesi afîndî sindîmarandî. Raniyomo asu nindou takis kaki sowandümo-rundeimbî-yomo asu nindou amurî raniyomo ai sesi ra ai-babîdimbo nîmarîmo masowasümo.

³⁰ Raniyomo Farisi bîdîfirî rani rotu-ambeahîndî-memo-yomo asu ahînümbî hohoanîmo yamundu-ndeimbî bîdîfirî-yomo ranai Sisasîndî süngururü-rundeimbî-memo ranahamumbo momorî hoafiyomopurühi düdurüpurühi yahomoya, “Se ra nîmboemo takis kaki sowandümo rundeimb-anemo asu nindou amurî moaruwai hohoanîmoyomo-rundeimb-anemo rani-babîdimbo sesi sowasümo hoe simîndîmo arunda?” mehomopurî. ³¹ Sisas ai ahamumbo hîhîre hoafiyupurühi yahupurîya,

“Nindou aᅅgünîkoate ana, moai dokta sowana hei rîhündî, ᅅga aᅅgüneimb-anei hei arîhündî. ³² Ro tükümeheandî nda nindou aheihoarîmboya ro mbumundî nindou-anefî sei arîhündî

ranaheimbo awi se moaruwai hohoanimo hiniŋgiri+hindühi aboedi hohoanimoyei sahehea tüküyaheambo yahipoani, nga wani. Nga ro moaruwai hohoanimoyeimbi nindou ai aboedi hohoanimo süngumbeyahindi sahehea tükümeheandane,” mehupuri.

Sisas ai sesi wehi niŋgombo hoafi yamundimareandi

(Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Raniyei asu nindou bidifiri ai Sisasimbo hoafiyehi seiya, “Nindou bidifiri Sonimbo süngurü-rundeimbi ana afindimbo sesi wehi niŋgomombo Godimbo yangiri didibafiyomondühanemo. Asu nindou Farisi-yomondi hohoanimo süngurundeimbi-ranai-amboani maru rani sünguru arundi, nga sŋhambo süngurunini-rundeimbi aiana sesi sowasümo hoe simindimo rundühanemo?” maseiamboyu.

³⁴ Asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahundürüya, “Asu se ra nindou mamai ainimorehi semindimbo yahuan rani-simboani sesi afindi raraorihindühi ŋgunindi afandihindi ranaheimbo sesi wembopo ndahümündihündürü mamandiyo sapo nindou ainimorehi semindimbo-mayu ranai ai-babidimbo nimanduani? I, ra wani. ³⁵ Nga süngunambo ainimorehi semindimbo nindou ranahambo ndowarindümo gorügoanini ŋgomondani rani-simboani animbo ai sesi wehindeimboyei,” mehu.

³⁶ Asükaiyu Sisas ai aheimbo ŋgorü kafoefe hoafi hoafiyundürühi yahundürüya, “Nindou mamai ai-amboani moai hoeari simborindambo

buramündi haya asu ngisihari hoeari wamindafi ambe aningo ranifihpare haya kakiyu randi, nga wani. Ai rawareandi ana, hoeari simborimayo ranai bundeandani asu simbori hoeari ranai ngiri wamindafi hoearimayo ranifih simongori-ndamindo. ³⁷ Asu nindou ngorü ai wain boboe simbori ra sapo wamindafi ninihondi hoeari hipiri wain keferandeimbimayo ranambe karareandi ana, simbori wain ranai wamindafi wain hipiri ra borindeandühi wain ranai hifini keboendühi wamindafi hipirimayo ra moaruwaindimboe. ³⁸ Nga simbori wain boboe ranana sapo simbori ninihondi hoeari hipirimayo ranambe animbo kefemboane! ³⁹ Nindou ai wamindafi wain ra sümündi hayambo ana, ai ngiri simbori simindimbo yifirindu. Ai hoafiyuhiya, ‘Wamindafi wain-ane aboedayo,’ mbüsümbui,” mehundüri.

6

Moani ngoafimbo nimar sihi Sisas ai wit nümbürambe mahu

(Matyu 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Moani ngoafimbo nimarimbo sihi Sisas ai wit nümbürambe mahu. Ranayo asu ahambo süngrurü-rundeimbi ai wit hisi ra warihü hüründümo mburu warü düdühuru hipiri ra horimarichoayowa safi yanggiri masowasümo.

² Raniyomo asu Farisi nindou bidifiri ai düduyafundühiya, “Se nimboe rani-moatükuni ra rawarundi rana? Yihoe fi ahinümbi hohoanimo ranai yahoya moani ngoafimbo nimarimbo sihi rani-moatükuni refepoani

meho,” mehomondamboyu. ³ Asu simbori Sisas ai hoafi yupurühi yahuya, “Awi se moai bukambe hoeirundiyo sapo Defit ai ahandi nendi bidingiri-babidimbo wembomboyuhü ramareandi hoafi rana? ⁴ Sapo ai Godindi worambe kefuai hüfu Godimbo sihefeimbihündi bret mengoro ra semündü sesühi asu ahandi nendi bidingiri-memo ranahamumbo amboani masagapuri. Yihoe fi ahinümbi hohoanimo süngu amboani nindou amuri ai ngiri refimbihündi bret ra dagüdi, nga moani Godimbo sesi sihou-rundeimbi yangiri animbo bret ra dowadumboemo,” mehupuri. ⁵ Asu Sisas ai hoafi moendireandühi hoafiyuhi yahuya, “Nindou Hondü ranai ana moani ngoafimbo nimarimbo sihi ra ai nimindani,” mehu.

Sisas nindou warimaruwaimbü aboedimariri (Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Ngorü moani ngoafimbo nimarimbo sihi Sisas ai Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfu nimorehi nindowenihimbo yamundi-mareandüri. Ranühi nindou mam warihondü war ahandi ranai moangorifoareri haya mamaru. ⁷ Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi bidingiriyomo asu Farisi nindouyomo ai nini nafsüngundihuri Sisasimbo paphoafindihuri yahomo houmbo mamarimo. Raniyomo ai moani ahambo hamboar nambo yangiri hifandirürühi mamarimo Sisas ai moani ngoafimbo nimarimbo si ranihü nindou aboedireandihüpo yahomo houmbo. ⁸ Asu Sisas ai ahamundi hohoanimo ra fifirehayambo-wambo nindou-mayu ranahambo

hoafi+yundowohü yahuya, “Botiyafo hawa ndühi wagabe sühüfi,” mehundo. Raniyu asu nindou-mayu ranai botifi hüfu wagabe manüngu.

⁹ Ramefi-yuwamboyu Sisas ai ahamumbo hoafi+yupurühi yahuya, “Ro sihamumbo düduweheandi: nini-moatükunimboyo sihefi ahinümbi hohoanimo ranai yowan moani nimarimbo sihi refepoani mehoa? Farhefemboyu asu moaruwaimbo-femboyu? Nindou mamindi yangiri ningombo ra didiboado-femboyu asu yembüfemboyu?” mehu.

¹⁰ Ai ahamumbo munguambo türapurani mayowamboyu asu nindou-mayu ranahambo hoafi+yundowohü yahuya, “Sihafi wara ra ngurihoefi,” mehundo. Ai rani-süngumareanda, asu ahandi wara ranai asükaiyo aboedimayo. ¹¹ Asu nindou-memo ranai ngusüfoambe moaruwairapurühi Sisasimbo nüngundihuri yahomo houmbo ahamundihoari wataporimbomarundi.

*Sisas ai ahandi hoafi semindi horambo nindou
12 masepurimüнду*

(Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Mamani rani-simboani Sisas ai hifi wafuana Godimbo didibafifembo mahafu. Ai nimbokoani Godimbo didibafiyu hombo sürüfoefembohünda.

¹³ Raniyo asu simayoambo ai ahambo süngrurü-rundeimbi-memo ranahamumbo mborai yahupuri hurihepurü haya asu 12 nindou sepurimündühi ahamundi ndüri hoafi sowandümo homo-rundeimb-anemo yahu

kamafoareapuri. ¹⁴ Saimonimboyu Pitamboyu-randeimbi-mayu, asu ahandi akidi Andruyu, Sems, Son, Firip, Bartoromyu, ¹⁵ Matyu, Tomas, Sems Arfiusindi nimori, asu Saimon Serotihundi raniyomo.* ¹⁶ Sudas Semsindi nimori asu Sudas Iskariot, sapo Sisasimbo hurutumbi nendiyomondi warihurireimbi-mayu raniyu.

*Sisas ai angunimboyeimbi aboedimareanduri
(Matyu 4:24-25; Mak 3:7-12)*

¹⁷ Sisas ai hifi wafu waminindi ahandi hoafi sowandumo homo-rundeimbi-memo rani-babidi hanimo houmboemo asu nindou bidifiri afindi ahambo sungururu-rundeimbi rani-babidi ndumunduhi maningomo. Raniyei nindou afindi ra Sudia hifihundi, Serusaremhundi, Tair asu Saidoni-yafe hifihü siriwara gudikimi ngoafi adaburo ranihundambo ai-amboani ranihü burimayei. ¹⁸ Asu ai ranihü tükümehindi ra ahandi hoafi himboriyo asu ahei anguni ra aboedimbi-reandambo sei hehimboyei. Asu didiyei moaruwai nendi nimarindurimbo tiriifo sahümündeimbi ai-amboani tükümehinda aboedimareanduri. ¹⁹ Muñguambo nindou ranai ahambo sindihori marihundi ra sapo ahandi fiambeahindi nginindi ranai kosifoenduhi aheimbo aboedireiri marandamboyei. Raniyo Sisas ai muñguambo nindou aboedimareanduri.

*Hihifi hihifi asu tiriifo tükündifemboe hoafi
(Matyu 5:1-12)*

* **6:15:** Serot ai Suda-yafe amoaoyomondi hohoanimo yangiri süngufembo hohoanimo-memo. Ai Israer Romiyomondi gafman hoarehi ningombo moei mehomu.

20 Sisas ai ahambo süñgrurü-rundeimbi-memo ranahamumbo himboarî pareapurî nüñgumbo hoafiyupurühi yahuya,

“Se didemo napokoate-ayomo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
 nga haponda God nginîndî hifandarandî ra sihamund-ane.

21 Se didemo haponda wembomboemo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
 nga seana bodoweimbi niñgomboemo!

Se didemo haponda aranî-aranemo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
 nga seana tikifinambo niñgomboemo!

22 Didemo sihamumboya Nindou Hondumbo süñgururü rundeimb-anemo mbiseihî asu ranî süñgumbo sihamumbo yiboarukorîhipurî,
 nginîndî hoafiyahüpurî asu seana moaruwai-anemo sei hoafayei ana,
 se hihifi-hihifiîndîmo.

23 Rani-moatükunî ra rawefeyo ana, se hohorîpi-hohorîpi-ndîmondühi hihifi-hihifiîndîmo nimboe sapo sihamundî takinî afîndî sünambe begorîpurî. Nimboe sapo ahei amoaο mamî amboanî Godîndî hoafî hoafiyomo-rundeimbi ahamumbo ranî-moatükunî ramarîhindî.

24 Se didîyeyi haponda napo afîndeimbayeyi, seana hiipoanîmboembou-aneî!
 Sapo seana hapo yangîrî animbo tîñîrîfokoate-fi handîhi nimboeimboyei.

25 Se didîyeyi haponda bodoweimbayeyi, seana hiipoanîmboembou-aneî!
 nimboe seana sapo wembombondeimboyei!

Se didiyei haponda tikifi-hoafinambo amarei,
seana hipoanimbembou anei!

Nimboe sapo seana arani-aranindeimboyei!

26 Nindou ai siheimbo haponda aboed-
anei sei hoafiyei arihündi, seana
hipoanimboembou-anei!

Nimboe ahei amoa mam amboani Godindi
hoafi tikai hoafiyomo-rundeimbi-memo
ranahamumbo amboani yahurai rasei
marihündane,” mehu.

*Sihei hürütümbi ranaheimbo ngusüfo
pandihindüri*

(Matyu 5:38-48; 7:12a)

27 Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Se didiyei
wandi hoafi himboriyei arihündi siheimbo ro
hoafayahi: Nindou didiyei sihei hürütümbaye
ranaheimbo se hipoambo-ndihindüri. Nindou
didiyei siheimbo yi boaruko-arihündürü
ranaheimbo se ngusüfo pandihindürühi
hipoambo-ndihindüri.

28 Nindou didiyei
siheimbo hoafinambo moaruwaimbo-
arihindüri ranaheimbo se God ai aboedi-
aboedimbirea-ndüramboane mbisei. Asu
nindou didiyei siheimbo wudipoapofe-
ndürikoate-aye ranaheimbohünda se Godimbo
didibafindei.

29 Asu sihambo nindou ngorü
ai mam koaihoani harinduan asukai ngorü
koaiho amboani hihirindowandan ranifih
harimbiyuwamboane. Asu nindou ngorü ai
sihaf ngisihar hoeari ndemüduani ana,
asukai sihaf siot ngorü-amboani mbisemüdu-
wamboane. 30 Nindou didiyei sihambo ni-
moatükunimbo düdundahindani ranaheimbo

mun̄guambo dabadür̄i. Asu nindou ḡgorü ai s̄haf̄i n̄n̄i-moatükun̄i napo ndemünduan̄i asükai h̄h̄ir̄ife sem̄nd̄imbo hoaf̄ipoan̄i.

³¹ Asu se nindou b̄id̄if̄irambo ai wambo ran̄i-moatükun̄i ramb̄ir̄ihind̄i asaf̄i ra se aheimbo ran̄i-süngundwand̄i.

³² Se nindou s̄heimbo hohoan̄imoyei-r̄ihündeimb̄i ran̄i nindoumbo yanḡir̄i se hohoan̄imoayei ana, ḡḡr̄i ran̄i süngu s̄heimbo aboed-anei mb̄isei. Nindou moaruwai hohoan̄imoyei-r̄ihündeimb̄i amboan̄i nindou d̄id̄iyei aheimbo hohoan̄imoyei-r̄ihündeimb̄i aheimbo yanḡir̄i hohoan̄imor̄ihündür̄i r̄ihündühanei!

³³ Asu se nindou s̄heimbo d̄id̄iboado-r̄ihündür̄i ar̄ihünd̄i ranaheimbo yanḡir̄i se d̄id̄iboado-ar̄ihündür̄i ana, asu ḡḡr̄i ran̄i-süngu aheimbo aboed-anei mb̄isei. Nindou moaruwai hohoan̄imoyei r̄ihündeimb̄i amboan̄i ran̄i süngurühi hündühanei!

³⁴ Asu se nindou d̄id̄iyei ranaheimbo n̄n̄i-moatükun̄i ndahundürü mbund̄humbo h̄h̄ir̄ind̄ihu ndahum̄ndef̄i sei hehi hohoan̄imoyei h̄i aheimbo yanḡir̄i sahündür̄i ar̄ihünd̄i ran̄imbo ḡḡr̄i s̄heimbo aboed-anei mb̄isei. Nindou moaruwai hohoan̄imoyei-r̄ihündeimb̄i amboan̄i nindou b̄id̄if̄ir̄i moaruwai hohoan̄imoyei-r̄ihündeimb̄i ranaheimbo sahündür̄i r̄ihündühanei, ra aheimbo masehind̄i nahurai h̄h̄ir̄ife sem̄nd̄imbohünda!

³⁵ Yowan̄i, ḡga se nindou d̄id̄iyei s̄heimbo hürütür̄i-hündür̄i-r̄ihündeimb̄imbo h̄ipoambond̄ihündür̄i. Asükai n̄n̄i-moatükun̄i nindoumbo sai mbur̄imbo se yowan̄i b̄id̄if̄ir̄i moatükun̄i h̄h̄ir̄ife sem̄nd̄imbo hohoan̄imoyopoan̄i. Ranan̄imbo se tak̄in̄i af̄ind̄i

ndahümündi mbundihü asu God Nimoamo Hamindi ranahandi nīmorīndamboyaſi. Nīmboe aiana nindou dīdīyei hīhīfīyo-rakoate asu moaruwai hohoanīmoyei-rīhūndeimbi ranaheimbo aboedīyuhani. ³⁶ Se hīpoambondo ndandi sīhafi ape ai-amboanī hīpoambore arandi nou.”

Nindou ŋgoründi nīngo ra türūfoefehü papi-hoafi-poanī

(Matyu 7:1-5)

³⁷ “Se yowanī nindou ŋgoründi nīngo ra türūfoefehi papi-hoafi-poanī. Asu rananīmbo ŋgiri God ai sīhei nīngo ra türündandürühi papi-hoafīndandürī. Se yowanī nindou ŋgoründi nīngo ra yībobofehi moaruwai-ane yaho hoafiyopoa. Asu rananīmbo ŋgiri God ai sīhafi nīngo ra yībobondeandühi moaruwai-ane mbüsü. Se nindou bīdīfirīyei moaruwai hohoanīmo ranahambo amboawi aseī-anīmbo God ai-amboanī sīhei moaruwai hohoanīmo ranahambo amboawi mbüsūmbui. ³⁸ Se nindou bīdīfirambo asahündürī anīmbo asu God ai sīheimbo dagadürīmbui. Refe süngu ana se afīndi hamīndi anīmbo ndahümīndeimboyei. Sapo se anīhondūmbo nindou farahehindī ranī sīmogodühi anīmbo sīhei warambe babīboai pītāpīndīmboe. Se nīnī sīmogodühiyo nindou bīdīfirambo farīhehindī süngu-anīmbo God ai sīheimbo ranī sīmogodühi randeandürīmbui,” mehu.

³⁹ Asu Sisas ai ahamumbo kafoeſe hoafi nda hoafīmepurī: “Nindou mamī hīmboatīharī ai ŋgiri nindou ŋgorü hīmboatīharī-mayu

ranahambo nderümündi haya nafi nafuindu ngu. Asu ai rawareandi ana, yiboboambo hoe apoarambe pindamboyafani. ⁴⁰ Yamundife nimori ai ahambo yamundiri-randeimbi-mayu ahandi nimoamoyupoani, nga munguambo yamundife nimori ahei yamundife ratüpurü ra mungundoani ana, asu aheimbo yamundurundeimbi-memo nahuraindeimboyei.

⁴¹ Asu se nimboe nindou ngoründi himboarambe düdübudi akidou afoeru ranahambo yangiri himboapoyafühi asu sihafü himboarambeahi nimoko bidifiri afoero ranahambo hoeifekoate-a? ⁴² Nüngundo nindou ngorumbo hoafindafühiya, ‘Wandafi, awi sihafü himboarambeahi düdübudi akidou afoeru ra hündühehini samboanahi,’ mambisafi sihafü himboarambeahi nimoko bidifiri afoero ra sihafühoari hoeifekoate-a? Seana yimbu yafambeimbi nindou-anafi! Weangurühi se boatei-animbo sihafü himboarambe nimoko bidifiri afoero ra hündühoefi mbundambo-animbo asu nindou ngoründi himboarambe düdübudi akidou afoeru ra wudüpoapondo hoeindowandühi hündühoefindo,” mehu.

*Nimi-ane asu ahandi hisi ranane
(Matyu 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Nimi mamü aboedi hamindi ai ngiri hisi moaruwaimbü niŋgo. Asukai nimi mamü moaruwai ai-amboani ngiri hisi aboedeimbi niŋgo. ⁴⁴ Munguambo nimi ra ahandi hisayo rani süngu-ane türüfoefehi awi rani nimi-ane eho. Se ngiri

nimi hisi fik ra tiholari tihoreimbi nimi-fihindi hüründandifi, asu ngiri yukui amuri nimi-fihindi hüründandifi. ⁴⁵ Nindou aboedi ai ahandi ngusüfoambe hohoanimoambeahi aboedi moatükuni arühayo ranane bokarhai arandi, nga asu nindou moaruwai ai ahandi ngusüfoambe hohoanimoambeahi moaruwai moatükuni arühayo ranane bokarhai arandi. Nimboe sapo nime-moatükuniyo ngusüfoambe hohoanimo-ambeahi amaro ranane asu yafambe ai weindahi hoafiyo arandi,” mehu.

*Nindou yimbu worimboringinandeimbi
(Matyu 7:24-27)*

⁴⁶ Sisas ai yahuya, “Asu se nimboe wambo ‘Adükari, Adükariyei rihündühi asu wandi hoafayah ra süngufekoate-ayeia? ⁴⁷ Nindou düdi ai wambo sowahi tüküfi wandi hoafi himboriyu mburambo rani sünguarandi animbo asu ro ai nünjunahurai nindouayu ra sheimbo nafuindamboyahi? ⁴⁸ Aiana sapo nindou worimbombo yahuhaya hifambe ndihi ragu kakira hanü mburambo kambohoani nimeiwami mafemburifiyu nahurai-ani. Hoe ranai afindi hohoumboyohü wori ranahambo hariyo randa moai fifimiyo, nimboe sapo ai wudipoapore worimbora hayambowambo. ⁴⁹ Nga asu nindou düdi wandi hoafi himboriyu mbura rani süngufekoate-ayu aiana sapo nindou worimbombo yahuhaya kambohoani wudipoapofe feburifekoate-yuwan asu hoe ranai hohoumboyohü wori ranahambo hariyo randani moani mamihari biramindi pirimayo

nahurai-ani. Asu bɪramɪndɪ pɪrɪmayo ra moanɪ afɪndɪ hamɪndɪ mamɪkarɪ pɪrɪmayo!” mehu.

7

*Sisas ai ami-yafe bogorɪndɪ ratupuriyu-randeimbɪ dɪboadomarirɪ
(Matyu 8:5-13; Son 4:43-54)*

¹ Sisas ai nɪmorehɪ nindowenihɪ ranɪ hoafɪ ra hoafɪyundürɪ mbura Kaperneamühɪ hu tükümefiyu. ² Nindou mamɪ Romɪhündɪ ami-yafe bogorɪ ranɪhü manüngu. Ranɪyu ahandɪ ratupuriyu-randeimbɪ ŋgusüfohündɪ ranai anğünümboyuhü yɪfɪmbo yaŋgɪrɪmayu. ³ Ami-yafe bogorɪ ai Sisas ranɪhü anüngu hoafɪ ra hɪmborɪyu haya ranɪyu ai Suda-yafe bogorɪ bɪdɪfɪrɪ koamarɪhepura ahambo hoafɪmbo mahɪfomo. Rananɪmbo ahandɪ ratupuriyu-randeimbɪ ra aboedɪmbɪrɪr-amboane yahu haya. ⁴ Ai homo Sisas sowahɪ tüküyafu watɪharürühɪ yahomoya, “Ai nindou aboed-ani, ŋga se ahambo fandɪhaworɪ. ⁵ Ŋga ai Suda yɪhoefɪmbo ŋgusüfohü pareamunɪ-randeimb-ani. Ŋga aiyu yɪhoefɪ rotu worɪ ra worɪmbomarandɪ,” mehomondamboyu.

⁶ Ranɪyu Sisas ai ranɪ-babɪdɪ hu worɪkɪmɪ tüküfiyuani ami-yafe bogorɪ ai ahandɪ ŋgunindɪ Sisasɪmbo hoafɪmbo koamarɪhepura homo hoafɪyomondühɪ yahomoya, “Adükari, ambe se tɪŋrɪfondamboyafɪ, ŋga ro nindou aboedɪyahɪ anɪmbo wandɪ worambe madügüfɪ, ŋga ro moai muŋguna wandɪ worɪna dɪdɪfɪ sahehea hohoanɪmoyahɪ. ⁷ Ranɪmboanahɪ ro aboedɪ

hamindi-yahanimbo sihambo sowana madidihi. Nga moani se hoafi-yangiri hoafindafani wandi ratupuriyu-randeimbi ai aboedimbiyu-wamboane. ⁸ Nimboe ro-amboani nindou wandi nimoamo ndureimbi-memo ranahamundi hoarehanahi, nga asu ami-anemo wandi hoarehemo. Ngorumbo hoafindahühi, ‘Se hafi,’ mbisahani ai hu randuhani. Asu ngorumbo hoafindahühi ‘Se sinifi,’ mbisahani ai suni randuhani. Asu wandi ratupuriyu-randeimbi-mbo hoafindaha-ndowohumbo, ‘Rani-moatükunü raro,’ sahani, ai rareanduhani,” mehu. ⁹ Asu Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya nindou ranahambo afindi mahepünifiyu. Raniyu hihirifi nimorehi nindowenihü afindi ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Ro siheimbo hoafayahi. Ro moai anihondümbofe ndahurai ndühi hoeirheandi, Israerihündi amboani, nga wani,” mehu. ¹⁰ Nga sapo nindou ami-yafe bogori ai koamarihepuri ranai homo worambe hoeirüwurane asu aboedimayu.

Nimorehi kaindi nimori Sisas ai yifihündi botimariri

¹¹ Refe hayamboyoane, asu süngunambo ranambe nimai Sisas ai ngoafi mamü ahandi ndürü Nen rani nambo botifi mahafu. Ahambo süngururü-rundeimbiyomo asu nimorehi nindowenihü afindimayei raniyei ai mamü mahahüsi. ¹² Sisas ai ndeara ngoafi giniri nafitambekimü tüküfiyuane asu ngoafambe-ahindi aranühoafi yasimondi ranai tüküme feyo. Yifi nimoko ranana sapo nimorehi kaimayo ranahandi nindowenihü nimori moani

mami hamindi-mayu ranaiyu. Raniyo asu nimorehi nindowenihî afindi ranî ngoafihündî ranai nimorehi ranî-babidimbo mamarei. ¹³ Asu Adükari ai nimorehi ranahambo hoeireanda mayoa asu ahambo ngusüfoambe afindi hipoamboreandühî hoafiyundühî yahuya, “Se yowanî aranîndafîndo-mboyafî,” mehundo. ¹⁴ Raniyu Sisas ai hu yîfî safisendi-mayo ra sündîmareanda asu nindou yîfî nîmoko masowandümo-memo ranai ngîngînîru manîngomo. Raniyu Sisas ai hoafiyuhî yahuya, “Nindou hoarîfî ro sîhambo hoafehanîni se haponda botîyafa,” mehundo. ¹⁵ Raniyu asu yîfîyumbî nindou-mayu ranai botîfî nîmarümbo wataporîmayuamboyu asu Sisas ai nîmorî ra ahandî hondandî warîhümariri. ¹⁶ Raniyo asu nimorehi nindowenihî afindi ranai ngusüfo kîkîfoarîhindühî Godîmboya aiana aboedani sei hoafiyahündowohü seiya, “Ahandî hoafî hoafiyu-randeimbî adükari hamindi ai yîhoefî mbusümo tüküme fiyu! Ai ahandî nendi ranaheimbo aboedambofe-ndürimbo tüküme fiyu-ane!” masei. ¹⁷ Sisas ai ranîmoatükunî rawareandî hoafî ranai muṅguambo Sudia hîfî asu ranî hîfîkîmî adaburo ranambe yangorî wakîmareanda hîmborîmayei.

*Son hundürüra-randeimbî ai ahambo
süngrurü-rundeimbî yimbu Sisas sowana
koamarîhepîrî*

(Matyu 11:2-19)

¹⁸ Sonimbo süngrurü-rundeimbî ai muṅgu moatükunî tüküme fiyo ra ahambo wataporîmbomarurî. ¹⁹ Raniyu asu Son

ai ahambo süngurü-rundeimbi nindou yimbu mborai yahupiri hürühepiri haya Adükarimbo düdufimbohünda ahambo sowana koamarihepiri. Ahandi Adükarimbo düdufe hoafi ra yahuraiyo, ‘Nindou nda horombo ro tükündüfimbui masahi raniyafi, asu ngorü tükündüfimbui mbisefi hohu himbomandefiyo?’²⁰ Asu ai Sisasimbo-so tüküyafineandühi hoafiyafinandowohü safaniya, “Son hundürürarandeimbi ai sishambo refe düdufeninimbo yihoehimbo koamarihemuna masinehi. Se nindou tükündüfimbui mehuyafi, asu ngorü tükündüfimbui mbisefi hohu himbomandefiyo,” masafani.

²¹ Moani rani-simboani hamindi ranihü Sisas ai nimorehi nindowenihifi afindi fi moaruwaimbü, angünümbi, moaruwai nendi nimarümbi ranaheimbo aboedireandüri asu himboatihari afindi ranaheimbo himboari birihendürani asukai himboariyei rarao marihündi. ²² Sisas ai Sonimbo süngurininirirandeimbi ranahafanimbo simbori hoafiyupirühi yahuya, “Se ngafani Sonimbo hoafindafani se nine-moatükuni hoeirine himboriyafani marinandira: Rani-moatükuni ra sapo himboatihari ai asukai himboari birihehi himboariyei, tinarä moaruwaimbü ai botiyahi hei, fi moaruwaimbü, mimanho masimeimbi ai aboedi popoatapo-foarähi. Himbotühüfo ai asukai hoafi himboriyei, yifiyeimbi ai yangiri botiyahi asu aboedi hoafi ra nindou napokoateyeimbi-maye aheimbo wataporimboyo ramarandi ranahambo. ²³ Nindou didiyei wambo anihondumbo-arihindirä ai-ana hihifi-

hihiŋimbeiyei-amboane!” mehu.

²⁴ Sonimbo süngurine-rinandeimbi mefanı ranai hafandane süngunambo Sisas ai Sonimbo nımorehi nindowenihı-mayeı ranaheimbo hoafıyundürühi yahuya: “Sapo se Son sowana nımıwohi furıkoate-reandühi heihü ra se nınımoatükunımboyeı tüküfeyoanı hoeifembo sei hehi hohoanımomayeı a? Awi se boabodarı emündü werınambo mboahurı-hendanı ra hoeifemboyeı mahei? ²⁵ Nınımoatükunı hoeifemboyeı se mahei rana? Awi nındou hoearı moanı ranı-poanımbo aboedı hoearı yihuruyu haya nünguwanı hoeifemboyeı mahei? Ra wanı. Nındou yahurai hoearı aboedı yihuru-rıhümündeimbi ana, adükarı bogorındı worambe-ane nımboei arıhündı. ²⁶ Se wambo ndühi yarıhi hoafıyahündırı sapo se nınımoatükunı hoeifemboyeı mahei ra? Godındı hoafı hoafıyu-randeimbi nındou ranahambo hoeifimboyeı? Yinı ra anıhond-ane Godındı hoafı hoafıyu-randeimbanisi, nga ro nda sıheimbo anıhondümboanahı hoafıyahandürı. Son aiana Godındı hoafı hoafıyu-randeimbi nındou ranahambo ngasündireimb-ani. ²⁷ Son ranahamboyo Godındı Bukambe yare hoafıyowohü yahoya, ‘Ro nındou mamı wandı hoafı semındı hombohünda koandıhehinanı, ai boateı se hokoate-yafambe ngumbui sıhafı nafı nafırıhefembohünda,’ meho,” mehu. ²⁸ Sisas ai bıdıfırı hoafı pareandühi hoafıyuhı yahuya, “Son ana nındou moanı adükarı hamındıyu haya asu ai nındou horombo manıngomo ahamumbo ngasündeapureimb-ani. Nga asu nındou düdi ai

sapo God nginindî hifandarandî ranambeahindî akîdou aiyu aiana Sonimbo ngasündirümboani,” mehundürî.

²⁹ Muᅅguambo nindou ai Sonindî hoafi himboriyei hehi asu takis kaki sowandümo-rundeimbi nindou-amboani muᅅguambo rarîhi hoafiyehî seiya, “Yinî, Godindî hohoanimo ranana anihondü hondü mbumundane,” masei. Raniyei asu süᅅgunambo ai ahandî warîhü hundürümayeri. ³⁰ Nga Farisi nindou-yomo asu Suda-yomondî ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi-yomo ranai ahamundîhoari Godindî hohoanimo ra himbori-yowohü süᅅgufembo moi mehomo. Ranimboemo ai moai Sonindî warîhü hundürüyomo.

³¹ Sisas ai hoafiyuhî yahuya, “Nimorehî nindowenihî hapodanambe animboei ndanaheimbo ro ninî-moatükunîfihî simongorindîhe hoeimandîheara? Nindou nda ai nünᅅgunahurai nindouyei ndana? ³² Nindou ndanai ana sapo nîmori akîdîbou ngoafîhü nînouyeimbo nahurai-anei. Sapo ai nîmareimbo bodîmondî nîmoakîdîboumbo rarîhi hoafiyehîya, ‘Ro siheimbo fufuᅅnambo fufuᅅ-mehundürî, nga asu se moai botiyahi yirîwarî moporiyei! Ro siheimbo wengîsahoafînambo marîhundürî, nga asu se moai aranîhoafîrîhündî ranî ranîmayei!’ nahurai-anei. ³³ Son sapo nindou hundürüra-randeimbi-mayu ranana tüküfi sesi sesü, wain hoe simindî rakoate-mayua, asu se hoafîyehüya, ‘Ahandî fiambe ana moaruwai nendî nîmarîmboane,’ masei! ³⁴ Asu Nindou Hondü ai tüküfi sesi sesü, hoe

sümündi marandambo, asu se hoafiyeihiya, 'Nindou ranahambo hoeir+hor+i! Aiana sesi afi+ndi sesü asu ŋg+i+ndi wain hoe sümündi arandi. Aiana nindou takis kaki sowandümo-rundeimb-anemo asu nindou moaruwai wos+hoafori hohoan+moyomo-rundeimb-anemo ranahamundi ŋgunind-ani!' masei. ³⁵ Nga asu nindou di+di+yei Godi+ndi-mayo fi+fi+ri+fe ra an+hond-ane sei sahümündimb+i aiana ran+i fi+fi+ri+fe ra an+hondumbo nafuiyeihanei," mehu.

Sisas ai Saimon Farisihündandi worambe mamaru

³⁶ Farisi nindou ai Sisasimbo sesimbohünda ro-d+bo dowadi+fi mehundo-wamboyu asu Sisas ai ahandi worambe hu far+fi hafu mamaru. ³⁷ Ran+i ŋgoafi+hü nimorehi+ mam+i ai nindowenihi birabi+ri hohoan+moyo-randeimbi+ man+ŋgo. Sisas ai Farisi nindoundi worambe sesi sesühi+ amaru hoafi+ ra hi+mbor+yo haya, asu ai arabasta nimoeyi kaki afi+ndi fih+i sem+indümb+i hi+pi+rambe fi+si+ŋarümb+i moatükun+i hi+pi+ri+ tüküre sem+indi+ haya maho. ³⁸ Ran+yo ai ho Sisas+ndi daboadan+i yir+i+ki+mi ni+ŋgombo aran+yowohü Sisas+ndi ti+ŋar+i ra ahandi aran+hi+mba+ho-mayo ranambo popoaimarandi. Ran+yo asu ai Sisas+ndi ti+ŋar+i ra ahandi mb+i+ri+nan+i ranambo ni+ŋomb+i+ri+hoayoa yahohaya gedühai mbura wak+i+ki+hi+rap+i+rühi+ fi+si+ŋarümb+i moatükun+i ra ti+ŋar+i yimbumefan+i ran+wam+i kamafoareandi.

³⁹ Asu Farisi nindou Sisasimbo mborai mehundo ranai ran+i-moatükun+i ramareanda hoeire haya ahandi fimbo hoafi+yuh+i yahuya, "Nindou nda an+hondü Godi+ndi hoafi+ hoafi+yu-randeimbayu ana, ai ni+ne nimorehi+ ahambo

sündarerɪ nda fɪfɪrɪndeambui. Asu moaruwai yahurai nindowenihɪ bɪrabɪrũmbɪ nɪmorehɪ anɪŋgo ranahambo fɪfɪrɪndeambui,” mehu.
⁴⁰ Sisas ai sɪmborɪ hoafɪyundũhɪ yahuya, “Saimon, ro sɪhambo hoafɪyonɪnɪmbo hoafɪ moai sɪheheandɪ,” mehindowamboyu. Asu Saimon ai ahambo hoafɪyundũhɪ yahundoya, “Yɪnɪ, Yamundo-randeimbɪ nindou se wambo ndũhɪ hoafɪyafɪndɪrɪ,” mehuamboyu.

⁴¹ Asu Sisas ai piyu haya hoafɪyuhɪ yahuya, “Nindou yimbu nɪmbafanɪ henamboyanɪnɪ ai nindou ŋgorũndɪ-mayo kakɪ sɪmborɪ hɪhɪndɪho ndehoamboehɪ safanɪ hena masowandɪfanɪ. Nindou ŋgorũ ai sapo kakɪ sairandeimbɪ-mayu ranahandɪ-mayo 500 kakɪ hoarɪ semũndu sũŋgunambo sɪmborɪ saimbohũnda asu nindou ŋgorũ-mayu ranai 50 kakɪ hoarɪ semũndu sũŋgunambo sɪmborɪ saimbohũnda. ⁴² Nindou yimbu ranai kakɪ masowandɪfanɪ ra sɪmborɪ hɪhɪrɪfe saimbo kakɪkoate-mefandamboyu asu nindou ranai ambe mehupɪrɪ. Nindou yimbu ra dɪdɪ ai nindou-mayu ranahambo ŋgusũfo afɪndɪ pamandira?” mehuamboyu. ⁴³ Asu Saimon ai sɪmborɪ ahambo hoafɪyundũhɪ yahuya, “Ro rarɪhe hohoanɪmoayahɪ ana, nindou sapo ahambo kakɪ adũkarɪ masagado ranai-anɪmbo afɪndɪ hamɪndɪ ŋgusũfo pandirũmbui.” Ranɪyu Sisas ai yahuya, “Yɪnɪ, se anɪhondũmboanɪfɪ hoafayafɪ,” mehu.

⁴⁴ Ranɪyu asu ai nɪmorehɪ-mayo ranahambo sowana hɪhɪrɪfɪhɪ Saimonɪmbo hoafɪyundũhɪ yahuya, “Se nɪmorehɪ ndanahambo moai hoeirowandɪyo? Ro sɪhafɪ worambe

mafareheandi, nga asu se moai wambo hoe sawandiri wandi tɪŋari popoaimbohünda. Nga asu nimorehi ndanaiyo wandi tɪŋari ra ahandi aranihimboahonambo popoaira mbura ahandi mbirinanɪnambo gedümarandiri. ⁴⁵ Seana moai wambo sowandifindiri worinrowandirühi wakikihirandiri, nga wani. Nga nimorehi ndanai ana ro sühühambe peyo haya wandi tɪŋari ra moai wakikihiniɪngireandi, nga wakikihini hoafina hohombo haponda tükefeyo. ⁴⁶ Se moai wambo mbiroambe kefembohünda orifnimi hisi boboe didiboadiro sihawandi, nga nimorehi aiyo wandi tɪŋari ra fisɪŋarümbü moatükuni ranambo kamareandiri. ⁴⁷ Ranimboanahi ro sihambo hoafehanini, nimorehi ndanai ahandi hohoanimo moaruwai afind-ane, nga ranahambo God ai amboawi mehu. Nimboe sapo ai wambo ngüsüfo afindi pamareandiri. Nga asu nindou daboe ahambo moani akidou yangiri amboawi yahoweimbi nindou ana ai moani akidou yangiri ngüsüfo pareandirühani,” mehu.

⁴⁸ Raniyu asu Sisas ai nimorehi-mayo ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Sihafi hohoanimo moaruwai ranana ro amboawi samboanahi,” mehundo. ⁴⁹ Raniyo asu nindou bidifiri sesi fondikimi mamarimo ranai ahamundi mbusümo hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou nda düdi moaruwai hohoanimo amboawi yahu aranda?” mehomo. ⁵⁰ Nga asu Sisas ai nimorehi-mayo ranahambo hoafiyundühiya, “Sihafi anihondümbofe hohoanimo ranamboyo sihafi moaruwai hohoanimo ranambeahindi aboedambo-

marıheanıni, nga se ngusüfo afurındo kundo hawa ngafi,” mehundo.

8

Nımorehi bıdıfırı ai Sisas-babıdımbı mahei

¹ Ranümbı ra kikefoendane, asu süngunambo Sisas ai adükarı ngoafi asu akıdou ngoafi ranambe huhü God ngınındı hıfandarandı ranahambo wataporımbı-marandı. Sisasımbı süngururü-rundeımbı 12 ai Sisasındı süngu mahomo. ²⁻³ Ranıyei asu nımorehi bıdıfırı dıdıyei moaruwai nendı nımarındüreımbı asu anğünı moaruwaimbü Sisas ai aboedımarearü amboanı ahandı süngu mahei. Nımorehi-mayeı ranai ana Maria Makdarahündı, sapo Sisas ai moaruwai nendı 7 ahandı fıambeahındı raguanambo-reandeımbı-mayo ranayo, Soana, Kusandı nımorehi, nındou ranai Herodındı worı hıfanda randeımbı-mayu ahandı nımorehiyo, Susana asu nımorehi bıdıfırı sapo ahei kakınambo Sisas asu ahandı hoafi sowandümo homo-rundeımbı fırihehipurı-rıhündeımbı-mayeı amboanı ai-babıdı mahei.

Nındou sesı ahurı nübürambe bubumafoareandı kafoefe hoafi

(Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Nındou afındı ranai nğorü nğoafıhündı nğorü nğoafıhündı kıkırıhefekoate Sisas sowana nübüni tımarıhında, ndanı kafoefe hoafi hoafıyundürühi yahuya, ⁵ “Nındou mamı ai sesı ahurı semündü hu bubufoareandane, asu bıdıfırı nafıkımı pıtapımayo. Nındou

ai hahabodeihü pütap+yeiane, asu ndu ai nimoamonindi pühiyei masahüsi. ⁶ Bidifiri ahuri ranai nimo ei boatifowami pütapiyo mbura tüküfehündamboyo asu yapataparimayo hifi ranai hoe puiri-koate niñondi hamindiwambo. ⁷ Asu bidifiri ai wohi tihoari tihoarümbi ninouyoambe pütapiyo mbura rani dibore tüküfihyo asu wohi ranambo gabudi-mafoareandi. ⁸ Nga asu bidifiri ahuri ranai hifi aboedambe pütapiyo haya tütük+yowohüyo 100, 100-mbore hisimayo.” Sisas ai rani hoafi ra moendifembo yahumbo hoafiyuhi yahuya, “Nindou düdi ai himboambeimbi-nduhü ana, hoafi ra himborimbuyu-wamboane,” mehu.

⁹⁻¹⁰ Raniyomo ahambo süngrurü-rundeimbi ai rani hoafi ranahandi nimindi ranahambo düdumefundo-wambo hoafiyupurühi yahuya, “Sihamumbo ana God nginindi hifandarandi dibohindi hoafi ra masayopurane, nga nindou amuri ranaheimbo ana kafeefe hoafinamboane hoafayondüri. Rananimbo ai himboarindeimboyei, nga ngiri hoeindihindi asu himborindeimboyei, nga ngiri fifirindihindi.”

Sesi ahurimbo kafeefe hoafi ranahandi nimindi hoafi

(Matyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ “Kafeefe hoafi ranahandi nimindi ra ndahurai-ane. Sesi ahuri ra Godindi hoaf-ane. ¹² Sapo sesi ahuri nafini pütapimboyowohü pütapimayo ranana nindou didiyei hoafi himboriyeihaneisi, nga asu Satan ai ahei ngusüfoambeahindi semündü pireandühani.

Sapo Satan ranai aheimboya anihondumbo-ndihi hehi aboedambo-ndahimboyei yahuhaya. ¹³ Sesi ahuri sapo nimoiei boatifowami pımayo ranana nindou didıyei hoafi ranahambo himborıyei hehi sahümündihı hıhıfi-hıhıfiyeihaneisi, nga ahei ngusüfoambe hoafi ra moai kıkımıfoare nımarondürı. Ai hoafi ranahambo anihondumbo-rıhindühaneisi, nga asu nıne-moatükunı aheimbo refe hoeifendürımbı tüküfeyoambe ai peyehaneı. ¹⁴ Sesi ahuri wohı tıhoarı tıhoarümbı mbusümo pütapımayo ranana, sapo nindou didıyei ai hoafi ra himborıyeihaneisi, nga asu afındı hohoanımo, kıkı napo sıhefe hohoanımo, hıfi ndanıhündambo hıhıfi-hıhıfi hohoanımo ranai gabudı-foareandüranı asu ai aboedı hıskoate-ayeı nahurai-ane. ¹⁵ Sesi ahuri hıfi aboedambe pımayo ranana, sapo nindou didıyei ai hoafi ra himborıyei hehi ngusüfoambe kıkıhı-safımarıhümündı-aneı. Ai ahei hohoanımoambe didıboadorıhoeımbı hamındı hondü nımarındürımbıyo asu ai hısi aboedı tükümevendürı.”

Nindou ai moai sı wambürı hoarehı dıbonapıferandı

(Mak 4:21-25)

¹⁶ “Nindou mamı ai moai ram hai ra yimunde mbura wambürınambo gabude, asu fondı hoarehı nınde randı, nga wanı. Sapo aiana yimunde mbunda ram hai nındıferambo fondımayo ranıwamı nımoamo anımbı nındeandanı nindou didıyei worambe keboehındühı hoeındıhimboyei. ¹⁷ Nıne-moatükunı dıbo

mengoro ranai ana weindahi moanambühi tükündifemboe. Níne-moatükuní nindou ai gabudíhi masíhehindí ranai ana weindahí hai síhí tükündífeyoaní hoeindíhimboyei. ¹⁸ Awi se híbadíhúmbo, hímbó yangírí kúndíhi nímandei. Nindou düdi hohoanímó ra ndore fífírareandí ana, God ai adúkarí ndagadombui. Nga nindou düdi ndofe fífírífekoate-ayu ana, níne akídou fífírímareandí amboaní God ai raguanambo-ndeambui,” mehu.

*Sisasíndí hondí asu akohoandí
(Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35)*

¹⁹ Sisasíndí hondíyo asu ahandí akídí mamíyomo ranai Sisasímbo hoeifímbo tükümehindí, nga ai nímorehí nindowenihí afíndí raní mbusúmowambo moai ahandí fíkímí papühüyahindí. ²⁰ Raníyei nindou bídífirí ai Sisasímbo hoafíyahündowohü sahündoya, “Síhafi me-ane asu amondí mam-anemo ai weindaní anímboei síhambo hoeifenínímbo seimbo,” maseiamboyu. ²¹ Asu Sisas ai nindou ranaheimbo munguambo yare hoafíyundürühí yahuya, “Nindou dídíyei ai Godíndí hoafí hímboríyei mburíhü sünguaríhindí ranai-anei wandí me asu akohoandayomo,” mehu.

*Sisas ai hoafímayua werí afurímareandí
(Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41)*

²² Mamímbo Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbí babídímbo botambe fareafundühí hoafíyupurühí yahuya, “Awi síhírí kuríhoe raní goesürüní bandíhehu ngefo,” yahupurí haya mahomo. ²³ Ai botambe homondühí-yomo asu Sisas ai yapombofi men guru. Raníyo asu

ŋgɪnɪndɪ hamɪndɪ hoewerɪ ranai kurɪhoe-mayo ranambe tüküfehüyo, hoe botambe tüküfehü asu ai ndeara hɪmonɪ hanɪmbo yangɪrɪmemo.

²⁴ Ranɪyomo asu ahambo süŋgrurü-rundeimbɪ ai Sisas sowana homo yangɪrɪrūwurɪ hoafɪyomo-ndowohü yahomoya, “Adükari! Adükari! Sɪhɪrɪ ndeara yɪfɪmbo yangɪrayefɪ,” mehomondamboyu. Asu Sisas ai botɪfi hoewerɪmayo ranahambo awi-awimefiyu-wamboyo afureandühɪyo asu hoe ranai afure mafoero. ²⁵ Ranɪyu Sisas ai ahamumbo yare hoafɪyupurühɪ yahuya, “Asu sɪhamundɪ anɪhondümbofe ra nūŋguia?” mehupuramboemo. Asu ai hepünafu yɪhɪmbo sɪsɪreapurühɪ sɪmborɪ hoafɪyafundühɪ yahomoya, “Nindou nda düdi rana? Ai moanɪ hoewerɪ ranahambo awi-awimefiyuwa ahandɪ hoafɪ hɪmborɪyowohü afurɪmareandɪ,” mehomo.

Sisas ai nindou mamɪndɪ flambeahɪndɪ moaruwai nendɪ hemafoareandɪ

(Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Sisas ai ahambo süŋgrurü-rundeimbɪ babɪdɪmbo Gerasa-yafe hɪfɪnambo Gariri hoe gogoasürünɪ homo tükümfundɪ. ²⁷ Tüküyafu mburu botambeahɪndɪ kusɪfoendane nindou mamɪ ranɪ ŋgoafɪhündɪ moaruwai nendɪ nɪmarɪndoweimbɪ ranai ahambo sowanambo mahu. Aiana horombo hondü piyu haya moai hoearɪ güdeandɪ, ŋga moanɪ yare safoeyapo manūngu-ane. Ai ŋgoafɪhü nɪŋgokoate yɪfɪ sɪhehi rɪhündeimbi hoŋguambeyu nūŋgu marandɪ. ²⁸ Nindou ranai Sisasɪmbo hoeirirühɪ puküna heiyuhü yirɪkɪmɪ piyu nɪmarumbo

hoafi+yuhi yahuya, “Sisas, God Ni+moamo Hami+ndi Hondü+ndi ni+morí, se wambo nüngufendi+rimbo safomboyafa? Ro sihambo hüti hoafar+han+ni se yowani wambo ti+ri+fo ndawandi+rimboyafi,” mehundo. ²⁹ Nindou ranai yare hoafi+mayu ra sapo Sisas ai moaruwai nendi ranahambo hoafi+mayundoa kosi+foendü+yo. Afindi+imbo moaruwai nendi ranai ki+ki+ri+rimindi ni+maroani asu muñguambo nindou ranai hi+imboari safü+ri+rühi seninambo hüputüpu+ri+hawurani ai rani+moatükuni ra gur+hai haya moaruwai nendi ranai fare ser+i+ndi haya ni+mi wohi fur+i+koate-yowani ho-marandi.

³⁰ Sisas ai ahambo düdufihi yahundoya, “Ndüri si+hafi ni+nea?” mehundowamboyu. Asu ai si+mbori hoafi+yundühi yahuya, “Wandi ndüri ana Awai nindou-ane.” Ai yare hoafi+mayu ra sapo moaruwai nendi afindi ranai ahandi fiambe mamarei rani+imboyu. ³¹ Moaruwai nendi-mayei ranai Sisasimbo hüti hoafi+yahündowohü seiya, “Se yi+hoefombo ni+mbi ni+marümbi hi+fambe ranambe koandi+hawamuni-mboyafi,” masahüdo.

³² Rani+yo asu moatei afindi ranai hi+ri+pinini hi+mbori+hündühi bur+i+mayei-amboyo moaruwai nendi ranai Sisasimbo moatei ranahei fiambe koar+i+hefendü+rimbo hüti-hüti+mar+hora koamar+hendüri. ³³ Rani+yei nindoundi fiambeah+ndi kosi+foehi hehi moatei+yei fiambeyahindühi asu moatei ranai hi+ri+pinini pi+pinambo hanei kur+i+hoeambe pi+yei hoe kar+i+hüsi hehi yi+fi+safi+mayei.

³⁴ Nindou moatei hi+fandi+marundi ranai

hoeirunda mayoa, p+p+iyomo homo ran+ ngoaf+hü asu nümbürambe ratüpur+yeih+ bur+mayei ranaheimbo hoaf+hümarundüri. ³⁵ Nindou ranai n+n+moatükun+yo tükümefeyo sei hehi hoeifembo Sisas+imbo-so tükümehindi. Ran+yo tüküyahi hoeir+hindane, nindou moaruwai nendi n+mar+ haya kos+foendeimbi+mayu ranai ahand+ yir+ kim+ hoear+ yihuruyu mbura hohoan+mo aboedi koadürü hohoan+moyu arand+ süngu mamaruwa hoeir+horüh+ y+h+imbo s+s+r+mehindi. ³⁶ Nindou hoeifembo mahüsi ranai Sisas nindou aboedi-marir+ ra hoeir+hi hehi nindou b+d+f+rambo watapor+imbo-mar+hündi. ³⁷ Ran+yei asu muṅguambo nindou Gerasa h+f+hündi ranai y+h+mboyeih+ Sisas+imbo ragu ṅgaf+ maseia asu botambe far+fi haya ndamefiyu. ³⁸⁻³⁹ Ran+yu asu nindou moaruwai nendi n+mar+ haya kos+foendeimbi+mayu ranai Sisas+imbo hüti hoaf+rürüh+ yahuya, “Wambo se y+ni safan+imbo se-d+bo d+di,” mehundo-wamboyu. Asu ai ahambo koar+heirüh+ yahuya, “Se ṅgoaf+na ṅgaf+ n+n+moatükun+yo God ai s+hambo ramarean+n+ ra nindou b+d+f+rambo watapor+imbo-ndand+,” mehundo. Ran+yu asu hu n+ne-moatükun+ Sisas ai ahambo ramarir+ ranahambo ran+ ṅgoaf+hündi+mayei ranaheimbo watapor+imbo-marandüri.

Sisas ai bogor+nd+ n+moreh+ n+mor+ y+f+hünd+ bot+re asu n+moreh+ aṅgünümb+ ai Ahand+ hoear+ sünd+mareand+

(Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Sisas ai asükai Gariri ṅgorü-goan+n+ hu tükümefiyu-wamboyei n+moreh+ nindouwenih+

ranai ahambo hihifi-hihifimayei, sapo himbomayei hei ranimbowambo. ⁴¹ Ranühi asu nindou mamí ahandí ndürí Sairus raní ngoafihü rotu worí hifandira-randeimbí ai Sisasíndí yirikimí tüküfi piyu nimarumbo wandí worína dügüfi yahu haya hütí-hoafimarürí. ⁴² Ai sapo ahandí nimorehí nímorí 12 hímbaní mamí yangiríyo haya yifambo-mayowamboyu ramefiyu. Sisas ai Sairusíndí worína hüfuane, asu nindou afíndí ranai angoango-maríhorí hei. ⁴³ Ahei mbusümo nimorehí mamí 12 hímbanímbo amoamo watíkoafímboyo mara ho ranai maníngo. Ai ahandí anğüní ra aboedífemböhünda doktambo hoeifepurímbo kaki afíndí sai marandí, nga asu nindou didí ai-amboaní moai aboedíreandí. ⁴⁴ Nímورهí ranai Sisasíndí daboadaní ho níngombo hoearí hímborí-mayo ranífihi masündeandamboyo asu ahandí horí ranai moaní raní-símboaní hamíndí kíkímaríhoayo.

⁴⁵ Raníyu asu Sisas ai düdufíhi yahuya, “Düdi wandí hoearí masündeanda?” mehuamboyo. Asu munğambo nindou ranai waníwaníyehí didímomayei-amboyo asu Pita ai hoafíyuhí yahuya, “Adükari, nindou afíndí ranai síhafí fikimí wakíre yangorímbo símborí koarürímayei,” mehundowamboyo. ⁴⁶ Asu Sisas ai hoafíyuhí yahuya, “Nindou nğorü ai wambo masündeandíra wandí fiambeahíndí nğíníndí ranai makosífoendí ranímboanahí,” mehuamboyo.

⁴⁷ Asu nímورهí ranai wambo fifiríhi-ndírímboanei, nga ro nğírí díbo nímboahí

yahohaya, hihamindari kameihi ho Sisasindi yirikimi piyo mamaro. Raniyo ai munguambo nindouyei himboahü wataporimbo-marandi nimboe masünderi asu nününgureamboyo rani-simboani hamindi aboedimayo ranahambo.

⁴⁸ Sisas ai nimorehi ranahambo yahundoya, “Nimori akidou, sihafi anihondümbofe ranai sihambo aboedimareanini, nga se ngusüfoambe afurindo kundo hawa ngafi,” mehu.

⁴⁹ Ai wataporimbo-randühi nünguambe, nindou mamai ai hifandira-randeimbindi worambeahindi tüküfi hu hoafiyuhi yahuya, “Sihafi nimori ana yifimayo, nga se yamunde-randeimbi-mayu ranahambo tiririfo dabadomboyafi,” mehuamboyo. ⁵⁰ Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya, Sairusimbo hoafiyunduhü yahuya, “Se yihimbondamboyafi, nga anihondümbondowandani animbo sihafi nimori ra aboedindimboe,” mehundo.

⁵¹ Ai nimorehi-mayo ranahandi afindandi worambe hu tüküfi haya moai nindou amuri semündündüri worambe kefuendi, nga Pita, Son, Sems asu nimorindi hondafindi aheimbo yangiriyu süngurearü haya mahüfu. ⁵² Nindou afindi ranihü mamarei ranai nimori ranahambo hohoanimoyeihü aranahoafi-marihündamboyo Sisas ai yahuya, “Ai ana yifyombo-yopoani, nga ngiri aranahoafi-ndihünda,” mehuamboyei.

⁵³ Nindou ranai nimori yifimayo ra fifirihindi, ranimboyo Sisasimbo tikifinambo-ririhorühi tirifoefe hoafimayahüdo. ⁵⁴ Nga ai nimori-mayo ranahandi warihü kikihamündü hoafiyundowohü yahundoya, “Nimori akidou, se

botiyafo,” mehundo. ⁵⁵ Asu ahandi yifafi ranai hihirife ho flambe farifehüyo asukai botimefeyo. Raniyo Sisas ai nimori ranahambo sesi sahündo yahu haya hoafimayundüri. ⁵⁶ Asu hondafindi ai hoeirineanda mayoa mahepünafi-neandamboyu Sisas ai rani-moatükunü tükumefeyo ranahambo “Nindou ngörumbo yowanü hoafipoani,” mehu.

9

Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi koamarihepuri

(Matyu 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi 12 ranahamumbo mborai yahupuri hürühepuri haya moaruwai nendi asu munguambo angüni aboediferambo nginindi adükari masagapuri.

² Raniyu God nginindi hifandarandi ranahambo wataporimboyo asu angüni aboediferambohünda koamarihepuri. ³ Ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, “Sihamundi hoahoango ranambe se yowanü niminimi, arü, sesi, kaki, asu hoeari yimbu-ane ra ndowandumboemo. ⁴ Se nini-worambeyo afareafundi ra moani se rani worambe yangiri nimandimo mbundu botindafu ngomo.

⁵ Nahi homondani nindou ai sihamumbo worinifepurikoate-ndeiani ana, asu se ngoafi ra hiningindu houmbo ngomondühi yirifihindi hifi hasüfi ra kükiboadu houmbo ngomo ranaheimbo God ai moaruwaimbo-mbireandüri yaho refe nafuiyo-ndürimbohünda,” mehupuri.

⁶ Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi

ai ranihü hiniŋgiru houmbo homo muŋguambo
 ŋgoafi ranambe Godindi hoafi ra wataporimbo-
 rundühi nindou aŋgünimbo-yeimbimbo
 aboedirundüri marundi.

Herot ai afindi hohoanimomayu
(Matyu 14:1-12; Mak 6:14-16)

⁷ Gariri-yafe adükari bogori Herot
 ai muŋguambo moatükunü tükümeŋeyo
 ranahambo hoafi ra himboriyu haya, afindi
 hohoanimomayu. Ai yare hohoanimomayu ra,
 nindou bidifiri ai rarihi hoafiyehi seiya, Son
 hundürüra-randeimbi ai yifihündi botimefiyu
 masei. ⁸ Asu bidifiri ai seiya, “Godindi hoafi
 hoafiyu-randeimbi Eraisa ai yihoeŋombo-
 so tükümeŋeyu.” Asu awi bidifiri ai seiya,
 “Nindou mamü Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi
 horombo hondü manüŋgu ranai yifihündi
 botimefiyu-ane,” maseiamboyu. ⁹ Herot ai yare
 hoafiyuhü yahuya, “Ro sapo Sonindi mbiro ra
 kiki marihini. Asu nindou düdi nda ai yahurai
 ro hoafi nda himboriyaha tükümeŋeyu. Asu
 ahambo hoeŋimbo samboanahi,” mehu.

Sisas ai 5,000 nindumbo sesi masagadüri
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Son 6:1-13)

¹⁰ Kraisindi hoafi sowandümo homo-
 rundeimbi ai hihiriyafu homo Sisasimbo-so
 tüküyafu muŋguambo moatükunü ai ramarundi
 ranahambo wataporimbo-maruri. Raniyu
 ai süŋgure sepurümündü haya Betsaida
 ŋgoafinambo ai yangiri nimarimbo mahomo.
¹¹ Nga asu awai nendi afindi ranai Sisas
 nahanafiyu mahu ranahambo türüfoarhi

hehimbo-wambo, ai süngumarìhorì hei. Raniyu asu ai aheimbo mborai-mboraifindürì hiniṅgìreandürì haya, God ṅgìnìndì hìfandarandì ranahambo wataporìmbomarangì. Asu nindou dìdìyei anḡnũmbì-mayeì aheimbo aboedìmareandürì.

¹² Hüfìhamìndì hürìmìndoambe, süngrurürundeimbì 12 ai ahambo-so tüküyafu hoafiyomondowohü yahomoya, “Se nindou ndanaheimbo koarìhawandüranì mbìhei. Rananìmbo asu ai hei adükari ṅgoafìhüyo asu hìmboranìyo ranìhü apofondìyo asu sesìyo ra kokombìrì-hündamboane. Ndanìhü ana nindou nìmarìkoate-yohane,” mehomo.

¹³ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühì yahuya, “Seanìmbo sesì ra aheimbo ndabudürü,” mehuamboemo. Asu ahambo yaru hoafiyomondühì yahomoya, “Roana hondahüfeimbì bret-anemo asu kinì akìdou yimbu-anafanì ranì yanḡrì-ane sìhehumboayefì. Asu muṅguambo nindou ranaheimbo se homo sesì pemìyomo safìmboyafì hohoanìmoayafa?” mehomo.

¹⁴ Nindowenihì ranìhü mamarìmo ra 5,000-yomo. Sisas ai ahambo süngrurürundeimbì ahamumbo hoafiyupurühì yahuya, “Nindou ranaheimbo hoafìndìmondüranì anìmbo ai 50, 50-ndahi mbìmari-amboane,” mehupurì.

¹⁵ Raniyomo ahambo süngrurürundeimbì-memo ai hìmborìyomo houmbo nindou ranaheimbo ranì-süngumarundüra mamarei.

¹⁶ Raniyu Sisas ai hondahüfeimbì bretiyomo asu kinì yimbumefanì ra semündü haya, sünambe hìmboyu hafuhü sesì ranahambo-hünda

Godimbo hihifirürü mbura, bret kini hifitire ahambo sünggurü-rundeimbimbo nindou-mayei ranaheimbo yimbufe-ndürimbohünda masagapurü. ¹⁷ Nindou ranai sesi ra sahüsi muṅgu parihindühiyei, asu Sisasindi sünggurü-rundeimbi ai sesi bidifiri bidifiri korimayo ra 12 wamburi tükuru madüburafundi.

Pita ai Sisasimboya nindou ndanana God dibonimayu Kraisani mehu

(Matyu 16:13-19; Mak 8:27-29)

¹⁸ Mamimbo Sisas ai ahand-amboani Godimbo didibafiyuhü nimaruwane, asu ahambo sünggurü-rundeimbi ai, ai-babidimbo mamarimo. Ranıyu ahamumbo düdufipurühi yahuya, “Nindou ai wamboya ai düdi sei?” mehu. ¹⁹ Asu simbori ahambo hoafiyomondühi yahomoya, “Bidifiri ai Son sapo nindou hundürura-randeimbi-mayuanı sei. Bidifiri ai shambo seiya ai Erasani maseiamboyei, asu bidifiri ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi horombo hondü manüṅgu ranai yifihündi botimefiyu-ani masei,” mehomondo. ²⁰ Ranıyu asu ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “Asu se ra wambo nüṅguru hohoanımoyomo ro didiyaha?” mehuamboemo. Asu Pita ai ahambo simbori hoafiyundühi yahuya, “Seana Krais-anafi nindou God ai dibonıyunıni hinıṅgi-mareanıni nindou aboedambo-fendürimbohünda,” mehundo.

Sisas ai yifında mbundıha yifihündi botındaheamboyaı yahu wataporımbomarandı

(Matyu 16:20-28; Mak 8:30; 9:1)

²¹ Raniyu asu Sisas ai rani hoafi ranahamboya, “Se nindou ngorumbo yowan hoafindimboemo,” mehupuri. ²² Asukaiyu ahamumbo yare hoafiyupurihi yahuya, “Nindou Hondü ai ana asubusumbi tiriifo afindi ndemündühi animbo ahambo bogori nindou-anemo Godimbo sesi shou-rundeimb-anemo asu ahinumbi hohoanimo yamundu rundeimb-anemo ranai yiboaruko-ndurimboemo. Ai ahambo hifokoandüwuran yifndümbuisi, nga asu ai ngimi sindu mbunda sünguna yifhündi botindifimbui,” mehu.

²³ Ai munguambo aheimbo hoafiyundürihi yahuya, “Nindou didiyei ai wandi süngu hombo hohoanimondeih ana, asu ai ahei hohoanimo ra hifinambo-ndihi hehi nimi keimbi karhendeimbifih yifimbo noundahi hehi munguambo si aho ra wambo süngumbirihindiramboane. ²⁴ Nindou düdi ai ahandi yangiri ningo hohoanimo ra ahandihoari hifandarandi ana, ai awari-ndihoemboe. Nga asu nindou düdi wambohünda ahandi yangiri ningo hohoanimo ranahambo moanane ehü ana, ra gedühi ningomboe. ²⁵ Nindou mami ai ratupuri-yuhumbo munguambo moatükuni napo hifi ndanhundambo ra gugurareandi ana, asu ahandihoari awarindihembui, nga nüngunde ahambo mafandihera? ²⁶ Nindou düdi ai, roanahi asu wandi yamundife hoafi ranane ranahambo amoanngayu ana, asu ro-amboani nindou ranahambo Ape, ro, asu sunambeahindi nendi babidi yihoefti nginindi himboamupuimbo-randeimbi kapeihü

kosahambe amoanɨŋgi-ndɨhünɨmboyahɨ.
²⁷ Ro sɨheimbo anɨhondümboanahɨ nda
 hoafayahandürɨ, nindou bɨdɨfɨrɨ dɨdɨyei
 ndanɨhü anɨboadei ranai ana yɨfɨkoate yangɨrɨ
 nɨmboei-ambe God ɨŋnɨndɨ hɨfandarandɨ ra
 hoeindɨhimboyei,” mehundürɨ.

*Sisasɨndɨ fi ranɨpoanambo fiyoweimbɨ
 tükümefeyo*

(Matyu 17:1-14; Mak 9:2-13)

²⁸ Sisas ai ranɨ hoafɨ ra hoafɨyu haya, 8 si
 howane, ai Pita, Son asu Sems ahamumbo
 sepurɨmündü haya hɨfɨ wafunambo Godɨmbo
 dɨdɨbafɨfembo mahafu. ²⁹ Ai Godɨmbo
 dɨdɨbafɨyuhü nüŋguane asu ahandɨ ɨŋsümboarɨ
 ra ranɨpoanambo fiyowohüyo asu ahandɨ hoearɨ
 ra kɨfohɨ hamɨndɨyowohü si nahurai tükümefeyo.
³⁰ Ranɨyo asu ranɨ-sɨmboanɨ Moses, Eraisa ai
 Sisas-dɨbo wataporɨyafandühɨ manɨmbafanɨ.
³¹ Nindou yimbu ranai hɨmboamupuimbo-
 randeimbɨ kapeihü tüküyafɨne henamboyafanɨ
 asu Sisas ai Godɨndɨ ratüpurɨ moendɨfihɨ
 Serusarem ɨŋoafɨhü yɨfɨmbo-mayu ranahambo
 ai-babɨdɨ wataporɨmemo. ³² Pita ai ahandɨ
 ɨŋgunindɨ yimbu Son asu Sems ai ahamumbo
 yapombo hɨmbomarapura mapomo. Asu
 hɨmboarɨ bɨrɨhoemo hoeirundane, Sisasɨndɨ
 hɨmboamupuimbo-randeimbɨ si ranambe
 nindou yimbu ranai-amboanɨ yahurai ai-dɨbo
 manɨmbafanɨ. ³³ Moses Eraisa ai ndeara
 hombo safanɨ henambo-yafandane, Pita ai
 Sisasɨmbo hoafɨyundühɨ yahuya, “Adükarɨ,
 aboed-ane ndanɨhü amarefɨsɨ, ɨŋga sɨhɨrɨ dago

ngimi hündihupurimboane, sishambo ngorü, Mosesimbo ngorü asu Erasambo ngorü.” Pita ai yare hoafimayu ra ai ndore fifire hayamboyoan hoafimayu.

³⁴ Ai rani hoafi ranahambo yare hoafiyuambe mburüngai ranai piyo gabudi-mafoareapura, asu ai yihimbomemo. ³⁵ Raniyo asu hoafi ranai mburüngai-ambeahindi tüküfih yahoya, “Wandi Nimor-ani nda, ro ahambo dibonimayahando-ani. Se ahandi hoafi himborindimo,” meho. ³⁶ Rani hoafi ra ho kikamindoambe Sisai yangiri ranihü manüngu. Pita, Son, Sems ai rani-simboani ninimoatükuni hoeimarundi ranahambo nindou ngorumbo moai nini hoafi hoafiyomo.

*Sisai nimori moaruwai nendi flambe
nimarindoweimbi aboedimariri
(Matyu 17:14-21; Mak 9:14-29)*

³⁷ Ngorü sina hifi wafu ra hiningiru houmbo hanimondani, nimorehi nindowenihi afindi ranai Sisaimbo nafini hoeimarihori. ³⁸ Nindou mam, nimorehi nindowenihi afindi-mayei ranambeahindi ai Sisaimbo pukuna hoafi karthoehü yahuya, “Nindou yamundo-randeimbi karthasi. Se sühüfi nimori wandi hoeirwor, nga wandi mam ndearani nda. ³⁹ Moaruwai nendi ai nimori ranahambo kikihi-safirimindühane asu ai hepünüfi heiyu arandi. Moaruwai nendi ranai ahambo yabadi wakirerihane asu yahamo kasiau wutüpuariyu arandi. Ai ahandi fi ranahambo mungunambo moaruwaimborerihane asu ahambo nimai hiningifi hombo

s̄isam̄indarand̄i. ⁴⁰ Ro s̄ihambo s̄ungurun̄in̄i-rundeimb̄i ranahamumbo h̄üti-h̄ütimar̄ihapur̄i moaruwai nend̄i ranahambo raguanambofembo, ŋga ai ŋḡir̄i raguanambondund̄i,” mehundo.

⁴¹ Asu Sisas ai s̄imbor̄i hoaf̄iyund̄ühi yahuya, “Nindou nda se ana an̄ihondümbofe hohoan̄imokoate-yeihanei, asu s̄ihe i n̄iŋgo hohoan̄imo ra moai ndor̄ihoayo. N̄üŋgun̄imb̄imbo awi ro se-bab̄id̄imbo n̄imboambo s̄ihe i n̄imbor̄i ra mandaham̄ind̄iha? N̄imor̄i s̄ihaf̄i ra nd̄üh̄i sowar̄ind̄if̄i s̄üh̄üf̄i,” mehu ⁴² N̄imor̄i ranai süfuane moaruwai nend̄i ranai ser̄im̄ind̄i h̄if̄ih̄ü purapaporer̄i s̄iher̄i haya yabad̄imar̄ir̄i. Ŋga asu Sisas ai moaruwai nend̄i ranahambo ŋḡin̄ind̄i hoaf̄iyundo haya n̄imor̄i ranahambo aboed̄irir̄i mbura ahand̄i af̄indambo h̄ih̄irir̄i maserügudo. ⁴³ Ran̄iyei asu muŋguambo nindou-mayei ranai God̄ind̄i ŋḡin̄ind̄i ad̄ükar̄i ranahambo mahep̄ünehind̄i.

Sisas ai asükaiyu yif̄indamboyah̄i yahu watapor̄imbo-marand̄i

(Matyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Muŋguambo nindou ranai Sisas ramareand̄i ranahambo af̄ind̄i hohoan̄imoyeihi n̄imboeiambe, ai ahambo s̄unggrur̄i-rundeimb̄imbo hoaf̄iyupur̄üh̄i yahuya, ⁴⁴ “Ro n̄ine-moatükun̄i s̄ihamumbo haponda hoafehapur̄i ndanahambo m̄itan̄ind̄ündümboemo. Ŋḡir̄i am̄itata Nindou Hondü ndanahambo nindouyei war̄iwam̄i h̄in̄iŋḡind̄ihor̄i,” mehu. ⁴⁵ Ŋga asu ahambo s̄unggrur̄i-rundeimb̄i ai ran̄i hoaf̄i ranahand̄i n̄im̄ind̄i ra moai f̄if̄irund̄i. Ran̄i hoaf̄i ra ahamumbo d̄ibo meŋgoro wambo ai

moai ndoru türüfoarundi. Nga asu ai Sisasimbo dūdufembo ra yihimbomemo.

Nindou dūdi adūkarayu
(*Matyu 18:1-5; Mak 9:33-37*)

⁴⁶ Sisasimbo süngrurü-rundeimbi ai nindou dūdi adūkarayu yahomo houmbo simbori hoafimemo. ⁴⁷ Sisas ai fifireandi nīne hohoanimo ahamundi ngusūfoambe amaro ranimbo. Ranīyu asu ai nīmori akidou serümündü ahandi ngir+safini pamariri. ⁴⁸ Ranīyu ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou dūdi ai nīmori akidou ndanahambo wambohūnda hohoanimoayundo ana, wambo amboani hohoanimoayundi ana, asu nindou sapo wambo koamarihendira makosahi ahambo amboani hohoanimoayundohani. Nindou dūdi ai sihamundi mbusūmo akidou hamindayu ai-ani moani adūkari hamindi hondayu,” mehu.

*Nindou dūdi sihefimbo moaruwaimbo-fekoate-
ayu aiana sihefi ngunind-ani*
(*Mak 9:38-40*)

⁴⁹ Ranīyu asu Son ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Adūkari, ro hoeirihundani nindou mamī ai sihafī ndūrinambo moaruwai nendi raguanambomareanda, ro ahambo rani-moatükunī raguanambofembo yowanī masahundo. Ro ahambo ramarihurī ra nīmboe sapo ai moai sihambo süngureanini ro rawehundi nou,” mehu. ⁵⁰ Sisas ai Sonimbo hoafiyundūhi yahuya, “Se yowanī ahambo yowanī yahondopoanī, sapo nindou

düdi ai s̄imbori s̄ihamumbo hoafīyopurīkoate-
ayu ranai ana nindou “s̄ihamundani,” mehupurī.

*Samariahündi ai Sisas̄imbo ahei ŋgoafina
hombonyowani masei*

⁵¹ Sisas ai God sowana hafombo si ranai ndeara akim̄i tüküfeyoambe, ai Serusarem ŋgoafinambo hombo hohoan̄imomayu. ⁵² Ran̄iyu ai muŋguambo moatükun̄i ahambo yimuŋgur̄ifembo nindou bīdīfīrī horombo koamar̄ihapura homo Samaria ŋgoafīhü tükümēfund̄i. ⁵³ Ŋga asu nindou ran̄i ŋgoafīhü ranai moai Sisas̄imbo mborai sahündo ai Serusarem̄inambo mahuwambo wambo. ⁵⁴ Sisas̄imbo süngurur̄ü-rundeimbī nindou, Sems, Son ai ran̄i ŋgoafīhündī ramehind̄i ran̄imbo hoeir̄ine hena hoafīyafandüh̄i safanīya, “Adükarī, ro s̄ünambeah̄indī hai ranahambo hoafīndehanī kosī nindou ranaheimbo moaruwaimbofendür̄imbo ra se yifir̄indafanī ana, rand̄ihoa?” masafandamboyu. ⁵⁵ Ran̄iyu asu Sisas ai ahafan̄imbo hīhīrīfī ŋḡin̄indī hoafīmayup̄rī. ⁵⁶ Ran̄iyomo asu ai ran̄ihünda ŋgorü ŋgoafina mahomo.

*Sisas̄imbo süngufe hohoan̄imo
(Matyu 8:19-22)*

⁵⁷ Ai homondüh̄iyomo naf̄in̄i nindou mam̄i ai Sisas̄imbo yare hoafīyuh̄i yahuya, “Se nin̄in̄iyo ahafī ra roana moan̄i s̄ihambo yanḡrī süngund̄ihan̄in̄i-mboyahī,” mehuamboyu. ⁵⁸ Asu Sisas ai ahambo hoafīyuh̄i yahuya, “N̄imambeah̄indī yaforī ana ahand̄i hīfī ambe ra

mbaninggo ai ho aporambo, asu ndu ai ngerümb-
 anei, nga Nindou Hondü aiana fondikoate-
 ani ai ho ahandi mbiro bidagorife aporambo
 ra,” mehu. ⁵⁹ Nindou ngorü-mayu ranahambo
 Sisas ai hoafiyundühi yahuya, “Se wambo
 süngundandi,” mehundo. Nga asu ai ahambo
 yare hoafiyundühi yahuya, “Adükari, awi ro
 nga wandi apembo hifi-kandihini heheambo
 asu sünguna ngamboyahi,” mehu. ⁶⁰ Nga asu
 Sisas ai ahambo yare hoafiyundühi yahuya,
 “Nindou yifiyeimbi ai aheihoari yifinimoko
 ra hifi kambirihi-ndamboane, nga seana
 ngafi God nginindi hifandarandi ranahambo
 animbo wataporimbo-ndandi,” mehu. ⁶¹ Nindou
 ngorü ai hoafiyuhi yahuya, “Adükari, ro
 shambo süngundihanini-mboyahi, nga awi
 ro nga wandi fikimnindi-mayei ranaheimbo
 asürü ahinindihearü mbundihambo animbo
 süngundihena-ninimboyahi,” mehu. ⁶² Sisas ai
 ahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou mami
 ai nimi hitandühi daboarani kefuai himboayu
 ana, God nginindi hifandarandi ranahambo
 ngiri ratüpurindu,” mehundo.

10

Sisas ai 72 nindou ahandi ratüpurimbohünda koamarihepuri

¹ Süngunambo Adükari ai 72 nindou diboniyu
 mbura, ahamumbo boatei yimbu-yimbure nine
 ngoafi sapo ai hombo yahuhayambo-mayu rani
 ngoafini koamarihepuri. ² Ai ahamumbo yare
 hoafiyupurühi yahuya, “Nümbürambe sesi afindi

burayo ranai ndeara munḡu süfi yangirayo, ḡga asu sesi ranahambo yimungurife gugurifembo nindou ana afindiyopoanī. Ranīmbo-hündambo animbo asu se nūmbūrī aharambūrī ranahambo dīdībafīndafundanī animbo asu ai sesi ra yimungurife gugurifembohūnda nindou afindī safī koambīri-hepuramboane. ³ Hapoana se ḡgomo, ḡga awi se hīmborīyomo! Ro sīhamumbo sipsip wei nahurai yaforī harūmbī nīmboeambe nou koararīheheapuri. ⁴ Se kaki sandīferambo arū akīdouane, napo arū ane, asu su yirambe kīkīfoefemboane ndowandūmboemo, ḡga yowanī. Asu se nindou nafīnī hoeindundūrūhī aheimbo warī furūboadundūrūhī wataporīmbo-ndūrīmboemo, ḡga yowanī.

⁵ Se nīnī worambe-yomo afareafundī ra, boatei randu hoafīndīmondūhī animboya, ‘Nindou ndanī worambe amarei se ḡgusūfoambe afurīndīhi kūdīhindī,’ mbīsīmo. ⁶ Nindou bīdīfirī ranī worambe ḡgusūfoambe afurife kīfe hohoanimombo yifirīyeimbī nīmandianī ana, nindou aheimbo-so ḡgusūfoambe afurife kīfeimbī hohoanīmo sīhamundī-mayo ra mbeyangoro-amboane. ḡga asu wanayo ana, ranī hohoanīmo sīhamundī-mayo ra asūkaindo sīhamundī hīhīrīfe mbīhowamboane. ⁷ Se moanī worī mamī ranambe yangirī nīmandīmo. Nindou ranī worambeahīndī ai nīnī-moatūkunīyo ndehūpuranī se ranī worambe yangirī sesi dowadūmo hoe ndīmīndīmo ndundī. ḡga se worīnī worīnīpo-ndīmboemo.

⁸ Nīnī ḡgoafīhūyo se tūkūyafundanī nindou ai sīhamumbo ndahūpurūmūndī

worinindhipuranî ana, se moanî nîne-
moatükunî ai sihamumbo püpimarîhîndî ra
dowadümo. ⁹ Asu ranî ngoafîhü anğünümbî
nîndou amarei ranaheimbo aboedîndündürühî
hoafîndomondürühî anîmboya, ‘God ai ngînîndî
hîfandarandî ranai ndeara siheimboso akîmî
tüküfemboane,’ mbîsîmo. ¹⁰⁻¹¹ Nga asu se
nînî ngoafîhüyo homondanî nîndou ranai
sihamumbo sepurîmîndî worînfekoate-ndeianî
ana, asu ranî ngoafîhü se ngomo nafînî
nîngomombo aheimbo hoafîndomondürühî
anîmboya, ‘Sîhei ngoafîhündî hîfî hasüfî
yîhoefî tînarîfîhî apenîngo ra siheimbo
hütîmbo-hündamboane püpürîfafaorîhundî.
Nga awî se randîhî fîfîrîndîhîndî God ngînîndî
hîfandarandî ranai ndeara akîmî tüküfemboane,’
mbîsîmo. ¹² Ro sihamumbo rarîhe hoafehapurî,
Godîndî yîbobofembo si tüküfeyoambe ana,
siheimbo tîrîrîfo Sodomîhündî ranaheimbo
tüküfeyondürî ra ngasünde haya moaruwai
hamîndî tükündîfemboe.

*Anîhondümbkofekoate-yeimbî nîndou ana
hîpoanîhîmboe-mbou-anei
(Matyu 11:20-24)*

¹³ Hîpoanîhîmboembou-anei Korasinîhündî
se! Hîpoanîhîmboembou-anei Betsaidahündî
se! Sîheimbo moaruwai hamîndî
tükündîfendürîmboe. Asu ro hepünîfeimbî
moatükunî sîhei ngoafîhü ramarîheandî rahurai
Tair ngoafîhü Saidon ngoafîhü rambarîhea-
mbonana, nîndou ranî ngoafîhündî ranai
horombonambo anîmbo moaruwai hohoanîmo
hînîngîrîhî hehî dîdîboadorîhî nîmarei.

Rananimbo ai hasüfi yihuruyei mburihumbo nimatei sapo roana yihoe fi moaruwai hohoanimo ranahambo hinin girihumboanefi sei hehi. ¹⁴ Nga asu Godindi yibobofe si tüküfeyoambe ana, Tair ngoaf-ane Saidon ngoaf-ane ranaheimbo ana ngiri afindi hamindi tinirifo tükündifeyo, nga siheimbo ana nine moani afindi yahurai hamindi tinirifo tükümandifendüri. ¹⁵ Asu Kaperneam se ra sünambe ndüri adükari mandahümündiyo? Wani yangir-ane ana! Siheimbo ana hifini safi pindeandürani gadeimboyei!” mehu.

¹⁶ Ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo hoafiyuhi yahuya, “Nindou düdi ai sihamundi hoafi himborayu ana, wandi hoafi amboani himboriyuh-ani. Asu nindou düdi ai sihamundi hoafi himboriyo hefe semindikoate-ayu ana, asu wandi hoafi ngiri himbondu haya ndemüdu. Asu nindou düdi ai wandi hoafi himboriyo hefe semindikoate-ayu ana ai ngiri Nindou düdi wambo koamarihendiri ahandi hoafi amboani himborindu haya ndemüdu,” mehu.

72 nindou ai hihiriyafu mahomo

¹⁷ Nindou 72-memo ranai hihifi-hihifi kameihi hihiriyafu homo tüküyafu hoafiyomondühi yahomoya, “Adükari, sihafidi ndüri dukarihunda moaruwai nendi ranai yihoe fi hoafi himboriyeyi marihündi!” mehomo. ¹⁸ Sisai simbori ahamumbo hoafiyuhi yahuya, “Ro hoeirihendanidi Satan ai sünambeahindi wabürüsü nahurai pimayu. ¹⁹ Awi se himboriyomo, sapo ro sihamumbo amoasiriyoye

hifitanjyo ran+wami pütapiyo hombo
 nginindi masahapur-ane. Asu sïhamundi
 hürütümbindi nginindi ngasünde-andeimbi
 nginindi masahapuri. Nga ran+mbó-hündambo
 animbo sïhamumbo ngiri nin+moatükuni
 moaruwaimbo-ndeapuri. ²⁰ Sapo moaruwai
 nendi sïhamundi hoafi hïmbor+mayeri ranimbo
 se yowani hïhifi-hïhifindimboemo. Nga sapo
 sïhamundi ndüri sünambe pare masïhepuri
 ranimbo-hündambo animbo hïhifi-hïhifndimo,”
 mehupuri.

*Sisas ai Afïndambo dïdïbafïmefïndo
 (Matyu 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Raniyo asu ran+simboani Yifiafi Aboedindi
 hïhifi-hïhifi ranai Sisasindi ngusüfoambe
 tüküfehüyo, asu ai yare hoafiyuhi yahuya,
 “Ape, sünambe-ane asu hifi ndanïhü-ane se
 Adükar-anafi. Ro sïhambo hïhifarïhanini
 ra nimboe sapo nindou fïfirïhi mburïhü
 dïdïboado-rïhehindeimbi-mayeri aheimbo
 rani-moatükuni ra dïbonapïro mbura, asu
 nimori akïdïbou nahurai-mayeri aheimbo
 nafuimefïndürï ranimbo-hünda. Yini, Ape
 se rani-moatükuni refembo yifirayafi,” mehu.
²² Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Wandi Ape
 ai wambo munguambo moatükuni nginindi ra
 masendirï. Nindou dïdï ai moai Nïmor-ayu
 ndanahambo fïfiriri, nga Afïndï ai yangïr-
 ani fïfirirïmboayu. Asu nindou dïdï ai moai
 Afïndambo fïfiriri. Nga Nïmori aiani asu nindou
 dïdemo Nïmori ai ahandïhoari dïbonïmayupuri
 sapo Godïmbo fïfirifi hoafimbo-memo ai

yangir-anemo fifirumboemo,” mehu. ²³ Raniyu Sisas ai hihirifi nüngumbo ahambo süngrurü-rundeimbi-memo ranahamumbo-poanimo yangiri hoafiyupurühi yahuya, “Nine-moatükunise sihamundi himboarinambo hoeiarundi ranimoatükunira nindou ai-amboani hoeiareandi ana, ai hihifi-hihifimbiyu-wamboane! ²⁴ Ro sihamumbo nda hoafehapuri, Godndi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomo asu bogori nindou-yomo ai nine-moatükunihaponda se hoeiarundi ndanahambo ai hoeifembo mehomoyosi, nga ai moai hoeirundi. Asu ai nine hoafi se himborayomo ranahambo amboani himborimbo mehomoyosi, nga asu ai moai himboriyomo,” mehupuri.

Sudahündambo Samariahündi ai mafartherü

²⁵ Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo yamunde-randeimbi nindou ranai Sisasimbo refi hoeifimbo tükumefiyu. Ai yare hoafiyuhi yahuya, “Yamundo-randeimbi, ro nüngundiheandühi koadürümbo yangiri niñgombo hohoanimo ra mandahamindaha?” mehuamboyu. ²⁶ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyuhi yahuya, “Asu nüngureamboyo Baiborambe hoafimayoa? Nüngundo se ranimoatükuniranahambo hoeindo fifirimandowanda?” mehuamboyu. ²⁷ Asu nindou-mayu ranai hoafiyuhi yahuya, “Adükari aiana sihei God-ani, ranimboanimbo se ahambo sihei yifiafi, nginndi, hohoanimo ranambo ngusüfo pandihori. Asu sihei wandafi ranaheimbo amboani ngusüfo pandihinduri sapa se sihei fimbo ngusüfo

parar+hindi nou,” mehu. ²⁸ Asu Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Se anihondumbo-anafi hoafayafi. Se randowandühi animbo yangiri nimboamboyafi,” mehundo. ²⁹ Nga asu ai Sisasimboya ai adükari fifireandeimbani yahuhaya ahambo düdufinduhi yahuya, “Nindou düdi ai wandi wandafayua?” mehindowamboyu.

³⁰ Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Mamimbo nindou mam i Serusarem ngoafihündi botifi haya Seriko ngoafina hanuwane, hümbugün i nindou ai nafini mburindümo houmbo hoeari napo ahandi hirifoarundowohü asu ahambo bubururi yifimbo yangiri shawuri-houmbo ndamefundu. ³¹ Rani-moatükun i ranai refeyowane Sudahündi Godimbo sesi shai-randeimbi nindou ai nafi rani-süngu mahanu. Nga asu nindou ranai hoeirira mayowamboyu himbori nafi wakiramündü tüküfi haya mahanu. ³² Nindou mam i Godimbo sesi shai-randeimbi Rifai sirihündi ai mahanu. Ai sünguni hanü nindou ranahambo hoeirira mayowamboyu himbori nafi wakiramündü tüküfi haya mahanu. ³³ Ranio asu nindou mam i Samariahündi ai nafi rani-süngu mahanu. Ai hanü nindou bubururi masshawuri ranahambo-so tükümefiyu. Asu ai nindou ranahambo hoeirira mayoa ahambo hipoambo afindi hipoambomaruri. ³⁴ Samariahündi-mayu ranai hüfu ahandi fikimi tüküfi orif hisi weri hoeyo asu wain hisi hoeyo ra buburura horimayo raniwami kare mbura hoeari goesürinambo himondi maritherü.

Raniyu ai nindou ranahambo serümündi ahandi dongi-mayo raniwami nandi serümündü haya, nindou fandihi apoei-rihündeimbi worina mahanu ranihö semündi ho hifandiyo nimarimbohünda. ³⁵ Ngorü sina Samariahündi-mayu ranai kaki sepurimündi hu nindou tüküyahi apoei-rihündeimbi wori hifandirandeimbi-mayu ranahambo sagadowohü yahuya, ‘Nindou ndanahambo se didiboadondi wori. Se ahambohünda kaki pütiafafi ana, ro asükainda hihindahe dügühühi sishambo hihindihe ndahaninimboyahi,’ mehundo,” mehu.

³⁶ Sisas ai asükaiyu düdufindowohü yahuya, “Se shafi hohoanimonambo nindou ngimi ra düdi wandafi ranahambo ngusüfo paririmbayua?” mehuamboyu. ³⁷ Ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou sapo düdi ai ahambo hanü hipoamborirühi mafarisherü ranai-ani,” mehundowamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundohü yahuya, “Se ngafi moani rani süngundowandi,” mehundo.

Sisas ai Mata Mariambo hu hoeimareapi

³⁸ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi babidimbo nafi homondühi ai ngoafi mami Mata nimarümbi rani ngoafihü tüküfiyuane asu ahambo serimindi worinimareri. ³⁹ Mata ai akidimbüyo hayamboyo ahandi ndüri ra Maria ai sifo Adükarindi yirikimi nimarimbo ahandi yamundife hoafi wataporimbo-arandi ra hihimborimayo. ⁴⁰ Nga asu Mata ai afindi ratüpurü worambe engoro ranahambo tishambo-yowohüyo ai moai ngusüfoambe ndore küreandi. Ai ahambo-so ho hoafiyondowohü

yahoya, “Adükari seana awi moai wandi akidi ranai hiniŋgireandirani munguambo ratupuri wand-amboani rarawarhandi ranahambo ana hohoanimo yafiyoye? Se hoafiyafindoani animbo ai sini wambo mbifarhendiri,” mehendowamboyu.

⁴¹ Asu Sisas ai simbori hoafiyundowohü yahuya, “Mata, Mata, seana munguambo moatükuni ranahamboanafi afindi hohoanimo yafiyohi ŋgusüfoambe ndofe kifekoateyafi. ⁴² Mami moatükun-ane adükari hamindayo. Maria aiana aboedi moatükuni hamind-ane ai warife semindimboayo. Ranimoatükuni ranai ahandi warambeahindi ŋgiri hündühümüdi,” mehundo.

11

Sisas ai Godimbo didibafifembo hohoanimo yamundimareandi

(Matyu 6:9-15; 7:7-11)

¹ Mamiimbo Sisas ai ŋgoründühi didibafiyuhü manüŋgu. Ai didibafiyu kikamüduane, asu ahambo süŋgrurü-rundeimbi mami ranai hoafiyundühi yahuya, “Adükari, se yihofimbo didibafiyorambo ra Son ai ahambo süŋgrurü-rundeimbiimbo ramareapuri nou yamundowamuni,” mehuamboyu. ² Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se ndandu didibafindafundühi animboya, ‘Ape, sihafu nduri ra moani ahinümbimbeyowamboane. Sihafu ŋgini ndi hifandarandi ra mbikosowamboane.

3 Munḡuambo si ro sesi semindimbo hohoanimoayefi ra se ndawamuni.

4 Yihoefi moaruwai hohoanimo ra amboawi mbisafimuni,
 ro-amboani munḡuambo nindou
 yihoefombo moaruwaimbo-rihimuna,
 amboawi asahunduri nou.

Asu se yihoefimbo nini-moatükuni refe hoeife-munimboayo

ranambe ndowandifimuni ḡgamboyafi,
 mbisimo,” mehu.

5-6 Raniyu asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Asu se sihafifi ḡgunindi-mayu ranahandi worina nimbi mbusümondühi hafifi hoafiyafindowohüya, ‘Wandafi, se wambo bret ḡḡmi sawapuri, nimboe sapo wandifi ḡgunindi ai nafimbo süni tükümeḡiyu, ḡḡa ro ai sesi-mbo sesi-koate-anahi.’” 7 Nindou worambe amaru ranai rande simbori hoafinduhüya, ‘Yipuri pariheamboanahi, ḡḡa se wambo tiḡirifo ndawandiri-mboyafi, ḡḡa ragu moeindani ḡḡafi. Roana nimori babidimbo fondiḡü apoefi. Ro ḡḡiri botindahe sihambo nini-moatükuni amboani ndahanini,’ mbüsümbui. 8 Ro sihamumbo hoafiyahapuri, wori aharambüri ranai botindüfi nini-moatükuniyo mbonimbo-maramüdu ra worambeahindi fufundamüdi dagadombui. Nindou ranai ahandifi ḡgunindi ranahambo farihelimbo rareandühiyupoani, ḡḡa düdu-düdupo-marürambo ranimbo dagadombui.

9 Ro sihamumbo hoafehapuri nda, düdundafundani animbo God ai sihamumbo

dagapurümbui. Kokoarundi animbo
 hoeindumboemo. Yipurifihî pirako-
 pirakondundani animbo yipurî ranai
 sihamumbo sübüdîhoemboe. ¹⁰ Anîhondane,
 muᅇguambo nindou düdi-düdufi arandî hu-
 animbo ai ndemündümbui. Nindou düdi
 ai kokoara hu-animbo ai hoeindeambui.
 Muᅇguambo nindou düdi ai yipurifihî pirako-
 pirakoara hu-animbo ahambo yipurî ra
 sübüdîhoemboe. ¹¹ Asu sihafî nîmori ai
 kinî sao sei hehi düduehindî ra se harînendî
 madabudürîyo? ¹² Asu sihafî nîmori ai sonjo
 sao sei hehi düduehindî ra asu se aheimbo
 hîfîtanî madabundürüyo? ¹³ Se moaruwai
 hohanîmoyomo-rundeimbî nindou-anemosî,
 ᅇga asu se sihamundî nîmori ranaheimbo
 aboedî moatükunî sabudürî arundî. Mamî
 yahurai-ane nindou didîyei Ape sünambe
 amaru ahambo düduehindî ana, Yifiafî Aboedî
 dagadürümbui,” mehu.

*Sisasimboya moaruwai nendî-yafe bogorî
 Berseburîndî ᅇgîndînamboane ratûpurîyu
 arandî masei*

(Matyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Mamîmbo Sisas ai moaruwai nendî
 hemafoareandî nindoundî fiambe nîmarîmbo
 nindou ranai wataporîkoate-yu maranda.
 Nindou ranahandî fiambeahîndî moaruwai
 nendî ranai kosîfoendühîyo, asu nindou-
 mayu ranai wataporîmayu. Ranîyei nîmorehî
 nindowenihî ranai mahepûnahîndî. ¹⁵ ᅇga
 asu nindou bidîfirî ai hoafîyeihî seiya, “Sisas
 ai moaruwai nendî-yafe bogorî, ahandî
 ndürî Bersebur, ahandî ᅇgîndînambo

moaruwai nendi ra nindouyei fiambeahindi raguanambore arandi,” masei. ¹⁶ Asu nindou bidifiri ai Sisasimbo refe hoeifimbo seihehi hohoan+moyei+ya, “Ai Godindi ratupuriyo rawareandi ra nafuimbohunda hepuni+feimbi moatukuni ramb+rea-ndamboane,” masei.

¹⁷ Asu Sisas ai ahei hohoan+mo ra fifireanduri haya hoafi+yundurihi yahuya, “Nindou didiyei ngoafi mamii papirihi nimareimbi ranai yimbumbore yibobore haya yifiarayo ana, ngiri aboedi nimboei. Asu nindou mamii rani worambeahindi ranai yimbumbore yiboborihi mburihu aheiroari yifiaraye ana, ngiri aboedi nimboei. ¹⁸ Asu Satanindi nendi ranai yimbumbore yibobore haya ahafehoari yifiarayo ana, asu nungunde mamuhi nginindi maningoa? Se wambo seiya, ‘Ai ana moaruwai nendiyei bogori ahandi nduri Berseburindi nginind+namboani moaruwai nendambo hefoare arandi,’ masei. ¹⁹ Asu ro Berseburindi nginind+nambo moaruwai nendi ra raguanambo-mbarihea mbonana, asu sihei nendi ai dade nginind+nambo moaruwai nendi ra raguanaboru arunda? Sihei nendi ranai siheimbo yibobondundurihi sihei hoafi ra anihonduyopoani mb+simo nafuind+imboemo. ²⁰ Nga asu God ai ahandihoari wambo nginindi ra sendirani rani nginind+nambo moaruwai nendi ra raguanambo-arihandi ana, awi se randihi fifirindhindi God ai nginindi hifandarandi ra siheimbo-so tukufemboane.

²¹ Nindou hari nginindi ai munguambo yifari niminehoari gugure haya ahandi

worì ranahambo hifandarandì ana, ahandì muṅguambo moatükunì ranai aboedì yagodimboe. ²² Nga asu nindou ṅgorü hari ṅḡinindì hondü ai tüküfi nindou ranì-dìbo yifiarìyafanìmbo ahambo hifinamboarirì ana, nindou muṅguambo nindou fehefe yifiarimbo napo ra fufundamündühì asu ahandì-mayo napo muṅguambo ra nindou amurambo yibobondearümbui. ²³ Nindou düdi ai wandì ṅgunindiyupoanì ehu aiana wambo yiboaruko-reandìrühani. Asu nindou düdi ai wambo farìhefendìrì hefe nindou ranaheimbo gugurìfendürì-koate-ayu ana, ai aheimbo warìbadandürì wakìndearümbui,” mehu.

*Moaruwai nendì ranai asükaiyo tüküme feyo
(Matyu 12:43-45)*

²⁴ Sisas ai yahuya, “Moaruwai nendì nindou-mayu ranahandì fiambeahindì makosìfoendì ranai nìne hifì nìṅondì anango ranìnambo ranìhü warìhefe nìmarimbo kokora howohane. Ai fondì ra mam-amboanì hoeifekoate-ayo ana, ai ahandìhoarì hoafindowohü anìmboya, ‘Awi ro asükainda wandì horombodìdì worì hìnìṅḡimarìheandì ranìnambo hìhìrìndahe ṅga,’ mbisimboe. ²⁵ Asu ai ṅgo worì ra hoeindeanda moanì aboedì yìhoarìhefe dìdìboado-yimìndümbì fondarimboe. ²⁶ Rananimbo asu ai ṅgo moaruwai nendì 7 bìdìfìrambo fihìndamìndìndürì ṅgo ai mamì ranì worambe nìmandeimboyei. Moaruwai nendì süṅgu tükümehindì ranai moaruwai hamìndì-ndeimboyei. Muṅguambo

ai nindou-mayu ranahandi fiambe gugurindahi nïmandiani anïmbo nindou ranai horombo mamaru nahurai nïmarikoate moani moaruwai hamïndi hondü nïmandümbui,” mehu.

Nïni nindou ai anïhondümbö hihifi-hihifimandei

²⁷ Raniyo asu Sisas ai rani hoafi ra yare hoafiyuambe nïmorehi mamï ai nïmorehi nindowenihi afïndi mengoro rani mbusümo botife Sisasïmbo hoafiyowohü yahoya, “Nïmorehi ndanai sïhambo wakïramïndinini mbura titihümaranini ranai ana hihifi-hihifimbeyo-wamboane,” mehoamboyu. ²⁸ Asu Sisas ai sïmbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou didiyei ai Godïndi hoafi hïmboriyei mburihü rani-sunguarïhindi aianïmbo hihifi-hihifimbeyi-amboane,” mehu.

Nindou bïdïfirï ai Sisasïmbo hepünifeimbi moatükunï refembo düdumehindo

(Matyu 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ Nïmorehi nindowenihi afïndi ranai türehowohü ahambo akïmi kakïmarïhomïndei heiamboyu aheimbo hoafiyundürühï yahuya, “Nindou hapondanambe anïmboei ndanai ana awi nindou moaruwai hamïnd-anei. Ai ana hepünifeimbi moatükunï hoeifemboanei hohoanïmoayei sapo wamboya ai anïhondü Godïndi ratüpurïyo ratüpurayu yaho fïfirïfembohünda. Nga asu aiana ngïrï nïni-moatükunïyo tükefeyo ranahambo hoeindïhindi, nga wanï. Aiana sapo nindou Godïndi hoafi hoafiyu-randeimbi ahandi ndürü Sonambo nïne-moatükunï tüküme Feyondo rani-moatükunï

yangiri animbo hoeindihimboyei. ³⁰ Mare yahuraiyo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou Sona ai Ninife ngoafihü nindou amarei ranaheimbo yahurai-ane yaho nafuiyondürimbohünda tüküme feyo. Mare yahurai-animbo Nindou Hondü ndanai-amboani tükündüfimbui God ai nindou hapondanambe amarei ranaheimbo nafuiyondürimbohünda. ³¹ God ai nindoumbo yibobofendürimboayu ranı si tükü feyoambe animbo bogori adükari nımorehi hifi wari kadüdanıpoedi ai tükündife nindou hapondanambe animboei ranaheimbo nini-moatükunı ai moaruwai ramarıhındı ranımbo papi-hoafındandürimboe. Rani-moatükunı refemboayo ra nımboe sapo ai adükari bogori Soromonındı ndofe fifirife hoafi himborımbo-hündambo ahandı hifi bidifirani angunıpoedi hınıngıre haya masıno. Nga ro sıheimbo hoafehandürı nindou sıhei mbusümo anüngu aiana Soromonımbo ngasündirümboani. ³² God ai nindoumbo yibobofe-mboayu ranı si tükü feyoambe ana Ninife ngoafihündı nindou ranai botındahi nımboeimbo sıheimbo papi-hoafındühürimboyei. Ai refemboayei ra nımboe sapo Sona ai hoafi wataporımbo-maranda himborıyei mburıhü moaruwai hohoanımo ahei ra hınıngımarıhındı ranımbo-hünda. Nga asu ro sıheimbo hoafehandürı sıhei mbusümo nindou mamı anüngu aiana Sonambo ngasündirümboani,” mehu.

*Nindou-yafe hohoanımoambe si nahurai
 (Matyu 5:15; 6:22-23)*

³³ Sisas ai yare hoafiyuhî yahuya, “Nindou dîdî ai moai ram hai ra yimundîhi mburîhü wambürî hoarehî dîbonapîrûhi rîhündî, nga wanî. Aiana moanî sapo yimundîhi mbundîhümbö nîmoamo fondîwamî nindîhindanî anîmbo si ranai boakîboadeandanî nindou dîdîyei worambe fandahindühi hoeindîhimboyei. ³⁴ Sîhei himboarî ra sîhei hohoanîmo ranahandî ram hai nahurai-anendürî. Asu sîhei himboarî ra aboedayondürî ana, sîhei hohoanîmoambe si ranai boakîboadeandürîmboe. Nga asu sîhei himboarî ranai moaruwaiayo ana, sîhei hohoanîmoambe nîmbî bündearümböe. ³⁵ Ranîmbohündambo anîmbo se hîbadîhümbö, nga asu sîhei hohoanîmoambe si amaro ranai nîmbîndeamboe. ³⁶ Asu munguambo hohoanîmoambe sîhei fiambe ranai si yangîrî boakîfoareandühi gorügoanîni nîmbî nîmarîkoate-ayondürî ana sîheimbo si ranai boakîboade-andürîmboe ram hai si boakafoareandî nou,” mehu.

Sisas ai Farisi nindouyomo asu ahînümbî hohoanîmo fîfîrundeimbî bogorîyomo ahamumbo papî-hoafîmarapurî

³⁷ Sisas ai wataporîmbora mbura asu Farisi nindou mamî ai hoafiyundühi yahundoya, “Dügüfî dagoade-ndîhoamboane,” mehundo. Ranîyu asu Sisas ai hüfu farîfi sesî fondîhü mamaru. ³⁸ Ranîyo asu Farisi nindou ranai Sisas warî popaikoate nîmarü sesî ra masesuwa hepünîmefiyu. ³⁹ Adükarî ai hoafiyundühi yahuya, “Farisi nindou seana hoe sîmîndî

hipiri asu sesi foefe sesi hipiri ra moanambüh-ane ndoru popoaiarahoemo. Nga sihamundi wagabeyahi ana hümbuhüni hohoanimo asu munguambo moaruwai hohoanimoane amaropuri. ⁴⁰ Seana hihindi hohoanimo-yomondeimb-anemo nimboe sapo God weindani nafimarandi ai wagabe-amboani nafimarandi. ⁴¹ Niñe hohoanimo aboedi sihamundi ngusüfoambe amaropuri ranambo nindou didiyei niñe napo mbonimbo-arihümüdi ranaheimbo fandihaundüri. Rawarundi animbo asu sihamundi munguambo moatükuni ra aboedi yangirindimboe.

⁴² Farisi se hipoanimoembou-anemo! Nimboe sapo seana munguambo akidibou sesambefembo moatükuni wambifi nahurai ranane se yimungurundümo mburu asu 10 ranahandi ngörü bidifiri ra Godimbo yiboboru asihemo. Nga seana mbumundi hohoanimo asu Godimbo ngusüfo pefembo hohoanimo ranahambo hiningirumboanemo. Se rani hohoanimo ra afindi hohoanimo-ndimondühi asu se ngörü ahinümbi ra hiningife poani.

⁴³ Farisi, se hipoanimoembou-anemo! Nga seana Suda-yafe rotu wori ranambe bogorimbofe nimarimboanemo hohoanimoemo. Asu nindou ai sihamumbo nindou afindi himboahü hihifimbirihümuna yahomo houmboanemo.

⁴⁴ Se hipoanimoembou-anemo! Se hoeifekoateimbi yif-ambe nahurai-anemo. Nindou yif-ambe ranahambo fifirifekoate raniwami hei hehi asu raninambo moaruwai tükümehindi. Yahurai-ane sihamundi moaruwai hohoanimo wagabe ragu amaropuri ranai

nindou-yafe hohoanimo moaruwaimbo-ndeandürimboe,” mehu.

⁴⁵ Nindou mamî ah+nümbî hohoanimo fîfîreandeimbî ai hoafiyuhî yahuya, “Yamundo-randeimbî, se ranî hoafî Farisimbo hoafayafî ranana yîhoefombo kameihî moaruwaimborowamunühanafî,” mehuamboyu. ⁴⁶ Asu Sisas ai hoafiyuhî yahuya, “Ah+nümbî hohoanimo fîfîrundeimbî, Se hipoanimboembou-anemo. Seana nindou bîdîfîrîyei daboahamîndîwamî nîmboreimbî mbîsahümündî yahomo houmbo hüputüpuründümo nandundühanemo. Asu seana ngîrî akîdou-amboanî warî pandundî nîmboreimbî moatükunî aheiwamî manandundî ranahambo farîhefendürî hefe semîndîmbo, nga wanî.

⁴⁷ Se hipoanimboembou-anemo! Nga seana Godîndî hoafî hoafiyomo rundeimbî sîhamundî amoa mamî hîfokoa-marupurî ranahamundî yîfambe yihururu arundî. ⁴⁸ Seana nafuiyomo-ndühanemo, sapa sîhamundî amoa Godîndî hoafî hoafiyomorundeimbîmbo hîfokoamarüpürî ranahambo aboed-ane yahombo. Nîmboe sapa ai ahamumbo hîfokoamarüpürî, nga se ahamundî yîfambe yihururu arundî. ⁴⁹ Asu aboedî ndorîhoayoweimbî hohoanimo Godîndî-mayo ranai hoafiyowohü yahoya, ‘Ro Godîndî hoafî hoafiyomo-rundeimbî asu hoafî sowandümo homo-rundeimbî ra koandîhe-heapurani bîdîfîrî hîfokoandupurî-mboemo, asu bîdîfîrambo moaruwaimbo-ndüpurîmboemo,’ meho

⁵⁰ Munguambo nindou hapondanambe ai

hütiyomo Godîndî hoafi hoafiyomo-rundeimbi hîfîkoamarûpurî. Horombo God ai hîfî nda nafîrandambe peyo haya sînimbo hapondadîdî nîmorehî nindowenihî burayei aheimbo yagodîmboe, nga ranî süngumbo anîmbo tîjîrîfo ndahümündimboyei. ⁵¹ Ai nindou hîfokoakomârûpurî Aber nûnguwanî piyo haya sîni Sekaraia nûnguwanî kîkîre hîniŋgîmareandî. Nga asu ranahambo Godîmbo sesî sîhefe fondîkîmî Godîndî worambeyo kefoaru marundî. Muŋguambo moaruwai hohoanîmo ranahandî hüti ra nindou hapondanambe burayei aheimbo ranî süngumbo anîmbo tîjîrîfo ndahümündimboyei.

⁵² Ahînümbî hohoanîmo fîfîrundeimbi, se hîpoanîmboembou-anemo. Nga seana fîfîrîfe aboedî semîndîmbo-mayo ranahambo yipurî papîru hîniŋgîrundühanemo. Nga seana sîhamundîhoarî kefoundühyomo-poanî, nga asu bîdîfîrî ai kefoefe fîfîrîfe semîndîmbo seianî-ane asu se nafî gûrarundürî,” mehu. ⁵³ Sisas ai worî nîmarümbî ra hîniŋgîre hayambo hu-ane ahînümbî hohoanîmo yamundurundeimbiyomo asu Farisiyomo ai ahambo moaruwaimbo-rüwurühi düdu-düdururî. ⁵⁴ Ai ahambo refî hoeifyuwanî asu aboedî sîmborî hoafîkoate-nduanî ahambo papî-hoafîndîhurî yahomo houmboemo ramarüwurî.

12

*Farisi-yomondî yimbu yafambeimbi
hohoanîmo ranahambo hîbadümbö
(Matyu 10:26-27)*

1 Nindou afindi tausen gugureandühiyo asu simbori tinarı yipütapürimayei. Raniyu asu Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo boatei hoafiyupurühi yahuya, “Se Farisi-yomondi fufudigoyo-randeimbi moatükunı yis ranahambo hibadumbo. Ro hoafayahı ranana ahamundi yimbu yafambeimbi hohoanimo ranahambo anahi hoafayahı. 2 Nıne-moatükunı munquambo hapondanambe gabudambe engoro ranana asu süngunambo weindahı gabudıwamı nımoamo yagodımböe. Asu nıne-moatükunı munquambo dıbo mengoro ranai weindahı fifinde fifındendamboe. 3 Nıne-moatükunı nımbı nımaroanı hoafımayei ra asu si peyowohü hımborındeimboyei. Asu nıne-moatükunı se-dıbo yipurı parıhi hehi hoafı simoasinambo wataporımbö-marıhündı ra weindahı worı bogımondıwamı nımböeimbo pukuna hoafındeimboyei,” mehu.

Sıhırı Godımbö yangırı anımbö yıhımbö-ndıhurımböane
(Matyu 10:28-31)

4 “Wandafı mamı, ro sıheimbö hoafehandürı, nindou fı hoearı yangırı hıfokoaru arundi ranahambo se yıhımböyöpoanı, nga asu ngırı yıfiadı ana hıfokoandundı. 5 Nga ro daböe yıhımbömbö ra sıheimbö hoafındamböyahı. Godımbö se yıhımböndei sapo ai anımbö hıfoköefe mburımbö hai ngoafınambö koarıhefe rambö ngınındeımböyü ranımbö-hünda. Anıhondane, mamı ranahambo yangırı anımbö yıhımböndefömböane. 6 Ndu akıdou

hondahüfeimbi ra yimbu toeanambo yangir-ane pemiyei sahümündi arihündi. Nga asu God ai ngiri mamamboani mitanindamüdu. ⁷ Nga asu God ai nüngunümbi mbirinanyiyo sihaf mbiroambe amaro fifireamboani. Ranimbo-animbo se yihimbo-ndeimboyei, seana Godindi himboahü ndu akidou ranaheimbo ngasündi-hindürimboanei,” mehu

Sihiri yihimbokoate Sisasindi ndüri weindahi hoafindefomboane

(Matyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Ro sihamumbo hoafehapurü nindou düdi nindou himboahü nüngumbo ro Sisasimbo anihondümbo-rihinimboanahi ehu ana, simborü nindou ranahandi ndüri Nindou Hondü ro Godindi sünambeahindi nendi-yomondi himboahü nindou ranana wandani mbisamboyahi. ⁹ Nga asu nindou düdi nindou himboahü nüngumbo wamboya moai ahambo anihondümbo-rihini ehu ana, asu simborü amboani Godindi sünambeahindi nendi-yomondi himboahü ai wandiyupoani mbisamboyahi. ¹⁰ Nindou düdi ai Nindou Hondümbo moaruwai hoafayu ana, God ai amboawi mbüsümbui. Nga nindou düdi ai Yifiafi Aboedi ranahambo moaruwai hoafayu ana, God ai ngiri amboawi mbüsü, nga wani. ¹¹ Ai sihamumbo rotu worinambo papi-hoafi himboriyomo-rundeimbi asu bogori nindou-yomondi himboahü ndowapundümo ngomondani ro nüngunahurai asu nini hoafi hoafimandefi mbisimo houmbo ranahambo

afɪndɪ hohoanɪmondɪmboemo. ¹² Mami rani-sɪmboani animbo se nɪne hoafi hoafɪmbo ra Yifiafi Aboedi ranai sɪhamundɪ hohoanɪmoambe horɪnde dagapurɪmboe,” mehu.

*Kakɪ afɪndeimbɪ nindoundɪ hɪhɪndɪ hohoanɪmo
kafoeɛ hoafi*

¹³ Nindou afɪndɪ gugure meŋgoro ranambeahɪndɪ mami ai hu Sisasɪmbo hoafɪyuhɪ yahuya, “Nindou yamundo-randeimbɪ, se wandɪ amonŋoambo hoafɪndafanɪ ai apendɪ-mayo napo yɪhoehɪ ra yɪbobondɪhoa-mɪndembo,” mehuamboyu. ¹⁴ Asu Sisas ai hoafɪyundowohü yahuya, “Dɪdɪ ai hoafɪmayuwamboyo ro sɪhafandɪ papi-hoafɪ hɪmborɪyohü yɪbobofembo rana?” ¹⁵ Asükai hoafɪyundürühɪ yahuya, “Se ndondɪhi hɪbadɪhümbö, ŋga muŋguambo moatükunɪ semɪndɪmbo afɪndɪ hohoanɪmondɪmboemo. Ŋga se ŋgɪrɪ koadürü koadürümbo nɪŋgo napo ranɪfihɪ ndowandɪfi,” mehu.

¹⁶ Sisas ai kafoeɛ hoafi ra wataporɪmbo-randühɪya, “Nindou napo afɪndeimbɪ mami ranai hɪfi ranɪfihɪ nümbürɪ hɪfi-reandanɪ afɪndɪ safɪmayo. ¹⁷ Nindou ranai aimbo nɪmarü hohoanɪmoyuhüya, ‘Ro nɪnɪ nününgundɪheambo, ŋga nümbürambeahɪndɪ sesɪ ra kurɪfembo fondɪ wanayo,’ mehu. ¹⁸ Raniyu asu hoafɪyuhɪya, ‘Awi ro nda süngundɪhea. Wandɪ sesɪ worɪ ra muŋgu bɪrɪboadihe mbundɪhambo mami afɪndɪ worɪmbondɪhi mbundɪhambo wit asu amurɪ napo ra kundɪheamboyahɪ.’ ¹⁹ Rananimbo wandɪfimbo hoafɪndahühɪya, ‘Hapoana afɪndɪ

hĩmboani aho ra sesiĩmbo aboedi napo ra wangi-ane. Nga niĩmandefi sesi ra dagudifi hoe ndiĩmĩndefi raraanđĩhundũhi hĩhifi-hĩhifiĩndefo,' mehu. ²⁰ Nga asu God ai hoafiĩyundũhi yahuya, 'Seana ŋgusũfokoate nindou-anafi! Hapo niĩmbĩkoani aniĩmbo se yifiĩndamboyafi. Nga asu nindou diđi ai napo sihafi-mayo ndorandi fi masihawandi ra mandemũnda?' mehu. ²¹ Yahurai aniĩmbo nindou diđiyei napo afiĩndeimbaye aheimbo tũkũndi femboe, ŋga aiana Godiĩndi hĩmboahũ napo-koate-anei," mehu.

Ŋgusũfo pukĩyowohũ afiĩndi hohoaniĩmoyo hoango hoafi

(Matyu 6:25-34)

²² Sisas ai ahambo sũŋgrurũ-rundeimbĩmbo hoafiĩyuhĩ yahuya, "Ro sihamumbo hoafehapurĩ nda, Se niĩni sesi madagudifi mbisiĩmo asu niĩni hoeari yĩhoefi fi gabudiĩmandi hu mbisiĩmo houbu afiĩndi hohoaniĩmondĩmboemo. ²³ Yañgĩri niĩngo ranane adũkarĩ hamĩndayo, ŋga sesi ana moanane asũkai fi-ane adũkarĩ hamĩndayo, ŋga hoeari ana moanane. ²⁴ Asu awi se ndu niĩmoamo ahahabodei ranaheimbo hoeirundũri. Ndu ranai ana moai niĩni-moatũkunĩ hoari hifiĩkarĩhi, sesi yimũŋgurihũmũndi hei worambe sihehi raraanđĩhũndi, ŋga aheimbo ana God ai sesi ra sagadũri arandi. Nga seana ndu ranaheimbo ŋgasũndi hi-ndũriĩmboanei. ²⁵ Se rani-moatũkunĩmbo afiĩndi hohoaniĩmoayafi ranai ŋgĩri fandĩhenĩnanĩ akĩdou gedũhi safi yañgĩri niĩmbafi. ²⁶ Asu se akĩdou moatũkunĩ yahurai

ra ndofe hifandiyokoate-ayafi ra asu nüngundo adükari moatükuni ra hibadimandanda?

²⁷ Nüngure hayamboyo wohi ahuriyei arihündi ra hoeiru, aiana moai ahei fimbohünda hoeari kakiyei asu ratüpuriyei rihündi. Nga ro sihamumbo hoafehapuri horombo adükari bogori Soromon ai napo afindeimbiyu, nga ahandi yihuru aboedi yihurumaramüdu ra wohi ahuri ranai Soromonndi yihuru ra ngasündeamboane. ²⁸ God ai wohi hapondani yangiri amaro ra hifihü hoeari yihurure hinngireandühani, nga asu sümbö ana haiambe pifemboane. Se akidou anihondümbofe-koate-yomondeimbi God ai sihamumbo amboa hoeari yihurundeapurimbui. ²⁹ Se nini sesimboyo mbi sei asu nini simindiramboyo mbi sei hehi ranahambo afindi hohoanimondei ngeimboyei, nga yowani. ³⁰ Godimbo anihondümbofe-koate-yeimbi ana mungu moatükuni ra semindimboane hohoanimoayei, nga Ape God ai ffireamboani se semindimbo afindi hohoanimoayei ra. ³¹ Nga God nginindi hifandarandi ranahambo kokondundani animbo rani amboani dagapurümbui,” mehu.

*Aboedi napo gugurife hohoanimo
(Matyu 6:19-21)*

³² “Sipsip afindifuri ra se yowani yihimbondeimboyei, nga ndühi sühüsi, sihei Ape ai siheimbo amboani nginindi hifandarandi ranambe hifandiyondürimbo yifirayu. ³³ Se sihamundi napo ra kakifih koandihou mbundu asu napo-koate-yeimbi ranaheimbo kaki

ra dabudürí. Se kaki foefe hipírí yahurai ndowandümo nîmai moaruwaiyo rakoate-yoweimbí asu rananîmbo aboedí napo sünambe gugurîndundí. Ngírí sünambe ana fandíhoayo, ngírí hûmbuhûnî nindou ndahûmündi asu súsîmbûmî ai dagüdi. ³⁴ Síhei ngusüfo ana sapo nahi síhei napo yangorîhî anîmbo kûndarûmbui.”

*Nafîndîhûmîndi nîmandimbo hîbadîhündî
(Matyu 24:45-51)*

³⁵ “Se hoearî yihuru-rîhûmündi amarei nou nîne-moatükunî tüküfemboayo ranahambo hîbadûhündûhî síhei ram ra yimundîhinda simbeyowamboane. ³⁶ Se ratûpurîyeyî rîhûndeimbî nahuraindeihî asu ahei bogorîmbo nindou ai nîmorehî semîndîmbo sí ra hu mbura asu hîhîrîfî huanî nou hîbadîhorî. Ai süfu yipurî fihî pîrako-pîrakondandanî nîmai yipurî súbüdîhehindî. ³⁷ Asu ahei bogorî nindou ranai hu hîmboyuwanî yapombofekoate yangírî nîmarei ahambo hîfandarîhorî ana, ai hîhîfî-hîhîfîndei. Ro síheimbo anîhondûmboanahî hoafehandürî bogorî nindou ranai ahandî warîhoandarûmbî ngîsíharî hoearî ra yimündîhai mbunda hoafîndündüranî sesî fondîkîmî nîmandeianî düdî sesî dagadürûmbui. ³⁸ Ratûpurîyeyî-rîhûndeimbî ranai nîmbî mbusûmomboyo asu sí hoafîmboyo hîfandîhûmbo nîmareianî ahei bogorî nindou ranai hu hoeiareandürî ana, ai hîhîfî-hîhîfîndeimboyei. ³⁹ Se fîfîndîhindî sapo worî aharambürî ranai nîní-sîmboaniyo hûmbuhûnî nindou tüküfemboayu ra fîfîrareandî ana, tükündafu hûmbuhûnî-ndîmboemo mbüsî

haya günde nĩmandũmbui. ⁴⁰ Ranĩmboane se-
amboani hĩbadĩhũmbo, ŋga Nindou Hondũ ranai
tũkũfembo ra mĩtani-rĩhũmũndi hehi hĩdĩbo-
hĩdĩboyeiambe anĩmbo kudũmbui,” mehu.

*Nindou ratũpurĩyafanĩ-rĩnandeimbĩ aboedi
asu moaruwai ranahafandĩ kafoefe hoafi
(Matyu 24:45-51)*

⁴¹ Pita yahuya, “Adũkarĩ hoafayafi nda
yĩhoefĩmbo yangĩriyafi asu muŋguambo
nindoumboayafi?” mehuamboyu. ⁴² Simborĩ
Adũkarĩ ai hoafi yuhĩ yahuya, “Nindou dũdi ai
aboedi ndore anĩhondũmbo fĩfĩreandeimbĩyu
haya aboedi ratũpurĩyu randeimbeyua? Nindou
ranahambo ahandĩ bogori nindou-mayu
ranai anĩhondũmbo-riri hayambo wambo
worambe sesi napo engoro ra hĩfandĩyohũ
ratũpurĩyomo rundeimbĩ nindou ai sesi
semi ndĩ simboani segupurĩ rambohũnda
kaboadirĩ hĩnĩŋgĩndirũmbui. ⁴³ Nindou
ranahandĩ bogori nindou ranai worambe
tũkũfi hoeirirani ratũpurayu ana, moani afĩndĩ
hamĩndĩ hĩhĩfi-hĩhĩfi-mbiyuwamboane. ⁴⁴ Ro
sihamumbo anĩhondũmboanahi hoafehapuri,
bogori nindou ranai nindou ranahambo ahandĩ
muŋguambo moatũkunĩ ranahambo hĩfandĩmbo
bogorĩmbondirũ hĩnĩŋgĩndirũmbui. ⁴⁵ Ŋga asu
nindou ranai yare hohoanĩmoyuhũya, ‘Awi,
wandĩ bogori nindou ranai ŋgĩrĩ nĩmehũnou
hĩhĩrĩndũfi dũdu,’ yahu haya bodĩmondĩ
ratũpurĩyei rĩhũndeimbĩ nĩmorehĩ nindowenihi
ranaheimbo bubuhaiyu sesi sesũ bia ndũmũndũ
haya hĩhĩndĩ hohoanĩmondũmbui. ⁴⁶ Ŋga asu

bogorî nindou ranahambo ahandî ratüpurîyu-randeimbi ranai mamî simboani ngîrî tükündîfiyu mbüsî haya hidîbo-hidîboyambe anîmbo tükündüfimbui. Rananîmbo bogorî nindou ranai bubundürî mbunda koandîheiranî ngu nindou bidîfirî himborîkoate-yei rîhündeimbi babîdîmbo nüngumbui.

⁴⁷ Ratüpurî-yurandeimbi ranai ahandî bogorî nindou ai refembo yifirayu ra fifîreandî, nga ai refekoate-yu, asu bogorî nindou ai yifirayu süngufekoate-ayu ana, bogorî nindou ranai afîndîmbo bubundürümbui. ⁴⁸ Nga asu ratüpurîyu-randeimbi ranai ahandî bogorî nindou yifirayu ra fifîrîfekoate-yu haya ndofe ratüpurîkoate-ayu ana, asu yimumamîmbo safî bubumboani. Sapo nindou didîyei afîndî hamîndî masahümündi ana, asu simborî afîndî hamîndî mbîsehindamboane. Asu nindou ranahei warîhü afîndî hamîndî asîhehindî ana, asu simborî afîndî masîhehindî ra ngasündeandeimbi segodürîmbo hohoanîmombeye-amboane.”

Sisas ai nindou yikürübüfe-ndürîmboyu makusu

(Matyu 10:34-36)

⁴⁹ “Ro makosahî nda hifî ndanîhü hai püpfemboyahî makosahî asu hai ranai yimbeyowa sahehea yifiar-ayahî. ⁵⁰ Nindou hoeambe hundürayeî nou ro asübusî afîndeimbi hundürü-ndamboyahî, nga hundürü ra awi moai hundürüyahî ranîmboanahî ngusüfo sîhayahî. ⁵¹ Se randîhi hohoanîmondeihîya, ‘Ai ana yifiarî yifiarî hifî ndanîhü engoro ra kîkîfembo

makusu-ane,' mbiseimboyei, nga wani. Ro moai yifiari yifiari ranahambo kiki fembo kosahi, nga nindou yikürübüfe-ndürimboyahî makosahi. ⁵² Hapondani peyo haya aho ra nindou mamî ai ahandî fikîmîniîndî hondahüfeimbeimbayü ana, yîbobondahimboyei. Rananîmbo yimbumbündafe asu ngorü ngîmeimbîndei hehi sîmborî sîmborîndeimboyei. ⁵³ Rananîmbo yîbobondahi mbundîhü, nindowenihî nîmorî ai afîndambo asu afîndî ai nîmorîmbo hürütürîndamboyafanî. Asu nîmorehî ai ahandî nîmorehî nîmorî-dîbo sîmborî hürütürîndafe asu yamongoamîndoho ai sîmborî hürütürîndafe rarandeimboyei," mehu.

*Munquambo nindou nîne-moatükunî tükefeyo ranahandî nîmîndî moai fîfirîhindî
(Matyu 16:2-3)*

⁵⁴ Sisas ai nindou afîndî ranaheimbo hoafîyundürühî yahuya, "Se hoeirîhindanî hüfîhamîndî hanuwanîpoedî hoenîmbanî sîfowanî hoeirîhindühî hoendîmboe seianî asu hoeyo arandî. ⁵⁵ Asükai se hoeirîhindanî ngîrîsafîniîpoedî werî sîfowanî yahîmondîmboe seianî asu yahîmoyo arandî. ⁵⁶ Seana yimbu yafambeyeimb-anei, sapo se fîfirîhimboanei nîne moatükunî hîfîniî asu sünambe tükefeyo ra. Asu nîmboe nîne-moatükunî hapondanî God ai ratüpurîmayuwa tükefeyo ra fîfirîfekoate-ayeia?" mehu.

*Düdi sîhambo hoafîmayunîniî dîbo hoafî dîdîboadondowandî
(Matyu 5:25-26)*

57 “Nimboe sihafihuari yibobofekoate-ayafi nine-moatükuniyo aboedayo ranahambo? 58 Asu nindou ngorü ai sihambo papi-hoafiyoninimbo mbüsü haya yibobore-randeimbi sowana hoafi himborimbo ndemündünini nguan ana, se nimai ngafi nafini aboedi-aboedi-ndafineandi. Asu se refekoate-ayafandi ana sihambo papi-hoafi ranini-randeimbi nindou ranai hoafi himboriyu randeimbindi warihüنداننا, prisman ai karabusambe hininnginندانnimbui. 59 Ro anihondümboanahi sihambo hoafehanini, se rando nimanidifimbo kaki pemindafi mehomo simogodühi pemayafi animbo tükündafamboyafi,” mehu.

13

Nindou düdi anihondümbkofekoate-ayu ana awarindihombui

1 Rani-simboani nindou bidifiri ranai Sisasimbo rarihi hoafiyehiya, “Nindou Garirihündi bidifiri ai ninihondi hifokoaru Godimbo sihoundane Pairat ai hifokoamareapuri. Raniyo asu ahamundi hori ra ninihondi hori Godimbo saimbo hifokoamarundi rani bitapire mamikarimayo,” masei. 2 Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Rani-moatükuni tüküme Feyo ra se rarihi hohoanimoyeyani ahei moaruwai hohoanimo ra Garirihündi bidifiri ranahei moaruwai hohoanimo ra ngasündeamboyo? 3 Wani, nga ro anihondümboanahi hoafehandüri, Se sihei hohoanimo ra didiboadofe-koate-ayei ana, munguambo siheimbo amboani yahurai

tükündifendürimboe. ⁴ Asu nünguriyei 18 nindou Siroamihündi aheimbo nimoei wori hoandari piyowohü hifokoamareandüri rana? Se rarähi hohoanimoyeiyanä, Nindou worinambo hifokoamareandüri ranahei moaruwai hohoanimo ra Serusaremihündi bidifiri ahei moaruwai hohoanimo ra ngasündeamboyo? ⁵ Wanä, nga ro anihondumboanahä hoafehandüri, se sihei hohoanimo ra didiboadofe-koate-aye ana, munquambo se-amboanä yifindeimboyei,” mehu.

Nimi hisiyö rakoate ranahandä kafeefe hoafi

⁶ Sisas ai mamä kafeefe hoafi wataporimborandühi yahuya, “Nindou mamä ai ahandi wain nübürambe süfuri nimindi ra hifimareandi. Ranäyo süngunambo süfuri nimindi ra hisiyöhüpo yahuhaya mahu, nga moai hisi mamamboanä hoeireandi. ⁷ Ranäyu asu nindou ranai ahandi nübürambe ratüpurüyurandeimbi ranahambo hoafiyundühi yahuya, ‘Ro süfuri nimindi nda ngimi himbanä sinä himboyarähanda moai hisiyorandi, nga hitiboadowandi. Ai hisi-koate moanä hoangire haya ningombo nübürä hifi bidifiri gabudarandi,’ mehu. ⁸ Nga asu ahandi ratüpurüyurandeimbi ranai simbori hoafiyundühi yahuya, ‘Ritifo, awi moanä mamä himbanä ningo hoeireandühi animbo, nga hisimboyöhüpo. Asu awi ro nimä ranäfikimi hifambi kakindihä mbundäha, asu yafisühumi afümambe püpindihä hoeindäheamboyahä. ⁹ Randähe hoeindäheandane ngorü himbanä

ra hi+indoani ana, aboed-ane, nga hi+si-koate-ayo ana, hi+ifoefemboane,' ” mehu.

Sisas ai moani ngoafimbo nimarimbo sihi nimorehi mam+aboedimareandi

¹⁰ Sisas ai Suda-yafe moani nimarimbo si ranambe ahei rotu worambe yamundimareandüri. ¹¹ Raniyo ran+hü nimorehi mam+, ¹⁸ himbani ahandi fiambe moaruwai nendi nimarimbo amoefoe semindi haya homarandi. Asu ahandi daboadi hamindi ra fare hayamboyo asu moai mbumundi botife niñgorandi. ¹² Raniyo Sisas ai hoeireanda mayoa mborai mehundowa mahowa hoafiyundühi yahuya, “Me, hapoana angün+mbomayafi ra aboedi anafi,” mehu. ¹³ Sisas ai ahandiwami war+ manande-andamboyo asu nimehünou mbumundi botife niñgombo Godimbo aboedani yaho ngusüfo pamareri.

¹⁴ Raniyo Suda-yafe rotu wor+ hifandandeimbi bogori ranai ng+nindimayu Sisas ai moani nimarimbo sihi nimorehi aboedimareandi ranimbo. Nindou ranai hoafiyuhi yahuya, “Sapo 6 si-ane ratüpurimbo siayo. Nga sapo aboedifembo ana, ran+ si animbo refemboyosi, nga moani nimarimbo si ana yowan-ane,” mehu. ¹⁵ Adükari ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Seana yimbu-yafambeimbi nindou-anemo! Asu se moai sihamundi burimaku asu dongi ra munguambo si asu moani nimarimbo sihi ranamboani wof+ fufur+houndüri mburu hoe simindimbo sowandümondüri homo rundiyo? ¹⁶ Nimorehi ro aboedimaritheandi, nda ai Abrahamindi nimor-ane, asu ahambo Satan ai ¹⁸ himbani

kikihiramündi manüngu-ane. Asu ro ahambo moani nimarimbo sihi aboedambo-fembo ra ahinümbiyo.” ¹⁷ Sisas ai yare hoafimayuwamboemo asu ahandi hürütümbi-memo ranai amoaninngambo-mefundi. Nga asu bidifiri afindi menjoro ranai aboedi moatükuni ramareandi ranimbo hihifi-hihifimayei.

Sisas ai hoari akidouhündi adükari tükufembo kafoefe hoafi hoafimayu

(Matyu 13:31-32; Mak 4:30-32)

¹⁸ Sisas ai hoafiyuhiya, “God nginindi hifandarandi ra nünghunahurayowa? Asu ro nünghundihe yibobomandihea? ¹⁹ Ai rahuraiane, nindou mamai ai ahandi nübürambe mastet hoari hambomo nahurai akidou hifireanduhani. Asu hoari akidou ranihündi adükari tikoani nahurai ninngowan, ndu ai raniwami ngeramborühi arihündi,” mehu.

Fufudogoyo-randeimbü moatükuni yis rana-handi kafoefe hoafi

(Matyu 13:33)

²⁰ Asükai Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Ro asükainda God nginindi hifandarandi rana-hambo nini-moatükunifih yibobomandihea? ²¹ Nimorehi ai fufudogoyo-randeimbü moatükuni yis semindi haya wambürambe frauwa bubufoare mbura yis ra babifoareandani fufudogoayo hafo nahuraiane,” mehu.

Nafitambe akidou nafü ho

(Matyu 7:13-14, 21-23)

²² Sisas ai Serusareminambo huhüyu munghambo adükari ngoafi asu akidou

ngoafi aheimbo wataporimbo-marandüri hu.
²³⁻²⁴ Nindou ngorü ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Adükari, yimbu mamî nindou yangirî aboedambo-mandahindiyoy?” mehuamboyo. Ai simborî hoafiyuhî yahuya, “Yipurî nafitambe akîdou ranambe kefoefembo hütihütindei, nga nindou afîndî ai-amboanî hütihütindeimboyei ranambe kefoefembosî, nga ngîrîndei. ²⁵ Süngunambo worî aharambüri ai yipurî papareandî ana, se weindanî nimboeimbo yipurîfihî pirako-pirakonîhündühi anîmboya, ‘Adükari, yipurî sübüdühawamunî,’ mbîseimboyei. Nga simborî hoafîndühiya, ‘Ro moai sîheimbo fîfirîheandüri,’ asu ‘Se nahani-hündamboyei?’ mbüsümbui. ²⁶ Rananîmbo se hoafîndafühiya, ‘Ro se-dîbo sesî sahusifî hoe simîndefî asu yîhoefî ngoafi nafî hohü yamundowamunî marandî’ mbîseimboyei. ²⁷ Asu ai sîheimbo hoafîndühi anîmboya, ‘Ro moai sîheimbo fîfirîheandüri, nga asu nahani-hündamboyei? Andai ragu, nga seana moaruwai hohoanîmoyei rîhündembanei,’ mbüsümbui.

²⁸ Se aranîndeihi asu yahafi hitîhündühi nimboeimboyei, nga Abraham, Aisak, Sekop asu Godîndî hoafi hoafiyomo-rundeimbi ai God hîfandarandî ranambe nîmandeimboyei, nga asu sîheimbo ana ragu moeindanî pindîhirîmboyei. ²⁹ Rananîmbo nindou afîndî ai hüfîhamîndî süfuwanîpoedî, hanuwanîpoedî, hîmborî yimbunîpoedî ai God ngînîndî hîfandarandî ranambe sesî fondîkîmî tükündahi nîmandeimboyei. ³⁰ Rananîmbo nindou didîyei

haponda adükarimboehindi aiana süngunambo akidoumbo-ndahimboyei, nga akidoumboehindi aiana süngunambo adükarimbo-ndahimboyei,” mehu.

*Sisas ai Serusaremimbo hipoambo-marandi
(Matyu 23:37-39)*

³¹ Rani-simboani Farisi bidifiri ai sifomo Sisasimbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Andai ndanühündambo ragu hafi, nga Herot ai sihambo hifokoefenimbo yahumboani!” mehomo. ³² Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ngomo nindou sisindira randeimbi ranahambo hoafindimo, nga hapo sümbo ana ro moaruwai nendi fiambe nimareimbi raguanamboriheandüri asu nindou aboedamboriheandürühi anahi. Nga asu ngimi si animbo wandi ratüpurü ra moendindiheamboyahi. ³³ Asu ro hapo, sümbo, asangu ranana nafi ngamboyahi. Nga sapo Godindi hoafi hoafiyurandeimbi ana ngiri amurühi hifokoandüwuri, nga Serusaremihü animbo hifokoandü-wurimboemo.

³⁴ Serusarem, Serusarem! Seana Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi sihambo sowana koehefepura masinimo ra nimoeinambo hifokoaroapuri arandi. Ro afindimbo sihafi nindou ranaheimbo kakaro hondü nimori gugureandüri mbanendi hoareharamindo nou mbanendi hoarehi-fendürimbo samboyahi, nga moai se yifiriyei. ³⁵ Haponda sihafi wori ranambe nini akidou-amboani yangorikoate wori yangiri hamindindimboe. Ro hoafehanini, se ngiri hoeindi-hindiri, nga ngombo se wambo

randihi hoafindeihiya, ‘God ai aboedi-aboedi-mbiriramboane Adükarindi ndürinambo akusunda,’ mbiseimboyei,” mehu.

14

Sisas ai nindou anjünümbi aboedi-mariri

¹ Moani nimarimbo sihi Sisas ai Farisi bogorindi worambe sesi sesimbo mahuwa nindou ai ahambo ndorüwuri himboari safühimarüwuri.

² Ranihü nindou mamiri yirivar fiyuweimbi mamaru.

³ Raniyo Sisas ai Farisi nindou-yomo asu ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi-yomo ahamumbo hoafiyuhiya, “Moani nimarimbo sihi ra nindou aboedifemboyo asu yowanio?”

mehu. ⁴ Nga asu ai moai ahandi hoafi simbori hoafiyomo. Raniyo asu Sisas ai nindou ra serümündü aboediriri mbura koamarisherü.

⁵ Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühia, “Sihamundi nimirio asu burmakauyo ai moani nimarisihi feamongoambe pirayo ra nimai hümandihouyo asu wanimandio?” mehu. ⁶ Raniyomo asu moai ahambo simbori hoafiyomondo.

Se yowanisihafi fimbo roana ndorihhe- andeimb-anahiyahopoani

⁷⁻⁸ Sisas ai hoeireapurane nindou sesi sesimbo hoafimayua tüküme fundi ranai nimarifondi aboedi hamindiwami nimarimbo hohoanimo-memonda yare hoafiyuhia, “Nindou ngorü ai sihambo nimorehi semindambe sesesimbo hoafinduanin gafühi ra se nimarifondi aboedühi ndowandimboyafi, nga nindou ndorihoeimbi ahambo amboani hoafiyomondowohüpo.

9 Nindou sihafanimbo yiboboambo hoafimayupira mahafani ranai dudu sihambo hoafinduhiya, 'Nindou ndanahambo sihafimayo fondi ra sabado,' mbusumbui. Randifiyuwan asu se amoanngindafi mbunda ngafi bidifirani fondiwami nimandimboyafi. ¹⁰ Nga sihambo hoafindeiani ngafuhi ra fondi sapo akidou yahurngoahuri safi-mayo raniwami animbo nimandifi. Rananimbo sihambo hoafimayunina mahafi ranai ngu hoeindeaninani wani hoafinduhuya, 'Wandafi, fondi aboeduhi ndaniwami suhufi nimarifi,' mbusuwani asu bidifiri amuri mafandihindi ranai sihambo nindou adukar-ani mbiseihu ahinndeimboyei. ¹¹ Nindou didiyei ai ahei fi botarhindi ana, God ai hifinambo-ndearumbui. Asu nindou didiyei ahei fi hifinambo-arhindi ana, God ai aheimbo botindearumbui," mehu.

Se takini ndowandimboyafi

¹² Sisasimbo nindou hoafimayundoa mahu ranahambo hoafiyunduhi yahuya, "Hufinimboyo asu nimbambeyo sesesimbo ra, se yowani sihaf ngunindi, fikminindi, boagiri, sihaf napo afindeimbi wandafi aheimbo yangiri mborai yahopoani. Asu simbori amboani ngorusimboani hoafindeiani ngafani sesi ndahuninimboyei. ¹³ Ranamboasi, nga se sesesi-ndafuhi ra napo-koate-yeimbi, fi moaruwaiyeimbi, tngari moaruwaiyeimbi asu himboatihariyeimbi aheimbo animbo mborai mbisafi. ¹⁴ Rananimbo God ai sihambo aboedi-aboedindea-ninimbui, nimboe sapo aiana napo-

koate-wambo asu ŋgiri simbori nini ndehindi. Nga aboedi nindou ai yifihündi botiyahindi simboani God ai takini daganinimbui.”

*Sisas ai nimorehi semindi simboani sesesimbo
kafefe hoafi hoafimayu
(Matyu 22:1-10)*

¹⁵ Mami simboani nindou mami sesi fondiwami Sisas-dibo nimarumbo God ŋginindi hifandarandi ranambe nimateimbo seses-ayei hoafi ra himboriyu haya hoafiyundühi yahuya, “Nindou ranai hihifi-hihifimbeyei-amboane,” mehuamboyu. ¹⁶ Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Nindou mami ai afindi sesesimbo hohanimoyu haya nindou afindimboya ‘Mborai’ mehupuri. ¹⁷ Mami munguambo sesi sindi nafiramindoani ahandi ratüpuriyu randeimbimbo hoafiyundowohü yahuya, ‘Nindou ro hoafimehapuri ranahamumbo sowana hafi hoafiyafipurühi animboya, ‘Mborai, munguambo sesi sindi nafiramindimboane’ mbisafi.

¹⁸ Nga asu munguambo nindou ranai moeimbo ŋgiri didefi mehomo. Nga ŋgorü ai boatei hoafindühiya, ‘Ro hifi pemiya heheambo wamboanahi nga hoeindheha samboanahi asu ro ŋgiri didihi,’ mehu. ¹⁹ Ranikimi ŋgorü ai hoafinduhüya, ‘Roana burmakau 10 ratüpurimbohünda pemiya heheambo wamboanahi nga randhe hoeindheha samboanahi, nga asu ro ŋgiri didihi,’ mehu. ²⁰ Asu bidifiranambo nindou-mayu ranai hoafiyuhi yahuya, ‘Ro ana hapondani yangiri

nimorehühi-yahe heheambo wambo ngiri didihi,' mehu.

²¹ Raniyo asu ahandi ratüpuriyu-randeimbi ai hihirifi hüfu ahandi bogorimbo nindou ai yi boaruko-memo ranahambo hoafimayundo. Raniyu asu bogori ai ngusüfoambe moaruwaiyuhü hoafiyuhuya, 'Niméhünou asukai ngafi munguambo adükari nafihü asu munguambo akidou nafihü, napo-koate-yeimbi, fi moaruwaiyeimbi, yitinarä moaruwaiyeimbi asu himboatihari ra fufondandifindürü dügüfi,' mehu ²² Süngunambo ratüpuriyu-randeimbi ai hoafiyundowohü yahuya, 'Bogori, ro ramarheandi se hoafimayafi süngu, nga awi fondi aningö,' mehuamboyu. ²³ Ahandi bogori ai hoafiyundowohü yahuya, 'Ngafi tükundafo hawa akidou nafi asu n+mambe nafi ngafühi hoeindowandürühi ana hüti hoafindafani mbüsühüsiamboane. Rananimbo wandi fondi ra simongori-mbeyowamboane. ²⁴ Ro nindou weangurühi hoafimehapuri ra ngiri ddai-amboani wandi-mayo sesi ra apindeandi,' mehu," Sisas ramehu.

Nindou düdi ai Sisasimbo süngufembondühi ana ndonde hohanimöndu hoeindeandühi animbo

(Matyu 10:37-38)

²⁵⁻²⁶ Nindou afindi ranai ahandi süngu tümareandamboyu asu aheimbo hihirifi hoafiyundürühi yahuya, "Nindou düdi ai wambo süngureandürühi asu ahandi hondafindi, nimorehi, niori, akohoandi reh+mami aheimbo asu ahandi hoarimbo amboa afindi

hohoanimoayuhü wambo akidou-yanğiri
 hohoanimoayu ana, nindou ranai wandi
 süngureandeimbi-yupoani. ²⁷ Nindou düdi ai
 wandi süngunambo ahambo tirifo afindi
 tükefeyo ranahambo moanane yahu nginindi
 niŋgokoate-ayu ana, ai wandi süngureandeimbi-
 yupoani.

²⁸ Sapo se afindi hoandari worimbombo
 hohoanimoayafi ra weanğurühi ni mandifi
 hohoanimondafi nüngunümbi kaknambo wori
 nda moendimandihini mbisafi hohoanimondafi
 hoeindowandühi animbo randowandi. ²⁹ Asu
 refekoate-ayafi ana, se kambohoani yanğiri
 fondo hiniŋgindo hawa asu moendifekoate-
 ndafani bodimondi ai sihambo tirifoefe hoafi-
 ndahüninimboyei. ³⁰ Ai randihi hoafindeihya,
 ‘Nindou nda worimbo-marandiyosi, ŋga moai
 moendireandi,’ mbiseimboyei.

³¹ Adükari bogori nindou ŋgorü ai adükari
 bogori ŋgorü-dibo yifiarimbo hohoanimoayu
 ana, ai ni mandü hohoanimondü hoeindeandühi
 animbo rambüfiyuwamboane. Ai ni mandü
 hohoanimondü hoeindeandühi animbo 10,000
 ami ra 20,000 ranahambo wanğeimandiyoy. ³² Asu
 ŋğiri nduhü ana, bogori ŋgorü ai anğuniyuambe
 animbo nindou ŋgorü koandihairani
 ni mai hu hoafiyuwanı asu aboedi-aboedi-
 mbeyafine-andamboane. ³³ Mamı rahuraiane
 se muŋguambo moatükunı ranahambo
 ambe yahokoate-ayafi ana, ŋğiri se wandi
 süngurowandiri-randeimbi tükündafandı,”
 mehu.

*Sisasimbo anihondümbö-fimbi nindou ana sor
nami nahurai-ane*

(Matyu 5:13; Mak 9:50)

³⁴ Nami ana aboed-ane, nga nami ra budesowani aparikoate-ndoani ngiri ahandi apari ra koadürü koadüründife hinngindifeyo, nga wani. ³⁵ Nami moaruwai yahurai ana ngiri nübürambeahindi sesi ranahambo fandihendani aboedi tükündifeyo. Asu ngiri hihamoe awai bitapindihu nübürambe digehundi, nga wani. Nga nindou ai moani pindihimboyei. Se didiyei himboambeimbayeai ana, ndondihi himborindei.

15

*Sisas ai sipsip mam mafarhoayo kafoefe hoafi
hoafimayu*

(Matyu 18:12-14)

¹ Takis kaki sowandümo-rundeimbi-yomo asu nindou ai ranahamumbo moaruwai-anemo asei raniyomo ai munguambo sinimo Sisasindi hoafi himbori-memo. ² Raniyomo Farisi asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ai momori hoafiyomondühi yahomoya, “Hoeiru, nindou ndanai moaruwai hohoanimoyomondeimbi sepurimündü hinngireapuri mbura asu nimarü aibabidi sesi sowasümo arundi,” mehomo

³⁻⁴ Raniyu Sisas ai rani kafoefe hoafi ra hoafiyupurühi yahuya, “Nindou mam ai ahandi 100 sipsip moangui fandandeimbi-hündi asu mam ai afarhoayo ra nüngumandüfia? Ai amuri 99 ranaheimbo rande hinngindeirani wafuwami wohi dagüdi wakindihindani

animo asu ngorü mafarahoayo ranahambo kokonda wakindeambui. ⁵⁻⁶ Nindou ranai sipsip mafarahoayo-mayo ra kokora hoeiareandi ana nindou ranai ahandi sipsip ranahambo afindi hamindi hihifi hihifindühi warambuh+wami nande ndemündü haya ngoafina ngumbui. Rananimo ahandi ngunindi asu woriyimbu-rineandeimbi ranaheimbo hoafiyuhiya, ‘Se robabidi hihifi-hihifindei, nga ro wandi sipsip mafarahoayo ra asukai hoeirheamboanahi,’ mehu. ⁷ Ro hoafehandüri, mare yahurai-animo nindou düdi ai moaruwai hohoanimo hinngire haya aboedi hohoanimoayu ana, sünambe afindi hamindi hihifi-hihifi animo tükündifemboe. Nga asu nindou 99 aboedi hohoanimoeyimbi aheimbo ana ngiri yahurai hamindi hihifi-hihifi tükündifeyo,” mehu.

Kaki mafarahoayo kafeefe hoafi

⁸ “Nimorehi mamai ai 10 kaki ambeimbi sepurimindoane asu mamai pımayu. Rananimo asu ram yimunde mbunda yihoarindo wakindeandühi kokonda hoeindeamboe. ⁹ Ai kokora hoeireandühi ahandi ngunindi asu woriyimbu-rineandeimbi ranaheimbo hoafiyowohü yahoya, ‘Se robabidi hihifi-hihifindei, nga ro wandi kaki mafarahoayo ra hoeirheamboanahi,’ meho. ¹⁰ Mare yahurai animo, nindou moaruwai hohoanimo moyumbü ai moaruwai hohoanimo hinngire haya aboedi hohoanimoayu ana, Godindi sünambeahindi nendi ai hihifi-hihifi-ndimboemo,” mehu.

Nindowenihi n̄mori ngoafi hin̄ngire an̄guni mahu kafefe hoafi

¹¹ Ran̄yu Sisas ai hoafiyuh̄iya, “Nindow mam̄ ai nindowenihi n̄mori yimbumarap̄r̄i. ¹² Asu ak̄idi n̄mori ai af̄indambo hoafiyuh̄iya, ‘Napo sapo wambombuimbi-mayo ra ndawand̄r̄i,’ mehu. Ran̄yo asu af̄ind̄ ai napo ra n̄mori yimbumbo ȳbobomareap̄r̄i.

¹³ Ran̄yu asu moai amitata ak̄idi ai ahand̄i napo ra sagad̄uri mbura ran̄fih̄ind̄i kaki ra semündü mbura an̄guni ngorü h̄if̄ina mahu. Ran̄uh̄i ahand̄i mun̄guambo kaki mam̄ikare mbir̄imafoareand̄i. ¹⁴ Ahand̄i mun̄guambo kaki ra mbir̄ifoare hayamboyuane asu ran̄i h̄if̄ih̄ü ses̄i wan̄yowoh̄ü asu n̄mori ran̄ai worambe n̄in̄i k̄ikefoefekoate-yuh̄ü wembombomayu. ¹⁵ Ran̄yu ai hu nindow mam̄ ngoafi ahar̄ih̄ünd̄i ahand̄i rat̄upuriyu randeimb̄imbo-mefiyuwa asu n̄übür̄ina koamar̄iheira moatei gin̄r̄inambo moan̄guimbo mahu. ¹⁶ Asu n̄mori ranahambo nindow ngorü ai-amboan̄i moai ses̄i sagado ran̄yo wembomboyuh̄ü n̄m̄i h̄is̄i h̄ip̄r̄i moatei masah̄isi ra ses̄imbo hohoan̄imomayu.

¹⁷ Asu süngunambo ndore hohoan̄imoyuwa mayowamboyu, ‘Wand̄i apend̄i rat̄upuriyomorundeimbi aiana ses̄i af̄ind̄i mbas̄ihoemo. Nga ndan̄ih̄ü an̄mboah̄i nda ro wembombo ȳf̄imbo yanḡr̄-ayah̄i. ¹⁸ Ambe-hoango, nga ndüh̄i hin̄nḡind̄ihe hehea nga apembo hoaf̄indahandowoh̄ü an̄mboya, “Ape, ro sihambo asu God̄imbo moaruwai hohoan̄imoyahap̄rimboanah̄i. ¹⁹ Hapondan̄i ana ro nindow aboed̄iyah̄ipoan̄i, nga nḡir̄i se wambo

wandi n̄imori mb̄isaf̄ind̄iri. Nga moani se rando h̄in̄iṅḡindowand̄ira sihaf̄i rat̄upuriya rihandeimb̄i nahurai t̄ükundaheamboane,” mb̄isamboyah̄i,’ mehu. ²⁰ Ran̄iyu asu n̄imori ranai ran̄ih̄ü h̄in̄iṅḡire haya ahand̄i af̄ind̄i sowana ndamefiyu. Ai aṅguni ṅgahi s̄ünuambe af̄ind̄i ai hoeirir̄üh̄i ahand̄i n̄imori ranahambo h̄ipoambomariri. Ran̄iyu asu af̄ind̄i ai pīpiyu hüfu war̄i kafoariri haya wak̄ik̄ih̄i-mar̄uri.

²¹ N̄imori ai hoafīyuh̄iya, ‘Ape, ro moaruwai hohoan̄imo-yamboanah̄i sihambo asu God̄imbo amboani. Nga hapondani ana ro nindou aboedīyah̄ipoani, ṅga ṅgiri se wambo wand̄i n̄imori mb̄isaf̄ind̄iri,’ mehuamboyu. ²² Asu af̄ind̄i ai ahand̄i rat̄upuriyomo-rundeimb̄imbo hoafīyuh̄i yahuya, ‘N̄imeh̄ünou hoeari aboedī sowand̄ümo sīfomo yihuruwuri. Asu warambeah̄ind̄i moat̄ükun̄i k̄ik̄ifoar̄uwuri, yirī hoeari güdündo. ²³ Asu burmakau n̄imori safeimb̄i man̄iṅgo ra h̄ifokoandu mandu houmbo an̄imbo dagudif̄ih̄ümb̄o h̄ih̄ifi-h̄ih̄ifi-ndefomboane. ²⁴ Wand̄i n̄imori nda yīfīmbomayuyosi, ṅga asu yaṅḡiri haponda an̄ṅgu! Ai mafarīhoayuyosi, ṅga haponda hoeiar̄ihuri,’ mehu. Ran̄iyo ai sesesī-yomond̄üh̄i h̄ih̄ifi-h̄ih̄ifi-memo.

²⁵ Asu amon̄go n̄imori ai nümb̄urambe n̄ṅgu mbura wor̄ik̄imi huane gita hoafīyowoh̄ü heir̄ümemo ra h̄imbor̄imayu. ²⁶ Ran̄iyo asu rat̄upuriyu-randeimb̄i mam̄imbo düdurir̄üh̄i yahuya, ‘N̄in̄imboe ndana?’ mehuamboyo. ²⁷ Asu rat̄upuriyu-randeimb̄i ai hoafīyundowoh̄üya, ‘Sihaf̄i amond-ai aboedī t̄üküme fiyu, ṅga

ranimboyo ape ai burmakau nimori mamî safeimbi hifokoare mande hayambo sahusifühi hihifi-hihifayefi,' mehu. ²⁸ Raniyo asu amonjo ai nginindirühi moai sesesi-mayei ranambo hu, nga wani. Raniyo afindi ai hu sesesi ranambe hombo hutihüti-marüri. ²⁹ Asu amonjo nimori ai afindambo yare hoafiyundowohüya, 'Ro sihambo afindi himbani moani ratüpurüya rihandeimbi nahurai hoafi himboriyahühi fariheheanini marhandi. Nga se moai wambo wandi wandafi babidimbo hihifi-hihifiyohü sesesimbohünda meme nimori amboani sawandi. ³⁰ Nga sihafi nimori ranana, sihafi-mayo kaki ra nimorehi wosihofori hohoanimoyei rihündeimbiyei-fihî moendire haya tüküme fiyu-ane asu ahambo burmakau nimori safeimbi ra hifokoaro mamandowando,' mehu.

³¹ Asu afindi ai hoafiyundowohü yahuya, 'Nimoakidou, se ro-dibo manimbafanesi, nga munguambo moatükuni wandi-mayo ra sihafane.

³² Siharî hihifi-hihifi-ndefomboane nimboe sapo sihafi amond-ai yifimbo-mbuimbiyusi, nga asu haponda yangiri tüküfi anüngu. Asu ai mafarîhoayuyosi, nga haponda hoeiarîhuri,' mehu," Sisas mehu.

16

Anihondü aboedi hamindi napo

¹ Sisas amboani ahambo süngrurü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, "Nindou mamî ai napo afindeimbiyu hayamboyu asu ahandi napo ra hifandimbo nindou ngorü

serümündü hiniŋgi mariri. Raniyomo asu nindou bidiŋiri ai nindou ranahambo papi-hoafirürühi yahomoya, 'Bogori, sihafı napo ra mbirimafoareandi,' mehomondo. ² Raniyu asu napo afindeimbi-mayu ranai ahandi napo hifandandeimbi bogori-mayu ranahambo mborai yahundo hürüheirü mbura düdurirühi yahuya, 'Hoafi ra nunguriyo ro sihafı ratüpurı ranahambo himborımayahi? Nga se ngafi wandı kafi ranınambo nini ratüpurıyo ramarowandı ra sürü papında ndawandı, nga ngiri se wandı napo hifanda-randeimbındafi,' mehu.

³ Raniyu asu ratüpurı hifanda-randeimbi-mayu ranai aimbo hoafiyuhiya, 'Ro nungumandahe wandı bogori ai ratüpurı ranambeahındi raguanambo-areandiri ra? Roana hifi hirımbı ngınındiyahıpoanı asu aheimbo moako-moakombo amoanıngımbıboanahi.

⁴ Ro firiheamboanahi nine-moatükunı süngufeyowanı nindou ai wambo semındındiri worıñifendiriımbı ra,' mehu.

⁵ Raniyo napo hifandandeimbi-mayu ranai ahandi bogorındi kafi masowandümo ranahamumbo mborai yahupuri hümarıhepurı. Asu weangurühiñdidi-mayu ranahambo düdurirühi yahuya, 'Se nungunümbıyo wandı bogorındi-mayo kafi masowandıfi?' mehundowamboyu. ⁶ Asu ai simborı hoafiyundowohü yahuya, '100 adükari hipiri werıyo,' mehuamboyo. Asu napo hifandandeimbi ai hoafiyuhi yahuya, 'Nimehünou sihafı ndürı paiaroweimbi pepa ra ndowandıfi hawa 50 adükari hipiri pandowandı.' ⁷ Asükai

ngorümbo düdurirühîya, ‘Se ra nüngunümbîyo masowandîfi?’ mehundowamboyu. Asu ai sîmborî hoafiyundowohü yahuya, ‘100 bek witîyo,’ mehuamboyo, asu hîfandîrandeimbî ai hoafiyundowohüya, ‘Sîhafî ndürî parundeimbî pepa ra sowandîfi hawa 80 bek pandowandî,’ mehu.

⁸ Ranîyo asu napo afîndeimbî-mayu ranai anîhondümbo hoafîkoate hîfandîrandeimbî-mayu ranahambo hoafîyuhî yahuya, ‘Se nîni-moatükunîyo sîhambo süngunambo tüküfemboayo ranahambo wudîpoaporo hohoanîmoayafî ra aboed-ane,’ mehu. Nga ro hoafehapurî, nindou ai hîfînîndî moatükunîmbo hohoanîmoyei arîhündî ranai dîboadorîhoeimbî nahurai-anei, nga rananei asu nindou sürühehindeimbî ranaheimbo süngunambo nîni-moatükunîyo tüküfemboayo hohoanîmo ra ngasündarîhindürî.

⁹ Ro sîheimbo hoafehandürî hîfî ndanîhündambo kaki napo ranî süngumbo se nîmorehî nindowenihî babîdî ngunindîmboehindî, nga süngunambo kaki semîndîmbo ra muŋguyoambe sîheimbo ndemündündürî worînîndeiranî asu se koadürümbo koadürümbo nîmandeimboyei.

¹⁰ Nindou düdi ai akîdou moatükunî ndore hîfandarandî ana, asu adükarî moatükunî amboanî ndonde hîbandambui. Nga asu ai akîdou moatükunî ndofe hîfandîkoate-ayu ana, asu ngîrî adükarî moatükunî amboanî ndonde hîbandandî. ¹¹ Asu se kaki napo hîfî ndanîhündambo moaruwai ra ndofe hîfandîkoate-ayei ana, asu se ngîrî napo hondü

ra hĩbadĩhĩndĩ. ¹² Se nindou ŋgorũndĩ napo ndofe hĩfandĩkoate-ayafĩ ana, asu se ŋgĩrĩ napo sĩhei hondũ ra ndondĩhi hĩbadĩhĩndĩ.

¹³ Nindou ŋgorũ ai ŋgĩrĩ yimbu bogorĩ nindouyafandĩ ratũpurũmbĩ nũngu. Nga nindou ranai ana bogorĩ ŋgorũ ranahambo moaruwaimbo-ndirũhĩ asu ŋgorũ bogorĩ ranahambo ŋgusũfo pandirũmbui. Se ŋgĩrĩ kakĩmbo ratũpurĩ asu Godĩndĩ ratũpurĩ yĩboboambo ŋgusũfo pandowapĩrĩ.”

Sisas ai ahĩnũmbĩ asu ŋgĩnĩndĩ God hĩfandarandĩ ranahambo hoafĩmayu

(Matyu 11:12-13; 5:31-32; Mak 10:11-12)

¹⁴ Farisi nindou, kakĩmbo yangĩrĩ ŋgusũfo parundeimbi-memo, ranai ranĩ hoafĩ hĩhĩmborĩyomo houmbo asu Sisasĩmbo tĩkĩfĩnambo-marurĩ. ¹⁵ Ai sĩmborĩ hoafĩyupurũhĩ yahuya, “Seana nindouyei hĩmboahũ aboedĩ hĩmboyomondũhanemo, nga God ana sĩhamundĩ hohoanĩmo ra fĩfĩreapurĩmbo-ani. Nĩne nindouyei hĩmboahũ aboedĩ hamĩndayo ra Godĩndĩ hĩmboahũ ana moaruwai hamĩndane.

¹⁶ Mosesĩndĩ ahĩnũmbĩ hohoanĩmoyo asu Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyomo rundeimbi-yomondĩ hoafĩ ra wataporĩmboru sĩnĩmombo asu Son ai tũkũfi nũnguambe kaimayo. Nga Son nũnguambe peyo haya asino ndanana God ŋgĩnĩndĩ hĩfandarandĩ aboedĩ hoafĩ ra muŋguambo ŋgoafĩ tũkefeyo. Ranane asu God hĩfandarandĩ ranambe kefoefembo muŋguambo nindou ai hamĩndĩ tũtũngarĩhehindĩ. ¹⁷ Hĩfĩ sũnũ ranai

mungundimboe, nga Godindi-mayo ahinümbi hohoanimo ranana ngiri akidou-amboani awarindihoeyo.”

Nimorehi semindihünda hiningifembo yamundife hoafi

(Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)

¹⁸ “Nindou düdi ai ahandi nimorehi hiningire haya asu ngorü asemüdu ana, ai moaruwai woshihoafori hohoanimoyumbo-ani. Asu nindou düdi ai nimorehi horombo ahandi nindowenihai ai moei yahumbü asemüdu ana ai-amboani moaruwai woshihoafori hohoanimoyumbo-ani.”

Napo afindeimbi asu Rasarus+yafandi hoafi

¹⁹ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou mamai ai kakai napo afindeimbiyu haya asu ai hoeari aboedi-aboedi yihuruyu haya munguambo si sesi aboedi sesuhi nimarü marandi. ²⁰ Nindou mamai napo-koate ahandi ndüri Rasarus ai ahandi fi masimeiyangiriyu haya napo afindeimbindi yipuri nafitambeihü nimarü marandi. ²¹ Ai napo afindeimbindi-mayo sesi fu fondiwaminindi pindoani dagadi yahuayamboyu ramefiyu. Raniyo asu yafori ai hei ahandi masimeira mongoarühi marihündi.

²² Süngunambo Rasarus ai yifimayuamboyo asu sünambeahindi nendi ai sowaründümo hafomo Abrahamidibo hiningimarüwuri. Asu napo afindeimbi-amboani yifimayuwa hifi kamarhoru. ²³ Asu yifiafi ngoafihü napo afindeimbi-mayu ranai asübusi afindi masemüdu. Asu ai himboyuane anguni goagu Abraham ai Rasarus parümündü haya

manimbafani. ²⁴ Ai hoafiyuhiya, ‘Abraham, wambo hipoambo-rowandiri! Se Rasarus koarihaworani hoe wara foare hüramündi süfo wandi amindasümo kusimbireandiri, nga wambo hai hüfnambo mungunambo-arandiri,’ mehu

²⁵ Abraham ai hoafiyuhü yahuya, ‘Wandi nïmori, se yangiri nimbafambe aboedi moatükuneimbi-mayafi, nga asu Rasarus ai moaruwai mamaru. Nga asu ai haponda ndanihu aboedi mamaruwa asu se asübusi asowandifi. ²⁶ Ngorü-moatükuni ra ai hoe apoari afindi mbusümondühi kikireamunimboane, nga ngiri didai badihoei ndühi düfu asu ngiri didai badihoei rühi düfu,’ mehu.

²⁷ Asu napo afindeimbi ai hoafiyuhü yahuya, ‘Ape, refe ana Rasarus koandihaworani apendi worina mbihuwamboane. ²⁸ Ro hondahüfeimbi akohoandeimb-anahi rananimbo Rasarus ai hoafinduanü asübusi afindi semindi nafi kosiakoate-mbeyomo-ndamboane,’ yahuhaya hoafimayu. ²⁹ Abraham ai hoafiyuhiya, ‘Ai ana Mosesindi-mayo ahinümbi hohoanimo asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi sürü papimarundi ra hoeindundühi fifirindumboemo.’ ³⁰ Napo afindeimbi ai hoafiyuhü yahuya, ‘Wani, Ape Abraham! Nindou düdi yifihündi ahamumbo sowana ahu ana, ai ahamundi moaruwai hohoanimo ngorü süngundundühi asu anihondumbo-ndumboemo.’ ³¹ Abraham ai hoafiyundowohü yahuya, ‘Asu ai Mosesindi hoafi himborikoate-yomo, Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi hoafi

himborkoate-ayomo ana, asu ŋgiri nindou yifyeimbi-yei hoafi amboani himborindomo,'” mehu.

17

Moaruwai hohoanimo ai anihondümbofe hohoanimo hifinambore arandi

(Matyu 18:6-7; 18:21-22; Mak 9:42)

¹ Sisas ai ahambo sünggurü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Awi sünggunambo mamikarambo moatükunî moaruwai tükündifemboe asu ranî süngumbo wambo nimorehî nindoweniî ai moaruwai hohoanîmondeimboyei. Hipoanîmboe-mbouanei nindou düdi nimorehî nindoweniî ranaheimbo rareandanî moaruwai hohoanîmoayeî. Nindou ranahambo ana moaruwai hamindî anîmbo tükündifemboe. ² Asu ai rareandanî nîmorî akîdîbou ndanai moaruwai hohoanîmoayeî ana nindou ranahambo amîndasümoambe nîmoeî hondî wofîfihî kife mburîmbo hoe hohoeambeahî pifiyuwanî hanü yifîmbo ra aboed-ane. ³ Ranîmbo-hündambo anîmbo se hîbadîhümbö. “Asu sîhafî wandafî ranai moaruwai hohoanîmonduanî se ahambo hoafîndafühî, sîhafî moaruwai hohoanîmo ra hîniŋgîndowandî mbîsafîndo. Asu ai ahandî moaruwai hohoanîmo ra hîniŋgîndeandanî ana, se ahambo amboawi mbîsafî. ⁴ Asu nindou ranai sîhambo mamî sihî 7-mbo moaruwai hohoanîmoyu mbura asükai 7-mbo hu sîhamboya, ‘Karîhasî, ro sîhambo moaruwai hohoanîmo-mayahanîni,’ ehu ana, ahandî moaruwai hohoanîmo ra amboawi mbîsafî,” mehu.

Anihondümbofe hohoanimo

⁵ Ahandi hoafi sowandümo homorundeimbi ranai Adükarimbo hoafiyomondühi yahomoya, “Se rarowandani yihoefti anihondümbofe ra afindimbeyo.” ⁶ Mehomondamboyu asu Adükarai ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Asu sihamundi anihondümbofe ranai mastet hoari nahurai akidouayo-amboani se nimi ndanahambo hoafindimondühi animboya ‘Firihoefi hawa ahasihari kameihafi hafimbo hoe hohoeambe nimbafi,’ mbisimondani asu nimi ranai se hoafimemo süngu randifemboe,” mehupuri.

Ngorü nindoundi ratüpuriyu-randeimbindi ratüpurü

⁷ Sisasi hoafiyuhi yahuya, “Nindou mamiseambeahindi ai ahandi ratüpuriyu-randeimbi ranai ngu nümbürambe hifi hirindu asu sipsip hifandinda mbundambo asukai worinambo düduwan, ai hoafindu-ndowohüya, ‘Nimehnou sinifi nimarifimbo sesi sowasifi,’ mambüsindoyo?” ⁸ Wani, nga ahambo animboya, ‘Wandi boatei sesi ra didiboadondo ndao hawambo animbo asu se hoeari güdo mbunda nimandifi hibadandirani ro boatei sesi dagadi hoe ndimindahaimbo nimandihani animbo asu se shafisi sesi ra süngudowadifi,’ mbüsümbui. ⁹ Asu bogori nindou ranai ahandi ratüpuriyu-randeimbi nindou ranahambo hihifimandüriyo ahandi hoafi himboriyuhü süngumareandi ranimbo-hünda? Wani. ¹⁰ Ranimbo-hündamboane se-amboani God ai hoafimayu ra munju ratüpurayomo ana

se randu hoafɪndɪmondühɪya, ‘Roana aboedɪ ratüpurɪyefɪ rɪhundeimbɪyefɪpoanɪ, ɲga ranɪ ratüpurɪ ranana yɪhoefɪmbo ratüpurɪndɪmo yahu hoafɪmayu ranɪyo ratüpurɪmayefɪ,’ mbɪsɪmo.”

Sisas ai mɪmanɪho masɪmeimbɪ nindou 10 aboedɪmareapurɪ

¹¹ Sisas ai Serusarem ɲgoafɪna yare huhɪyu Sameria asu Gariri-yafe hɪfɪ yipupuiambe nafɪ mahu. ¹²⁻¹³ Ai hu ɲgoafɪ mamɪ ranɪhü tüküfiyuwane, nindou 10 mɪmanɪho masɪmeimbɪ ranai homo ahambo nafɪnɪ hoeimarüwuri. Ai anɲunɪ nɪɲgomombo raru mɪɲɲiyomo hoafɪyomondühɪ yahomoya, “Sisas! Nindou Adükari! Se yɪhoefɪmbo hɪpoambo-rowamunɪ,” mehomondo. ¹⁴ Asu Sisas ai ahamumbo hoeireapurühɪ hoafɪyupurühɪ yahuya, “Se ɲgomo Godɪmbo sesɪ sɪhou-rundeimbɪ ahamumbo anɪmbo sɪhamundɪ fi ra nafuindɪmondanɪ anɪmbo asu ai tumbürüpuramboane,” mehu. Ai nafɪ homondane ahamundɪ fi ranai asükai aboedɪ tüküme feyo.

¹⁵ Asu nindou mamɪ ahamundɪ mbusümo ranai hoeireandanɪ ahandɪ fi ranai asükai aboedɪ-mayowamboyo, ɲgoafɪnambo hɪhɪrɪfi huhü puküna hoafɪyuhɪ Godɪmbo aboed-ani mehu. ¹⁶ Nindou ranai hu Sisasɪndɪ yirɪkɪmɪ piyu yanɲurümbo hɪhɪfɪmarürɪ. Nindou ranai ana Samariahündɪyu. ¹⁷ Sisas ai nindou ranahambo hoeirɪɪ haya hoafɪyuhɪ yahuya, “10 aboedɪmayafundɪ. ɲga asu ɲgorü 9 ra nünɲguyafunda? ¹⁸ Asu nɪmboe nindou ɲgorü sɪrambeahɪndɪ mamɪ ndanai yanɲirɪ sünɪ Godɪmbo hɪhɪfarüra?” ¹⁹ Asu Sisas ai nindou

ranahambo hoafi yundowohü yahuya, “Botiyafo hawa hafi, nga si hafi anihondümbofe ranaiyo aboedambo-mareanini,” mehundo.

*Nindou Hondü ranai weindah: tükündüfimbui
(Matyu 20:23-28; 24:37-41)*

²⁰ Farisi nindou ranai Sisasimbo düduyafundühi yahomoya, “Nüngusümboani God nginindi hifandarandi ra tükümandifea?” mehomondamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “God nginindi hifandarandi ranai tüküfemboayo rani-moatükuni nafuimbohünda ngiri nini-moatükuni tükündifeyoani nindou ai ahei himboarinambo hoeindihindi. ²¹ Ai ngiri randihi hoafindeihya, ‘Hoeirihhi aiana ndani,’ mbisei asu ‘Goagu ra’ mbisei. Nimboe, sapo Godindi nginindi ranana sihei mbusümo-ane engoro.”

²² Ranayo asu ahambo süngrurü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Süngunambo rani-moatükuni ranai tükündifemboe, rananimbo se Nindou Hondündi si ra hoeifembo afindi hohoanimbo-ndimboemosi, nga se ngiri hoeindundi. ²³ Rananimbo sihamumbo hoafindeihya, ‘Hoeiru, aiana goagu anüngu ra’ mbisei asu ‘Hoeiru, aiana ndanüngu,’ mbiseimboyei, nga se yowan anihondümbofeihü ho kokopoani. ²⁴ Sapo wabürüsü ranai sünü ngorü himborani tüküfe haya ho ngorü himborani kararamindo, yahurai animbo ndimboe Nindou Hondü ai ahandi tüküfembo sihi ra. ²⁵ Nga asübusi afindi boatei ndemündi mbundambo asu nindou ndani simboani

anımboei ranai ahambo daboadı hıhırındıhorı mbundühümbo-ndeianı anımbo ndımboe.

²⁶ Horombo Noa nünquambe ramefeyo yahurai anımbo Nindou Hondü ranai tüküfemboyuambe-amboanı randıfemboe. ²⁷ Sapo Noa nünquambe nindou afındı ranai sesı sahüsi, hoe sımındeı, nımorehühıyafu, anamındühıyahi raraorühı he-imbo mamı bıdıfıranambo sıhı Noa ai botambe mafarıfiyu-wamboyo hohoambu afındı ranai kosowohü nindou ra hıfokoako-mafoareandı.

²⁸ Horombo Rot nünquambe ramefeyo yahurai anımbo ndımboe. Munquambo nindou ranai sesı sahüsi hoe sımındeı, napo pemıyeı, kakı semındımbo koarıhehi, nümbürı hıfırıhi, worımborühı raraomarıhündı. ²⁹ Nga Rot ai Sodom ngoafı ra hınıngıre haya hu sımboanı hai asu sarfa nımoeı ranai hoe nahurai sünambeahındı pütapıyowohü munquambo nımorehı nindowenihı hıfokoako-mafoareandı.

³⁰ Mamı yahurai anımbo Nindou Hondü ranai weındahı tüküfi sımboanı amboanı randıfemboe.

³¹ Ranı-sımboanı nindou ngoafıhü amaru ranai ngırı kebuai ahandı napo worambe engoro ra ndemüdu. Asu mamı yahuriane nindou nümbürambe anıngı ranai ngırı ahandı worınambo hıhırındüfi ngu. ³² Sapo Rotındı nımorehımbo tüküfemfeyo ra se hohoanımondımo. Ai hıhırıfe ngoafı hoeımareanda yıfımayo.

³³ Nindou dıdıyeı ahei yangırı nıngo ranahambo afındı hohoanımoyeıhı kıkıharıhümündı ana, awarındıhoemboe. Nga nindou dıdıyeı ahei yangırı nıngo ranahambo afındı

hohoanimokoate-ayei ana, aboedambo-ndifemboe. ³⁴ Ro sïhamumbo hoafehapuri, nindou yimbu ranai mamï fondïwamï guguiyafanï apafanï ra God ai ñgorumbo nderümündühï ñgorü rande apofondïwamï dïgeirumbui. ³⁵⁻³⁶ Nïmorehï yimbu ranai mbanï hïrayafe ra God ai ñgorumbo ndemündühï ñgorü rande hïñgïdeambui,” mehu. ³⁷ Sisasimbo süñgrurü-rundeimbi ai düdurüwurühï yahomoya, “Ranï-moatükunï ra nahü tükümandïfea?” Asu Sisas ai sïmborï hoafïyupurühï yahuya, “Yïfinïmoko yanñorowohü ana, koaheimb-ane hei sahüsi arïhündï,” mehu.

18

Nïmorehï kai asu yïbobore-randeimbi-yafe kafoefe hoafï

¹ Sisas ai ahambo süñgrurü-rundeimbiimbo dïdïbafïferambo yïboaruko-ndïmboemo yahu haya kafoefe hoafï mamï yamundïfe-purïmbohünda hoafïmayupurï. ² Sisas ai yare hoafïyuhï yahuya, “Mamï adükari ñgoafïhü nindou yïbobore-randeimbi mamï ai manüñgu. Aiana moai Godïmbo yïhïmboyu asu nindoumbo afïndï hohoanïmoyu randï. ³ Ranïyo adükari ñgoafï ranïhü nïmorehï kai nïñgo haya ho nindou yïbobore-randeimbiimbo hütï hoafïyondo randühïya, ‘Wandï hürütümbï ai wambo hürütarandïri, ñga se wambo hoafï yïbobofe ra farïhawandïri,’ meho.

⁴ Gedühï safïyu nindou yïbobore-randeimbi ranai nïmorehï ranahambo fehefembo moei

mehu. Nga humbo süngunamboyu ai ahandi fimbo hoafi-yuh-ya, ‘Sapo ro moai Godimbo yi-himboya asu nindoumbo hohoanimoya ri-handi. ⁵ Nga nimboe nimorehi kai ranai muᅇguambo si wambo tiᅇri-fo sai arandimbo animbo ro ahambo fandihehe hehea ahandi papi-hoafi ra himborinda. Asu ro refekoate-ayah ana wambo sowana muᅇguambo si didi ndandani wambo süngunambo garibindea-ndiri-mboe,’ ” mehu.

⁶ Asükaiyu Adükari ai hoafi-yuhi yahuya, “Se nindou yibobore-randeimbi moaruwai ranahandi hoafi ra himboriyomo. ⁷ Nimorehi nindowenih God ai wandanei yahundüreimbi ranai nimbini-mbi si muᅇguambo Godimbo arani aranayei ra aheimbo fehefendüri-koate-mandüyo? Asu awi fehefendüri-koate ahei hoafi ra hi-himboripo-mandüyo? Wani. ⁸ Nga ro sihamumbo rarihe hoafehapur, ai ahei papi-hoafi ra nimehünou himborinduhü yibobondeambui. Nga Nindou Hondü ai kudumbo nimorehi nindowenih hi-ndani-hü animboei ahei anihondümbofe ra hoeimandeyo?” mehu.

Farisi nindou asu takis kaki semündü-randeimbi-yafandi kafeefe hoafi

⁹ Nindou bidifiri ai ahamundi fimboya aiana mbumundi hamind-anemo, nga ᅇgorü nindou aiana mbumundi-yomopoani ehomo ranahambo Sisas ai kafeefe hoafi hoafimayu. ¹⁰ “Mamimbo nindou yimbu ranai didibafifembohünda Godindi worina mahafani. Mam ai Farisihündiyu asu ᅇgorü ai takis

kaki semündü-randeimbiyu. ¹¹ Farisihündi ranai ahandipoanimbo nungumbo ngusüfoambe didibafifihiya, ‘God, ro sihambo hihifarihanini, roana moai nindou bidifiri rarihi arihündi süngurihe hehea dibokoriya, tikai hoafiya asu nimorehi sisihimoya rihandi. Nga roana nindou takis kaki semündü-randeimbi gogu rani nahurai-yahipoani. ¹² Ro mamı wik ranambe yimbumbo sesi wehiya asu munguambo moatükunı ro asahamındihı ra 10 yıboborıhe hehea sihambo mamı bidifiri sihehe arihandi,’ mehu.

¹³ Nga takis kaki semündü-randeimbi-mayu ranai ahandipoanimbo akıdou angunı safı manıngu. Ai sünambe himbo-koate mbıro türe nungumbo ahandı ngusüpoahühi purükıreandühi yahuya, ‘God, ro moaruwai hohoanimoya rıhandeimb-anahı, nga se wambo hıpoambo-rowandıri,’ mehu. ¹⁴ Ro sihamumbo hoafehapurı, takis kaki semündü-randeimbi-mayu ranai worınambo nguwanı ai anımbı Godındı himboahü mbumundı nindou-ndümbui, nga Farisi nindou ana wanı. Sapo mamı yahuraiane nindou didıyei ahei fimbo hıfınambo-arıhindı aheimbo God ai botındearümbui. Nga asu nindou didıyei ahei fimbo botarıhindı aheimbo God ai hıfınambo-ndearümbui,” mehu.

Sisas ai nımoakıdıboumbo hıniıngırihindıra wambo sowana mbüsühüsi, mehu (Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Raniyei nindou bidifiri ranai Sisasımboya ai warı nande haya didibafi-mbıfindıra

sei hehi nimoakidibou fufur+hümündindür+
 tükümehind. Nga asu ahambo süngrurü-
 rundeimbi-memo ranai nindou ranaheimbo
 nginindi-marundür. ¹⁶ Nga asu Sisas ai
 hoafiyuhi yahuya, “Nimoakidibou ra aheimbo
 hinngindhindüra ndüh+ wambo sowana
 mbüsühüsi, nga ngir+ bobohindundüra. Sapo
 God nginindi hifandarandi ra nimori akidibou
 ndahurai aheiane,” mehu. ¹⁷ Sisas yahuya, “Se
 nda fifirindundi, nindou didiyei God nginindi
 hifandarandi ra nimoakidibou sahümüdi
 arihündi nahurai semindikoate-ayei ana, ngiri
 keboehindi, nga wani,” mehu.

*Nindou napo afindeimbi ai Sisas-dibo wata-
 porimayu*

(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Suda-yafe bogori nindou ranai
 Sisasimbo düdurirüh+ya, “Nindou yamundo-
 randeimbi aboedi, ro yangir+ koadürü
 koadürümbo nngombo ra nini-moatükuni
 nünungondihendühi mandahamindiha?”
 mehindowamboyu. ¹⁹ Asu Sisas ai ahambo
 simbori hoafiyundowohü yahuya, “Nimboe
 se wambo aboedi asafa? Moai nindou
 didi ai aboedyu, nga God yangir-ani
 aboedayu. ²⁰ Sapo se ahinümbi hohoanimo ra
 fifrowandi: Se yowan+ nimorehi sishimoyo asu
 anamindihand+ birabir+yopoani, wosihofori
 hoafiyopoani, nindou hifokoefepoani,
 hühbühün+yopoani, se yowan+ ngorümbo ti-kefe-
 hefe papi-hoafiyopoani, asu se shafi me-apembo
 ahinindafühi ahafe hoafi himborindafi,” mehu.
²¹ Nindou ranai simbori hoafiyundowohü

yahuya, “Ro nĩmori akĩdouyahambe peya hehea hambo hapondani ro rani ahĩnũmbĩ ra sũngurihe arĩhandĩ,” mehu. ²² Sisas ai rani hoafi ra hĩmboriyu haya, sĩmbori hoafiyundowohũ yahuya, “Awi mamĩ moatũkuni se randowandi. Sĩhafĩmayo napo ra nindou ŋgorũmbo dabadũrũhĩ ranihĩndĩ kakĩ asowandĩfĩ ra napo-koate-yeimbĩ ranaheimbo dabadũrĩ. Rananiĩmbo se sũnambe napo afĩndeimbĩ-ndamboyafi. Rani boatei rani-sũngundo mbundambo anĩmbo asu wandĩ sũngu dĩdĩfĩ,” mehu.

²³ Nga nindou ranai Sisas hoafĩmayu ra hĩmboriyu haya ŋgusũfoambe nĩmbĩmayu, nĩmboe sapo ai napo afĩndeimbĩ wambo. ²⁴ Sisas ai horirani mayoa hoafiyuhĩ yahuya, “Nindou napo afĩndeimbĩ ana God ŋgĩnĩndĩ hĩfandarandĩ ranambe kefoefembo tĩŋũmbane. ²⁵ Nĩnĩhondĩ mamĩ ahandĩ ndũrĩ kamer ranai ana hoearĩ kakĩmbo nir ambenafi kefoefembo tĩŋũmbiyopoani, nga nindou napo afĩndeimbĩ ai God ŋgĩnĩndĩ hĩfandarandĩ ranambe kefoefembo ana, tĩŋũmbane,” mehu.

²⁶ Nindou bidĩfĩrĩ ranai hoafi ra hĩmboriyeihehi dũdurĩhorũhĩ seiya, “Asu refe ana, nindou dĩdĩ ai yangĩrĩ koadũrũ koadũrũmbo manũngua?” ²⁷ Sisas ai sĩmbori hoafiyuhĩya, “Nĩnĩ-moatũkuniyo nindoumbo tĩŋũmbayo ra Godĩmbo ana tĩŋũmbiyopoani,” mehu.

²⁸ Asu Pita ai hoafiyuhĩ yahuya, “Awi! Ro yĩhoefĩ ŋgoafi hĩnĩŋgĩrĩhu hohu sĩhafĩ sũngu masĩnefĩ,” mehundowamboyu. ²⁹⁻³⁰ Sisas ai hoafiyupurũhĩ yahuya, “Ro sĩhamumbo anĩhondũmboanahĩ hoafehapuri, nindou dũdi

God ŋgɪnɪndɪ hɪfandarandɪ ranahambohũnda ahandɪ ŋgoafɪ, nɪmorehɪ, akohoandɪ, boagɪrɪ nɪmoakɪdɪbou hɪnɪŋgareandũrɪ ana, hɪfɪ ndanɪhũ God ai aheimbo afɪndɪ moatũkunɪ dagadũrũmbui. Asu sũngunambo aho ra yangɪrɪ koadũrũ koadũrũmbo nɪŋgo ra ndahũmũndimboyei,” mehu.

Sisas ai yɪfɪyo hefe yɪfɪhũndɪ botɪfembo-mayu ranahambo asũkai hoafɪmayu (Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

³¹ Sisas ai sũngrurũ-rundeimbɪ 12 sepurɪmũndũ hɪnɪŋgɪreapurɪ haya hoafɪyupurũhɪ yahuya, “Hɪmborɪyomo! Haponda sɪhɪrɪ Serusaremɪnambo anefɪ ahahɪfɪ. Ranɪhũ anɪmbo sapo Godɪndɪ hoafɪ hoafɪyomo-rundeimbɪ nindou ai Nindou Hondũ ranahambo nɪnɪmoatũkunɪyo tũkũfembo horombo sũrũ papɪru masɪhoemo ra anɪhondũ tũkũndɪfemboe. ³² Ai ahambo ndɪfoyei warɪhũndũwurɪmboemo. Rananɪmbo ahambo tɪkɪfɪnambondɪhorɪ, tũrũfoefe hoafɪndei, asu ŋgurɪ tɪfɪndahi raraondɪhũmboyei. ³³ Rananɪmbo asu ahambo ndũfurɪ ndũfurɪboadũwurɪ mbundũmbo hɪfokoandũwurɪ-mboemo, ŋga ŋgɪmɪ sindo haya sũngunambo asũkai botɪndũfɪmbui,” mehu. ³⁴ Ŋga asu ahambo sũngrurũ-rundeimbɪ ai moai hoafɪ ra tũrũfoaru fɪfɪrundɪ. Hoafɪ ranahandɪ nɪmɪndɪ ra moai ahamundɪ hohoanɪmoambe weindahɪfeyo. Asu ai moai Sisas nɪmboe hoafɪmayu ra akɪdou-amboanɪ fɪfɪrundɪ.

Sisas ai nindou hɪmboatɪharɪ moako-moakoyu-randeimbɪ aboedɪmarɪrɪ (Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Sisas ai Seriko ŋgoafikim̄i huane nindou mam̄i himboatihar̄i nafikim̄i nimarumbo nindou heiyani kiki napombo moako-moakoyu marandi. ³⁶ Ai himboriyuwan̄i awai nendi afindi ranai tumareandamboyu, asu nindou ranaheimbo dudureandurühi yahuya, “Nindou raninihünda?” mehunduramboyo. ³⁷ Asu nindou ranai seiya, “Sisas Nasaretihündi ranai ndanafi masinuamboaniyefi,” mehomondamboyo. ³⁸ Nindou himboatihar̄i ranai pukuna hoafi karhoeihü hoafiyuhi yahuya, “Sisas, Defitindi ahiri, se wambo hipoambo-rowandiri.”

³⁹ Asu nindou horomboyahi masinei ranai ŋginiindi hoafiyahündowohü seiya, “Se hoafi kiki randifi,” maseiamboyu. Asu nindou ranai asukai hoafi pukuna karhoeihüya, “Sisas Defitindi ahiri, se wambo hipoambo-rowandiri,” mehuamboyo. ⁴⁰ Ranayo Sisas ai hu nungumbo nindou himboatihar̄i ranahambo ahambo sowanambo semündühombo hoafimayu. Nindou ranai hu manunguwa Sisas ai dudurirühi yahuya, ⁴¹ “Ro sihambo nini-moatükuni nünungufeninimboyo se hohoanimoayafa?” mehundowamboyo. Asu nindou ranai yahuya, “Nindou Adükari, ro wandi himboari ra asukai aboedimbeyowa samboanahi.” ⁴² Sisas ai simbori hoafiyundowohü yahuya, “Sihafi himboari ra aboed-ane. Sihafi anihondümbofe rani süngumboyafi se aboedayafi,” mehu. ⁴³ Asu mamihari ahandi himboari ranai birimahoyowamboyo Sisasindi süngu huhü Godimbo aboed-ani mehu. Nindou afindi ranai rani-moatükuni ra hoeirihinda mayoa

ai-amboani Godimbo aboed-ani masei.

19

Sisas ai Sakiusindi worina mahu

¹ Sisas ai Seriko ngoafi mbusümo nafi hu ngasünde haya mahu. ² Huane asu nindou mamî ranî ngoafihü mamaru ahandî ndürî Sakius ai napo afindeimbi, takis kaki sowandümo-rundeimbi-yomondi bogoriyu. ³ Ai Sisasimbo nüngunahurai nindouyu yahuhaya hoeifimbo mehu, nga nimorehi nindowenihi afindi burîyeimbo ahambo hoeifimbo fondi gümarihinda asu Sakius ai bodifo wambo ranimbo ngiri ahambo hoeindiri. ⁴ Ranîyu asu ai horombofi pipîyu hu haya nimindi nimoamo mahafu Sisasimbo hoeindihini yahuhaya. Ai fifire haya Sisasimboya nafi mamî ranînafî animbo düdü haya ngumbui yahuhaya.

⁵ Ranîyu Sisas ai ranîhü tüküfi asu nimîwamî nimoamo himboyuhü Sakiusimbo hoafiyundowohü yahuya, “Sakius, se kosifoao, hapoana ro sîhafî worambe didî nîmandîmboyahî,” mehundo. ⁶ Ranîyu ai nîmehünou kusifoendühi ngusüfoambe hîhîfi-hîhîfiyuhü Sisasimbo ahandî worina serümündü mahu. ⁷ Nga munguambo nindou ai Sisas Sakius dibombo mahafandî ra hoeirîhi mburîhü asu momorî hoafîyeihî seiya, “Ai ahû ranana moaruwai hohoanîmoyu-randeimbîndî worînamboani,” masei.

⁸ Ranîyo Sakius ai nüngumbo Adükariimbo yare hoafiyundowohü yahuya, “Adükari se himborîyafi, hapoana wandî-mayo mungu

moatükunî ra yibobondîhe mbundîha nindou napokoate-yeimbimbo ñgorü bidîfirî ndehamboyahî, asu nindou ñgoründî-mayo takis kaki wosîhoafî hoafîya hehea sahamîndîheimbî ana, asükai yimbuyimbumbo hîhîrîndahe ñga ndahandomboyahî,” mehu. ⁹ Ra-mehuamboyu Sisas ai hoafîyundowohü yahuya, “Hapoana God ai nîmorehî nindowenihî worî ndambeahîndî aboedambo-reandürühani. Nîmboe, nindou ranambo ai Abrahamîndî amoa-anî. ¹⁰ Nindou Hondü makusu ranana sapo nindou awarîhehindeimbî kokoyondürî aboedambo-fendürîmboyu makusu,” mehu.

*Nindou 10 kaki masowandümo kafoefe hoafî
(Matyu 25:14-30)*

¹¹ Rarîhi nîmorehî nindowenihî afîndî ranai hîmborîyeiane, asükai Sisas ai aheimbo kafoefe hoafî mamî hoafîmayundürî. Nîmboe sapo ai Serusarem fikîmî akîmîmayuambo nindou ranai rarîhi hohoanîmoyeihîya, God ñgînîndî hîfandarandî ra nîmehünou anîmbo tükündîfemboe, masei. ¹² Asu ai yare hoafîyuhî yahuya, “Mamîmbo ana bogorî nindou mamî anğunî hîfîna ahambo adükarî bogorîmbofi hînîñgîfimböhünda mahu. Bogorîmbofe mbuiyombo asükai ñgoafînambo hîhîrîfe hombo hohoanîmomayu. ¹³ Nğa ai hombo yahuhaya ahandî ratüpurîyomo-rundeimbîmbo mborai yahupura mahomondamboyo gorînambo nafümbî kaki hoarî nindou mamamîmbo yimbureapurühî yahuya, ‘Se kaki nda ndowandümo houmbo bidîfirî kaki

sem+nd+imbohündambo ratüpur+nd+mondani ro asüakai tükündaheamboane,' mehupuri.

14 Nga asu mam+ ran+ ngoaf+hünd+ ranai nindou ranahambo y+boarukomar+hor+. Raniyo ai huane nindou bi+dif+r+ koamar+hehipura bogor+ nindou mahüfu ngoaf+na hoaf+ sowandümo h+fomo hoaf+yomondühi yahomoya, 'Ro moei asefi nindou ranahambo bogor+imbofembo ana,' mehomo. 15 Nga asu nindou ranai adükar+ bogor+imbofi mbura ngoaf+na h+h+r+fi mahu. Ai h+h+r+fi hu n+marumbo ahand+ ratüpur+yomo-rundeimbi ranahamumbo n+mehünou hoaf+mayupur+ ahambo sowana howan+ gor+nambo nafümb+ kaki hoar+ masagapur+ ran+fihi nüngunümb+ mbasowandümo yaho düdufepur+imbohünda.

16 Nindou ngorü ai boatei horombofi süni hoaf+yuh+ yahuya, 'Adükar+, ro si+hafi-mayo gor+nambo nafümb+ kaki hoar+ mam+ ran+nambo bi+dif+r+ kaki sem+nd+imbo ratüpur+yambo kaki hoar+ 10 masaham+nd+hi,' mehu. 17 Asu bogor+ ai yare hoaf+yundowohü yahuya, 'Se aboedi ratüpur+ ramarowand+ ra aboedi ham+nd+ hondü-ane, ran+moatükun+ akidou ra se di+boadoro h+fand+marand+. Ran+imboanah+ asu ro si+hambo ngoaf+ 10 se h+fand+imbohünda hin+ngar+heand+,' mehu.

18 Asüakai ratüpur+yu-randeimbi ngorü ai süni hoaf+yuh+ yahuya, 'Adükar+, ro si+hafi-mayo gor+nambo nafümb+ kaki hoar+ masawand+ ran+nambo kaki sem+nd+imbo ratüpur+yambo hondahüfeimbi kaki hoar+ masaham+nd+hi,' mehu. 19 Asu bogor+ ai yare hoaf+yundowohü

yahuya, ‘Ro sihambo hondahüfeimbi ngoafi hibadandi sa hehea hiniŋgaritheandi,’ mehu.

²⁰ Asukai ŋgorü ai sünü hoafiyuhü yahuya, ‘Adükari, gorinambo nafümbi kaki hoari sihafimayo nda, ro hoearambe parthe himondithe siheheanda mengoro.

²¹ Nimboe sapo ro hoeirihenina, se ŋginiŋdiyafi-randeimbi nindoumefambo. Sapo nini-moatükuni nindou bidifiri ai sihehinda se sowandifi asu sesi amboani bidifiri nindou ai hifirihinda se sowandifi arandi ranimboanahi ro sihambo yihimboayahü,’ mehu.

²² Raniyu bogori ai nindou ranahambo yare hoafiyundowohü yahuya, ‘Se nindou moaruwai ratüpuriyafi randeimb-anafi. Sihafi rani süngumbo animbo sihambo hihinde papi-hoafindaninimboe. Sapo se fifirowamboanafi ro ŋginiŋdiya rihandeimbi nindou-anahi, asu ro bidifiri nindou ai napo sihehinda sahamindi asukai sesi hifirihinda sahamindi rihandeimb-anahi.’ ²³ Asu nimboe se kaki wandi benambe sihefekoate-mayafa? Sapo rananimbo ro hihirife kosihü wandi kaki ra bidifiri ranifihindi kameihi hihirithe sahamindi,’ mehu.

²⁴ Nga bogori nindou ranai nindou akimi burimemo ranahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, ‘Se ahandi-mayo gorinambo nafümbi kaki hoari ra sowandümo mburumbo nindou kaki hoari 10 masemüdu ahambo dabudo,’ mehu.

²⁵ Asu ai raru hoafiyimondowohü yahomoya, ‘Adükari, nindou ranai ana ndeara 10 kaki hoareimb-ani,’ mehomo.

²⁶ Nga asu bogori nindou ranai hoafiyuhü yahuya, ‘Ro sihamumbo hoafayahü, nindou

bidifiri napo afindeimbi aiyomo aiana asukai bidifiri napo ndowandumboemo, nga nindou ai napo akidouyeimbi-mayei ranahei warambeahindi ana ngorufemboane. ²⁷ Nga asu wandi hurutumbi-memo, sapo wambo adukari bogorimbofembo yowan mehomorannahumbo nduhi sowapurindumo sifomowandi himboaruh hifokoarupuri!” mehu. ²⁸ Sisas ai kafoefe hoafi ra hoafiyu mbura asukaiyu Serusaremina mahufu.

Sisas ai adukari bogori nahurai Serusarem ngoafambe mahu

(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Son 12:12-19)

²⁹ Sisas ai Betani asu Betfage ngoafikimi tukufi Orif Wafu sei-arihundi-kimi homonduhayo ahambo sungururu-rundeimbi yimbu horombo koamarihepiri. ³⁰ Asu ai yare hoafiyupiruhi yahuya, “Se ngoafi gebu anango rananambo ngafani. Ranihi se dongi mam hoarifi hoeindineanda wofina himondindumo hiningindumboemo ra moai nindou didi aiamboani horombo raniwami nimiruwani serimindi ho-randi. Asu wofi fufurigene mbundina wambo sowana ndowandifani dugufani. ³¹ Asu nindou ngoru ai shafanimbo dudundifihya, ‘Nimboe se dongi ra fufurariheneandi?’ mbusuwan asu se ahambo hoafindafinandowohuya, ‘Adukari ai bidifiri moatukuni refembo dongi ranambo hoafimayuambo anihandi,’ mbisafani,” mehu.

³² Sisas ai koamarihepira hafani hoeirineanda dongi hoarifi ranai ahafanimbo hoafimayupiri

süngu ramefeyo. ³³ Rani yimbu ai dongi rana-
hambo hapoadumbo wofi fufurihoeFINEANDA
rani afindi ai ahafanimbo yahuya, “Nimboe
se dongi ra wofi fufurariheneanda?” mehu.
³⁴ Nga ai hoafiyafandühi safaniya, “Adükari
ai bidifiri moatükun refembo dongi ranambo
hoafimayumbo anihandü,” masafani.

³⁵ Raniyafani asu dongi ra Sisasimbo sowana
sowandifani mahafani. Asu ai ahafandi-mayo
war hoandarümbi ngisihari hoeari dongiwami
nandine mburina Sisasimbo raniwami
hininngimarüwuri. ³⁶ Ai dongiwami nimarü
haya Serusarem ngoafikimi mahuwamboyei
nindou bidifiri ahei war hoandarümbi
ngisihari hoeari ra nafini ahambo homböhünda
kurimarihinda raniwami mahu. ³⁷ Sisas ai
Serusarem ngoafinambo huhü Orif Hifi Wafu
hani nafi tüküfeambefiyuane, nindou afindi
ahambo süngurihori-rihündeimbi ranai hihifi-
hihifimayei. Sapo ai mungu hepünifeimbi
moatükun hoeimarihindi ranimbo-hünda ai
pükuna hoafi karihehindühi Godimbo adükar-
ani masei. ³⁸ Ai hoafiyehi seiya,

“Adükari bogori ai Adükarindi süngu akusu
ranahambo God ai aboedi-
aboedimbiriramboane.

Sünambe munguambo ai aboedi amarei
asu God nimoamo hamindi hondü anüngu
ranahambo aboed-ani mbisei-amboane,”
Buk Song 118:26

masei.

³⁹ Nga Farisi bidifiri nindou ranahei
mbusümo burimemo ranai Sisasimbo raru

hoafiyomondühi yahomoya, “Yamundo-randeimbi, sihambo süngurihünini-rihündeimbi ranaheimbo hoafindafani animbo ai ahei hoafi kiboaakimbirihümündi-amboane!” mehomo.
⁴⁰ Nga asu Sisas ai simbori yare hoafiyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo hoafayahapuri, nindou rani hoafi ra hoafikoate-aye ana, nimoei ai-amboani pukuna hoafindeimboyei,” mehu.

Sisas ai Serusaremimbo araninambomarandi

⁴¹ Sisas ai Serusarem ngoafikimi huhu ngoafi ra hoeireandühi ahambo araninambomarandi.
⁴² Ai yare hoafiyuhi yahuya, “Serusarem, haponda ndani sihi se aboedi nimarimbo hohoanimo nimindi ra fifrimbarowa-mbonana, aboediyo. Nga hapondani ana awi rani-moatükuni ra moai se hoeirowandi. ⁴³ Mami simboani süngunambo ana nindou sihambo hürüturunineimbi ranai hifi sihaf ginirikimi wakindimondühi püpindu difomombo sihambo muṅguambo gündüninimboemo. ⁴⁴ Rananimbo sihambo moaruwaimbo-ndüninimboemo asu se-babidi amarei ranaheimbo amboa. Asu ngiri nimoei mami amboani nimoei ṅgoründiwami hininṅgindundi. Nimboe se moai fifirowandi sapo God ai sihambo aboedambofeninimbohünda makusu ra,” mehu.

Sisas ai Godindi worambe kaki semindimbo ratupuri ratupurimemonda hemafoareapuri

(Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Son 2:13-22)

⁴⁵ Sisas ai Godindi worambe kefuai hüfu nindou kakihumbo napo sihoumarundi ra pütifoendühi hemafoareapuri. ⁴⁶ Ai yare hoafiyipurihi yahuya, “Godindi Buk

ai yare hoafiyohü yahoya, ‘Wandi wori ranana didibafifembo wori yangirane. Nga se hühbuhüni nindou ranahei dibofembo fondiimboarihindi,’ meho.”⁴⁷ Nga munquambo si Godindi wori ranambe nindou yamundireandüri marandi. Asu Godimbo sesi shou-rundeimbi bogori, ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi, bogori nindou bidifiri ai Sisasimbo nini-süngufe hifokoeffimbo nafi kokomarundi.⁴⁸ Nga nindou afindi ranai ahandi hoafi himborimbo afindi hohoanimo mayeambo wambo moai ahambo hifokoeffimbo nafi ra fifirundi.

20

*Sudahündi ai Sisasimboya düdi shambo
nginindi masendi yahomo düdumefundi
(Matyu 21:23-27; Mak 11:27-33)*

¹ Mami simboani Sisas ai Godindi worambe nimorehi nindowenihimbo yamundireandüri aboedi hoafi ra bokarimarihendi. Raniyo Godimbo shou-rundeimbi bogori, ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi bogori, asu Suda-yafe bogori ai Sisas babidimbo wataporimbo mahafomo. ² Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Se hoafiyafimuni nini nginindinamboyo rani-moatükuni raro aranda? Düdi shambo rani nginindi ra masaganina?” mehomo. ³ Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Ro-amboa shamumbo mami moatükuni düdundaheanda asu se wambo hoafindimo. ⁴ Sapo Son ai nindoumbo hundürümarandüri nginindi ra

Godĩndi-mayoyo asu nindou-yafe-mayoyo?” mehu.

⁵ Raniyomo ahamundĩhoari sĩmbori hoafĩndũriyomondũhi yahomoya, “Sapo sĩhĩri hoafiyefũhiya, Son hundũrũra marandĩ ranana Godĩndi-mayoane asefi ana, ai rande hoafĩndũhiya, ‘Asu nĩmboe se ranahambo anĩhondũmbofekoate-ayomoa,’ mbũsũmbui.

⁶ Nga asu sĩhĩri hoafiyefũhiya, ‘Ranana nindou-yafe-mayoane,’ asefi ana, nindou ranai sĩhefiĩmbo nĩmoeinambo-ndĩhũmunĩmboyei. Nĩmboe sapo ai fiĩriĩhorĩ Son ai Godĩndi hoafi hoafiyu-randeimb-ani sei anĩhondũmbo-riĩhorũhi wambo?” mehomo.

⁷ Raniyomo Sisasiĩmbo raru hoafiyomondũhi yahomoya, “Ro moai fiĩriĩhundĩ Son ai ranĩ ŋgĩnĩndĩ ra nahũnda semũndũ-hayambombai,” mehomo. ⁸ Nga Sisasi ai yare hoafiyupurũhi yahuya, “Ro-amboa ŋgĩri hoafĩndahapurĩ dũdi wambo ŋgĩnĩndĩ masendĩ ratũpurĩmbohũnda,” mehu.

*Nindou moaruwai wain nũmbũri
hĩfandĩmarundĩ kafeefe hoafi*

(Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Sisasi ai nindou ranaheimbo kafeefe hoafi mamĩ hoafiyundũrũhi yahuya, “Nindou mamĩ ai wain hĩfiĩfembo nũmbũriĩra mbura nũmbũriĩra nindou bodĩmondĩ-yomondĩ warambe hĩnĩŋgĩmareandĩ ranĩfihĩ kaki semĩndĩmbo ratũpurĩmbohũnda. Asu ai hu aŋgunĩ ŋgorũ hĩfiĩnĩ gedũhi manũŋgu. ¹⁰ Asu wain ranai hĩsĩmayowamboyo nindou mamĩ koamarĩheira nũmbũrambe ratũpurĩmemo ranahamumbo

sowana bɪdɪfɪrɪ hɪsɪ nʉmbʉrambeahɪndɪ semɪndɪmbohʉnda mahʉfu. Nɔa asu nindou nʉmbʉrɪ ranambe ratʉpurɪmemo ranai bubururʉ mburumbo nɪnɪ akɪdou-amboanɪ warambefekoate koamarɪhawura mahu. ¹¹ Asʉkaiyu nɔgorʉ koamarɪheira ahamumbo sowana mahʉfu. Ranɪyo ranahambo amboanɪ ahɪnɪkoate bubururʉ mburumbo nɪnɪ akɪdou-amboanɪ warambefendokoate koamarɪhawura mahu. ¹² Asʉkaiyu nɔgorʉ koamarɪheira mahʉfu. Nɔa asʉkaiyomo ahambo amboanɪ nʉmbʉrɪ hɪfandɪ-rundeimbɪ ranai bubururʉ mburumbo moanambʉhɪ kiafu hʉrʉndʉmo pimarʉwuri.

¹³ Ranɪyu asu nʉmbʉrɪ afɪndɪ ranai hoafɪyuhɪ yahuya, ‘Haponda ro nʉngumandɪhea? Ro wandɪ nɪmorɪ afɪndɪ hohoanɪmo-yahandoweimbɪ ra koandɪhehinɪmboyahɪ. Awi ahandɪ hoafɪ anɪmbo hɪmborɪndɪmboemo.’ ¹⁴ Nɔa asu nʉmbʉrɪ hɪfandɪ-rundeimbɪ ranai nindou ranahandɪ nɪmorɪ masʉfuwa hoeirʉwuri houmbo sɪmborɪ hoafɪrɪyomondʉhɪ yahomoya, ‘Nindou ndanana nʉmbʉrɪ afɪndandɪ nɪmorani. Sɪhɪrɪ ahambo hɪfokoararɪhurɪ anɪmbo asu munɔgu-moatʉkunɪ ra sɪhefɪndɪmboe,’ mehomo. ¹⁵ Ranɪyo nʉmbʉrɪ hɪfandɪ-rundeimbɪ ranai nʉmbʉrambeahɪndɪ sowarʉndʉmo moanewanɪ tʉkʉyafu homo hɪfokoamarʉwuri. Asu nʉmbʉrɪ ranɪ afɪndɪ ranai nindou ranahamumbo nɪnɪ-nʉnʉngumandeapura? ¹⁶ Ai dʉdɪ nʉmbʉrɪ ranambeahɪndɪ nindou ranahamumbo hɪfokoandepurʉhɪ wain nʉmbʉrɪ ra nindou bɪdɪfɪrambo dagapurɪmbui,” mehu. Nindou ranai hoafɪ ra hɪmborɪyei hehimbo hoafɪyeihɪ seiya, “Awi ranɪ-moatʉkunɪ ra tʉkʉndɪfemboe, nɔa ambembeyo-wamboane,” masei.

17 Nga Sisas ai aheimbo himboari pareandürühi nüngumbo düdureandürühi yahuya, “Nimboe asu Godiñdi bukambe sürü ra paru masihoemoa?

‘Nimoei worimboru-rundeimbi ai moaruwai-ane yahomo houmbo ambe mehomo,
 nga nimoei ra wori ranahambo ngineminidimbo weangurühididi bogori nimoeiyo.’ *Buk Song 18:22*

18 Muñguambo nindou nimoei raniwami prayei ana, ai mbusümo kikiñdahimboyei, asu nimoei ranai nindouwami prayo ana, nindoumbo muñguna mosihoasindiheirimboe,” mehu.

19 Raniyo ahinümbi hohoanimo fifirundeimbiyomo asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo ai raru fifirimarundi Sisas ai kafoefe hoafi hoafimayu ra ahamumboyo. Ranimboemo mamani rani-simboani ai botife Sisasimbo kikihimindimbo hohoanimomemo, nga nimorehi nindowenihi ranaheimboya yihoefimbo nününgumandhimuni yahomo houmbo yihimbomemo.

Ai Sisarimbo takis kaki mandahündoyo asu wanimandiyoy

(Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

20 Ahinümbi hohoanimo fifirundeimbiyomo asu Godimbo sesi sihou-rundeimbiyomo ai Sisasimbo hifandürühi nindou bidifiri koamarihoupura tikaruhoumbo ahandi hoafi himborimbo nouyafu mahifomo. Nindou ranai ana tikaru hou ngörü süngufihi ahandi hoafi himboriyowohü moaruwai hoafimayu yaho

hefe gafman bogorindi warihü hininjifiyuwani
 papi-hoafi-mbüruramboane, yahomomboemo.
²¹ Tirifoefe hoafombo mahifomo ranai
 düduyafundühi yahomoya, “Nindou yamundo-
 randeimbi, fifirihumboanefi hoafi se
 hoafayaf-ane asu yamundarowand-ane ranana
 anihond-ane. Seana nindou ranai adükari
 ndüreimbimbayeiyu asu ndürikoate-mbayeiyu ra
 moai hohoanimoyafi, nga seana anihondümbufe
 hohoanimo Godindi-mayo ranane yamundo
 arandi. ²² Se yihoefimbo hoafiyafi, ro Sisarimbo
 takis kaki ra mandahundoyo asu wanimandiyu?”
 mehomo.

²³⁻²⁴ Sisas ai fifireandi ranana ahambo
 tikarhoumbo woshihoafori-rurühiyomo asu
 simbori hoafiyuhi yahuya, “Wambo kaki mam
 nafuiyomo. Sisami asu ndüri kakifih
 apeningo
 ra dadea?” mehuamboemo. Yahomoya,
 “Sisarind-ane,” mehomondamboyu. ²⁵ Asu
 Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya,
 “Sisarindi moatükunayo ana, se Sisarimbo
 dabudo. Asu Godindi moatükunayo ana
 ra se Godimbo dabudo,” mehu. ²⁶ Raniyo
 Sisas ai nimorehi nindowenihi babidimbo
 nüngumbo wataporimbo-randambe moai
 woshihoaforyumbo hohoanimoyomo. Raniyomo
 ahamundi düdufe hoafi ranahambo simbori
 hoafiyu maranda hepünafundühi hoafi
 kikiründümo houmbo maningomo.

*Sadyusi ai yifihündi botife ranahambo
 düdumefundi
 (Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27)*

27 Sadyusihündi b'idifiri ai raru ho-
hoan+moyomondüh+ya, nindou yifihündi ngiri
asukai botindahindi yahomo-rundeimbi ai
Sisas sowana mahifomo. 28 Ai Sisasimbo
düduyafundüh yahomoya, "Nindou yamundo-
randeimbi, Moses ai sihefimbo hoafi mam+ sürü
papi ra masihendi sapo nindou mam+ nimorehi
semündü mbura asu n+ mori-koate yifayu ana,
ahandi akidi ranai n+ morehi ra asukai semündü
haya n+ mori wakindamindoani n+ mori ranai
amongoandi n+ mori noumbiyuwamboane.
29-30 Mamimbo apodoho mam+ 7 man+ngomo.
Amongo hondü ai n+ morehi semündü
haya n+ mori-koate yifiyuane, asukai akidi
mbusümonindi ai amongoandi kai ra semündü
haya yifiyuane. 31 Asukai akidi ngorü ai-
amboani amongoandi kai ra masemündu.
Apodoho mam+ 7 ranai munguambo n+ morehi ra
sem+indeimbi yangrir+memo, nga ai n+ mori-koate
yifisafimemo. 32 Asu sünguna n+ morehi ranai-
amboani yifimayo. 33 Munguambo apodoho
mam+ 7 ranai n+ morehi ra masowandümo.
Süngunambo nindou yifihündi botifeambe
n+ morehi ra dad+ n+ morehi-manda?" mehomu.

34 Raniyu Sisas ai ahamumbo yare
hoafi+ipuruh+ yahuya, "Hifi ndanühane
nindowenih+ ai n+ morehüh+yafu asu n+ morehi ai
anam+ndüh+yahi arihündi. 35 Nga n+ morehi
nindowenih+ yifihündi asukai yangrir+
botayahindi ana, ngiri n+ morehüh+indafu asu
anam+ndüh+indahi rarandihündi. 36 Rani-
simboani ana ai sünambeahindi nendi
nahurai-wambo ngiri yifindei. Sapo God ai

yifihündi botirearü hayambo wambo ai ahandi nimor-anei. ³⁷ Sapo Moses amboani nindou yifiyeimbi botindahimboyei ranahambo ndore nafuimayu. Ai nimi akidou hai tikirimarandi ranahambo sürü papirandühiya, 'Adükari God ranana Abraham, Aisak, Sekop ahamundani.' ³⁸ Ranimboane asu God ranana yifiyeimbiyei Godiyupoani, nga yangiri aniboadeiyei God-ani. Nindou düdi ai Godayu ra koadürümbo yangiri nüngumboani," mehu.

³⁹ Ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi bidifiri ai hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi sihafi hoafi ra aboed-ane," mehomo. ⁴⁰ Raniyomo nindou ranai asukai ngorü moatükunimbo Sisasimbo düdufembo yihimbomemo.

Nindou ranaheimbo Sisas ai God koamafoariri ranahambo düdumefiyu

(Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Ranio Sisas ai nindou ranaheimbo düdureirühi yahuya, "Asu nimboe nindou ai hoafiyehiya, 'Krais nindou God ai nindoumbo aboedambo-fembo kamafoariri ra Defitindi ahuirani,' aseia? ⁴²⁻⁴³ Sapo Defit ahandihoari Herü Buk ranambe yare hoafiyuhiya,

'Adükari ai wandi Adükariimbo hoafiyundowohü yahuya,

'Se wandi warihondani bogorimbondafo nimandifi ngafimbo

ro sihambo hürütümbi ra sihafi hoarehi hiningindiheapurimboane,' *Buk Song 10:1*

mehu. ⁴⁴ Defit ai nindou ranahambo Adükari yahu marandi, asu Kraisi ai nüngunde ahandi ahurimanda?” mehu.

*Sisas ai ahinümbi hohoanimo
fifirundeimbimbo papihofimarapuri*

(Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40)

⁴⁵⁻⁴⁶ Nindou afindi ranai hihimboriyeiane, Sisas ai ahambo süngurü-rundeimbimbo hoafiyuhi yahuya, “Se ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbimbo hibadumbo. Ai hoandari hoeari güdife hefe hoahoango wakifeyoani nindou ai ahamumbo hihifiyopuri asu maketambe ahamumbo ahiniyopuriramboanemo hohoanimoemo. Aiana Sudayafe rotu worambe fondi wagabe raniwami ninari asu sesi sesambe sia semindi nindife hefe wagabe nimarimboanemo hohoanimoemo. ⁴⁷ Nga aiana nimorehi kaisahoabedi ranaheimbo woshihoafori-yondürühi ahei wori ahamumboru marundi. Asu ai aboedanemo mbiseiya yahomo houmbo Godimbo didibafiyomondühi ra hoandari hamindi didibafiyomo arundi. Nga süngunambo nindou ranaheimbo yibobofendürimbo simboani ana tiriifo afindi safi ndowandumboemo,” mehu.

21

*Nimorehi kai napo-koate ai Godimbohünda
kaki masihendi*
(Mak 12:41-44)

¹ Sisas ai nimarü himboapoyuane, nindou napo afindeimbi ranai hei Godindi wori ranahandi hipirambe kaki mafoarindi.

² Raniyo asu nimorehi kai napo-koate ranai hamburi kaki yimbu hipiri ranambe mafoareanda hoeimareandi. ³ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ro sïhamumbo anihondümboanahï nda hoafayahapuri, nimorehi kai napo-koate masihendi ranai nindou napo afindeimbi masihendi ranahambo ngasünde-amboane. ⁴ Nindou napo afindeimbi masihendi ranana akidouyo masihendi, nga ahei adükari ana mbeñgorinduri. Nga nimorehi kai ndanana akidou meñgoro ra masihendi,” mehu.

*Sisas ai Godindi wori biriboemboe mehu
(Matyu 24:1-2; Mak 13:1-2)*

⁵ Sisasimbo sünggurü-rundeimbi bidifiri ranai Godindi wori ranahambo nimoie aboedinamboyo asu Godimbo saimbo moatükuninambo yihururu marundi ranahambo wataporimbomarundi. Nga asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, ⁶ “Ro sïhamumbo hoafayahapuri, ndani moatükuni hoeiarundi nda mamï simboani ngiri nimoie mamamboani ngoründiwami nanjo, nga ai hifitireboai pütapindimboe,” mehu.

*Sisas ai tihirifo afindi tükündifemboe, mehu
(Matyu 24:3-14; Mak 13:3-13)*

⁷ Asu ai düduyafundühi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, rani-moatükuni ra nüñgu-simboani tükümandifea? Nini boatei tükümandife rani-moatükuni tüküfemboayo ranahambo nafuimboa?” mehomo. ⁸ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se hïbadumbo, nga

nindou ai mamî sîmboanî sîhamumbo tikai hoafîndîmboemo. Nindou afîndî ai ngomo wandî ndürî dükandundühi anîmboya, ‘Ro rananahî nda,’ asu ‘Ndearambo ranî-moatükunî ra tüküfemboane,’ mbîsîmboemo, nga se yowanî ahamundî süngufepoanî. ⁹ Asu se ngorü hîfîhündî nindou yifiaremo hoafî, asu ngorü ngoafîhündî yifiaremo hoafî ra hîmborîndeihi yîhîmbondeimboyei. Nga sapo ranî-moatükunî boatei tükündîfemboe, nga bîdîfîranambo si ana ngîrî nîmai tükündîfeyo,” mehu.

¹⁰ Ranîyo aheimbo hoafîyundürühi yahuya, “Ngorü hîfîhündî ai ngorü hîfîhündî babîdîmbo yifiarîndîmboemo asu ngorü adükarî bogorîndî nendî ai ngorü adükarî bogorîndî nendî babîdîmbo yifiarîndîmboe. ¹¹ Hîfîhe afîndî hamîndî tükündîfehü asu ngorügoanîni sesîkoate-ndeihi wembombondei asu anğünîhaindei raraondîhümboyei. Asu sünambe ranî-poanîmbo yîhîmboeimbî moatükunî bîdîfîranambo si tüküfemboayo ra nafuimbohünda tükündîfeyoanî se yîhîmbondeimboyei. ¹² Nga ranî-moatükunî ranai tüküfekoate-yoambe anîmbo se wambo anîhondümbö-arîhindîrî ranîmbo-hünda nindou ai sîheimbo kîkîhîndümondürî houmbo moaruwaimbo-ndundürîmboemo. Rananîmbo rotu worambe papî-hoafîndundürî mbundümbö karabusî-ndundürîmboemo. Asu ndowandümondürî ngomo adükarî bogorî asu gafmanî-yomondî hîmboahü papî-hoafîndundürîmboemo. ¹³ Refeambe anîmbo sîheimbo aboedî hoafî ra wataporîmbo-yombo

nafi yagodimboe. ¹⁴ Ranimboane se afindi hohoanimondeihiya, ro nini hoafi hoafimandefi mbiseimboyei. ¹⁵ Nimboe sapo ro wandihoari animbo sihei hohoanimoambe horindiheandühi ndorihoeimbifi firife ndahandüranise hoafayeira nindou ngörü ai-amboani ngiri gogonimbondihendühi moaruwaimbondeandi. ¹⁶ Siheimbo sihei boagiri, amongo-mami, akohoandi, rehimami, mamisiri, ngunindi rananimbo hürütümbi nindouyei warihündihindürimboyei. Rananimbo seam-beahindi bidifiri ana hifokoandündürimboemo. ¹⁷ Munguambo nindou ai sihamumbo moaruwaimbondihindürimboyei, sapo se wambo anihondumbo-arihindiri ranimböhünda. ¹⁸⁻¹⁹ Nga sihei mbirinanji mamira ngirifindihoiyo. Se nginindi aniboadei animbo se yangiri ni ngombo hondü ndahümündimboyei. Rananimbo sihamundi fimbo fandihapurimboe sihamundi yangiri ni ngo ranahambo,” mehu.

Sisas ai Serusaremimbo moaruwaimbondifemboe mehu

(Matyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ Sisas yahuya, “Se hoeirihindani ami ai sinimo Serusarem ngoafi ra worari wakarundi ana, se firihindihindi Serusarem ai ndeara moaruwaimbo akimane. ²¹ Rananimbo nindou didiyei Sudia ngoafihü amarei se feboehi hehi hifi wafuana gagüsi asu Serusarem ngoafihü amarei se ngoafi ra hiningindihihel hehi ngörünü ngei, asu ngörü hifihü animboei se yowani Serusarem ngoafinambo hopoani. ²² Rani-simboani animbo God ai

tijirifo masahündürî ranaheimbo simborî moaruwaimbo-ndearümbui, rananimbo muŋgu-moatükunî Bukambe hoafîmayo ra anihondü tükündîfemboe.²³ Rani-simboanî ana nîmorehî warandühumbî asu nîmorî kehureimbî ana hipoanîhimboembou-anei. Sapo rani-simboanî animbo hîfî ndanîhü nîmborî afîndî tükündîfehü asu Godîndî moaruwaimbofe ra nîmorehî nindowenihi ranaheiwamî pîndîmboe.²⁴ Rananimbo hari nendî ai didîmo nindou bidîfîrambo hîfokoakondündürühî asu bidîfîrambo karabus nindowumbo-ndündürî muŋguambo hîfîna ndowandoümondürî ŋgomboemo. Rananimbo ahei ndîfo ranai Serusarem ŋgoafî ra pühîndei nîmandî ŋgeimbo God ai aheimbo hîfandîmbo hoafîmayo süŋgu tükündîfemboe,” mehu.

*Nindou Hondü ai kudümbui
(Matyu 24:29-31; Mak 13:24-27)*

²⁵ Sisas ai hoafîyuhî yahuya, “Rani-simboanî ana rani-poanimbo wosîhoaforî moatükunî hüfîhamîndî, amoamo asu mupui ranîfihî tükündîfemboe. Asu hîfînî sirîwara ranai afîndî-afîndîndowohü mbundo pîndo ndandanî nindou ai afîndî hohoanîmondeihî yîhîmbondeimboyei.²⁶ Nindou afîndî ranai hîfî ndanîhü nîni-moatükunîyo tüküfemboayo ranahambo hîmbondeihî yîhîmbombo hîmboarî wuwurîndearümböe. Nîmboe sapo muŋguambo ŋgînîndî moatükunî sünambe ranai-amboanî fîfîmîndîmboemböhünda.²⁷ Rananimbo nindou ai hoeindîhoranî Nindou Hondü ranai mburîŋgai wamî nîmandü haya ahandî hîmboamupuimbo-randeimbî ŋgînîndî ranî

kapeihü kudümbui. ²⁸ Rani-moatükunî ranai hapoadümbö tüküfembo mbisî haya tükündifeyoanî botîndahi nîmboeimbo mbîro botîndîhindî sapo God ai sîheimbo aboedambo-fembo ra ndeara tüküfembo yangîrane,” mehu.

*Süfuri nîmîndî ranahambo se türîboadîhindî
(Matyu 24:32-35; Mak 13:28-31)*

²⁹ Sisas ai kafeefe hoafî mamî hoafîyupurühî yahuya, “Se süfuri nîmînd-ane asu amurî nîmî ranamboanî hoeindundî. ³⁰ Sapo se hoeirundanî nîmî ranai hoaihoai sîmborî bokarî arandî ana, se fîfîrîndundî ai ndeara hoembo yahomboane. ³¹ Mamî yahuraiane sapo se hoeindundanî ranî-moatükunî tükefeyo ra se fîfîrîndundî God ngînîndî hîfandarandî ra ndeara tüküfembo yangîr-ane. ³² Ro sîhamumbo anîhondümböanahî hoafayahapurî, nga se fîfîrîndundî nîndou hapondanî anîmboei ranai yîfîkoate-yeiambe anîmbo ranî-moatükunî ra tükündîfemboe. ³³ Hîfî sünü ana awarîndîhoemboe, nga wandî hoafî ana ngîrî awarîndîhoeyo,” mehu.

Sisasîmbo süngrurü-rundeimbi ai hîbadümbö

³⁴⁻³⁵ Sisas ai hoafîyupurühî yahuya, “Se hîbadümbö! Se munquambo sesesîndîmo asu bia ndîmîndîmo houmbo mamîkarî hohoanîmondîmo asu findî moatükunî ranîmbo afîndî hohoanîmondîmo ndümböemo. Ranî-moatükunî ranai sîhamumbo andürambe nînîhondî pîrayo nou yahurai anîmbo randeapurîmboe. ³⁶ Se munquambo si hîbadü nîngomombo Godîmbo dîdîbafîndafu ndundî. Tîngîrîfo tükefeyo ra ngînîndî nîngo

hombohünda asu Nindou Hondündi hĩmboarühi tüküfembohünda ranĩmbo didĩbafĩndafundi, mehu. ³⁷ Sisas ai muĩguambo si Godĩndi worĩ ranambe nindou yamundeandürĩ hu asu nĩmbokoani hafu Orif Hifi Wafuambe apu marandi. ³⁸ Asu nindou ranai siambe hondü Sisasĩndi hoafi hĩmborĩmbohünda Godĩndi worĩna hei marĩhündi.

22

Suda-yafe bogori nindou ai Sisasĩmbo hĩfokoeffimbo hoafi fifĩrĩmarundi
(Matyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Son 11:45-53)

¹ Bret yisĩkoate seseĩmbo si Pasofa sei-arĩhündi ranai tüküfembo yangĩrĩmayo. ² Raniyo Godĩmbo sesi sihou-rundeimbĩ bogoriyomo asu ahĩnũmbĩ hohoanĩmo fifĩrundeimbĩyomo ai nĩmorehi nindowenihĩmbo yihĩmboyomondühi Sisasĩmbo hĩfokoeffimbo nafĩ kokomarundi. ³ Raniyo Sudas Iskariot Sisasĩmbo süngrurũ-rundeimbĩndambo mamĩ ahandi fiambe Satan ai mafarĩfiyu. ⁴ Raniyo Sudas ai Godĩmbo sesi sihou-rundeimbĩ asu prisman bidĩfĩrĩ Godĩndi worĩ hĩfandĩmarundi ahamumbo sowanambo ai nũnũgundirĩ Sisasĩmbo ahamundi warĩhũmandirĩ ranĩmbo fifĩrĩfembohünda mahu. ⁵ Raniyomo asu nindou ranai hĩhĩfi-hĩhĩfiyomondühi Sudasĩmbo kaki masabudo. ⁶ Ai hohoanĩmo mamĩ-sũguru mburumbo hĩfanda humbo nindou afĩndi ranai Sisas-dĩbo nĩmarĩkoate-yei-ambe ahamundi warĩhũfimbo yahu hayamboyu.

*Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi
sesesi si ra nimarimombo masiwasümo
(Matyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Son 13:21-30)*

⁷ Bret yisi-koate sesimbo si God ai Israerimbo aboedambo-mareandürü ra tüküfeyoambe animbo sipsip nimir ra hifokoefemboane. ⁸ Sisas ai Pita weimbo Sonimbo hoafiyupürühi yahuya, “Ngafani sesi sihefimbo sindindineamuni adükari si ranihü sesesimbohünda,” mehupiri. ⁹ Asu simbori düdurinerühi safaniya, “Nahanihümboyafi yihohimbo sesi ra sindifembo hoafayafimuni rana?” masafani. ¹⁰ Asu simbori hoafiyupürühi yahuya, “Ngoafi adükari ranihü ngafandühi nindou mamai ai hoe hipirambe fuindamündü haya nguan hoeindinerimboyafani. Nga ahambo animbo süngundiniri nini worambeahiyo karefuendi ra. ¹¹ Rananimbo wori aharambüri ranahambo hoafindafinandowohüya, ‘Yamunde-randeimbi ai sihambo hoafiyuhi yahuya, ‘Ro wambo süngurundi-rundeimbi babidi wori nahanambe sesesimandefi God ai Israerimbo aboedambo-mareandürü si ra?’ mehuamboane,’ mbisafani. ¹² Asu ai sihafanimbo sesi napo kurife nimir sesimbo fondi afindi buriyoweimbi nimoamonindi wori nafuindüpürimbui. Se ranihü sesi napo sindindineandi,” mehu. ¹³ Rani-yafani Pita weimbo Son ai hafani hoeiri-neandane asu munguambo moatükun ra Sisas hoafimayu süngu tükümfeyo. Rani-yafani asu ranihü sesi ra sindimarinandi.

Adükarindî sesî Sisas ahandîhoarî süngrurü-rundeimbimbo masagapurî

(Matyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Korin 11:23-25)

¹⁴ Sesî sesimbo yahomo houmbo Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbî babidimbo sesî fondühî mamarimo. ¹⁵ Ai ahamumbo hoafiyupurühî yahuya, “Ro afindî hamindî yifirayahî se-babidî sesesimbo God ai Israerimbo aboedambo-mareandürî si, nga asu süngunambo ana ro asübusî afindî ndahamindimboyahî. ¹⁶ Ro asükai ngîrî sesî ndahurai dagadîhî, nga ngombo ranî-moatükunî ra God hifandarandî ranambe tükündifemboe,” mehu.

¹⁷ Ranîyu Sisas ai kap hoe semündü Godimbo hîhîfirürî mbura yahuya, “Kap hoe nda sowandümo houmbo sîhamundîhoarî simindimo. ¹⁸ Asu ro wain boboe ra asükai simindikoate ngambo God nginindî hifandarandî ra tükündifemboe,” mehu. ¹⁹ Asu asükaiyu bret semündü Godimbo hîhîfirürî mbura hîfitîre ahambo süngrurü-rundeimbimbo yimbureapurühî yahuya, “Nda wandî saf-ane asahapurî. Nga se wambo hohoanîmomböhünda randu ndundî,” mehu.

²⁰ Mare yahurai sesî sowasümo mburu Sisas ai kap semündü hayambo hoafiyuhî yahuya, “Kap nda wandî horî sîhamumböhündambo karefoendî rananimbo simborî hoafî femindî asîhefeyo ra nginindamindimboe. ²¹ Sîhamundî mbusümo nindou mamî ai wambo hürütümbî nindou-yafe warîhündeandîrimbui. Nga ahandî watîngari ra wandî dibore sesî nandîfe fondiwamî anango. ²² Nîne-moatükunî

God ai Nindou Hondü ahambo refimbo hohoanimomayu ra yahurai tükündifemboe. Nga Nindou Hondümbö hürütümbi nindou-yomondi warühariri ranai hipoanimbembou-ani,” mehu. ²³ Raniyomo asu süngrurü-rundeimbi ai ahamundihoari rani-moatükuni ra didi ramande yahomo houmbo simborindüwurimemo.

Süngrurü-rundeimbi ai düdi adükarayu yahomo houmbo hoafinambo simbori simborimemo

²⁴ Sisasimbo süngrurü-rundeimbi ai düdi adükarayu yahomo houmbo simbori hoafiyomondühi mamarimo. ²⁵ Sisai hoafiyupurühi yahuya, “Ndifoyei adükari bogori ai ana ndüreimbiyomo houmboanemo asu nimorehi nindowenihira hifandirundüri arundi. Nga nindou ranaheimbo hifandirundüri arundi ranahamumbo aboedi farihou-rundeimb-anemo sei arihündi. ²⁶ Se yahurai randafumboemo, nga adükari hamindayu sihamundi mbusümo ra ai hoarifi nindou nahurai-mbiyuwamboane. Asu horombofi hu ratüpurü-randeimbi ai fehefembo ratüpurü-randeimbi nahurai-mbiyuwamboane. ²⁷ Düdi adükari hamindayua? Sesesi fondühi amaruyu asu sesi yimbuareandiyu? Se raru hohoanimoyomondühiya sesesi fondühi amaruyu ai adükari hamindayu. Nga roana sihamundi mbusümo fehefembo ratüpurü ratüpurüya rihandeimbi nahurai-anahi. ²⁸ Se wambo tinirifo tüküme feyo ra moai hinin girundiri. ²⁹ Ro sihamumbo hifandimbo nginindi asahapuri wandi Ape wambo hifandimbo nginindi masendiri nou.

30 Se ro ḡḡinindi hifandarhandi ranambe wandi sesi fondiwami sesi dowadümo hoe ndimindimondumboemo. Asu se bogorindi nimiridi fondiwami nimandümombo Isiraeri-yafe siridi 12 ra hibadüboemo,” mehu.

Sisas ai Pitamboya, ai wambo daboadi hihirindeandirimbui mehu (Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Son 13:36-38)

31 “Saimon, Saimon, Satan ai sihafidi anihondübofe ra refe hoeifembo hoafiyumboani sapo nimorehidi mbanidi hiriyehidi badinidi pirihindühi safidi hininḡarhindidi nou.

32 Ḡḡa ro Godimbo didibafimeheandidi sihafidi anihondübofe ra hininḡindowamboyafo sahehea. Rananimbo se asükai hihirindafo wambo sowanambo didifihumbo apodoho-apodohoyomondeimbidirana hamumbo fandi hawapura ḡḡinindimbeyomondamboane,” mehu. 33 Ḡḡa Pita ai Sisasimbo hoafiyunduwohü yahuya, “Adükari, ro ndearambo nafirihamindimboanahidi se-dibo karabusambe hombo asu yifimbo amboanidi,” mehu. 34 Sisas ai hoafiyuhidi yahuya, “Pita, hapo nimbikoanidi kakaro ai hoafikoate-yuambe animbo se wamboya ḡḡimimbo moai fifirihinidi mbisafindirimboyafidi,” mehundo.

Sisas ai ahambo süḡrurü-rundeimbimbo kakidi sandife arü pisao yihimindi asu napo arü ra mbiswandümü-ndamboane mehu

35 Sisas ai ahambo süḡrurü-rundeimbidirana hamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Horombo ro sihamumbo koaritheheapurühi sahiya, ‘Se kakidi sandiferambo arüyo

asu napo sandiferambo arüyo, asu su yirambe kikifoefemboane semindipoani' masahi rani-simboani se bidifiri moatükuni mbonimborundümondai?" Ai hoafiyomondühi yahomoya, "Wani," mehom. ³⁶ Ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Haponda nindou düdi se kaki sandiferambo arü, düdi se pisao yihimindi hamindi ra semindikoate-ayu ana, ahandi ngisihari hoeari ra nindou ngorumbo sagadowohumbo asu rani fihindi kaki ndemündü haya pemimbiyu-wamboane. ³⁷ Godindi bukambe hoafiyowohü yahoya, 'Ahambo moaruwai hohoanimoyu-randeimbi nindou nahurai randihorimboyeyi,' meho ranana wamboyo, nga ranane hapondanambe tükefeyo," mehu. ³⁸ Ahandi süngrurü-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, "Adükari! Hoeiro, pisao yihimindi hamindi yimbu nda," mehom. Ai hoafiyupurühi yahupuriya, "Ra ndearane," mehupuri.

*Sisas ai Orif Wafuambe Godimbo didibafimayu
(Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42)*

³⁹ Sisas ai adükari ngoafi ra hiningire hayambo Orif Wafuana mahafu sapo munguambo si refi marandi nou. Raniyomo asu ahambo süngrurü-rundeimbi ai ahandi süngu mahafomo. ⁴⁰ Ai hafomo nimarimboyohü tüküfih hoafiyupurühi yahupuriya, "Nini-moatükuni sihamumbo rande hoeindeapurimboe ranimbo-hünda se Godimbo didibafindafundani sihamumbo nginindi mbisagapur-amboane," mehupuri. ⁴¹ Sapo nimoei pifeyoani ho pirayo rani

sɪmogodühi safi Sisas ai hu yiri yimbu pusire nɪmarũmbo Godimbo didibafimefiyu. ⁴² “Ape, se yifirayafi ana, wambo asubusumbi moatükunɪ tükufemboayo ra raguanambo-ndowandi. Nga se nɪne yifirayafi ranɪ süngundowandi, nga ro yifirayahɪ ranɪ süngufepoanɪ,” mehu. ⁴³ Ranɪyo asu sünambeahɪndɪ nendɪ ai ahambo ngɪnemündümbohünda tükumefiyu. ⁴⁴ Sisas ai asubusi afɪndɪ hamɪndɪ semɪndimboayu ranahambo hamɪndɪ tütüŋgɪrihoei hayambo Godimbo didibafimayu hoanɔu. Ranɪyo asu ahandɪ yikunimihoe ranai horɪ nahurai pɪmendo hoanɔu.

⁴⁵ Sisas ai Godimbo didibafiyu moendire hayambo ahambo süngururü-rundeimbimbo sowana huane asu mapomo sapo afɪndɪ hohoanɪmoyomondühi wambo. ⁴⁶ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nimboe se hapoana apusayomoa? Nga botiyafu Godimbo didibafɪndafundɪ nɪnɪ-moatükunɪ rande hoeindeapurandɪ ngɪnepurɪmɪndimbohünda,” mehu.

Sisasimbo mbumaründümo
(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Son 18:3-11)

⁴⁷ Sisas ai wataporɪyuhü nüŋguambe awai nendɪ afɪndɪ ranai masifo. Sapo Sudas Sisasimbo süngururü-rundeimbɪ ambeahɪndɪ-mayu ranai sepurɪmündü haya mahafomo. Ranɪyu asu Sudas ai Sisasimbo wakikihimbohünda ahandɪ fikimɪ mahu. ⁴⁸ Asu Sisas ai hoafiyundühi yahuya, “Sudas, se wakikihimbo asafi ra Nindou Hondumbo hürütümbɪ nindou-yafe

warihüfimbo safomboyafi?” mehu. ⁴⁹ Sisasiimbo süngrurü-rundeimbi ai hoeirundane ahambo kikihimindiimbo yangrimemondamboemo hoafiyomondühi yahomoya, “Adükari, ro yihoe fi pisao yihimindi safi ranambo hitihupiriimbo?” mehomo. ⁵⁰ Raniyo asu aihündi mam i ai pisao ndarihendühindamboyu Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori hondündi ratüpuriyu-randeimbiimbo warihondü himbohoeari mafoafoareando. ⁵¹ Sisai hoafiyuhi yahuya, “Yowan! Ndahurai refepoani!” mehu. Raniyo ahandi himbohoeari ra wari pamareanda asukai koadürü koadürümefeyo.

⁵² Nindou sapo Sisasiimbo kikihimindiimbo masifomo ra Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo, Godindi wori hifandiru-rundeimbi prisman bogoriyomo asu Suda-yafe bobogori raniyomo. Sisai hoafiyupurühi yahuya, “Se pisao yihimindi asu nimihari fufuründümo masifomo ra hühühüni nindoumbo kikihemündimbo nahuraiyomo. ⁵³ Ro sebabdimbo munquambo si Godindi worambe nimari marihandi ra moai ranihü kikihiründümondiri. Nga haponda sihamundi siane nimboe nimb i ai adükari tüküfih i simbo ngasündeamboane,” mehu.

*Pita ai Sisasiimboya, Ro moai fifirihin i mehu
(Matyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72;
Son 18:12-18, 25-27)*

⁵⁴ Sisasiimbo kikihiründümo houmbo Godimbo sesi sihai-randeimbi bogori hondü ahandi worinambo sowaründümo mahifomo. Raniyo asu Pita ai süngumarapuri hüfu. ⁵⁵ Asu ai hai wori

gabusümo püpiru houmbo mamarimondamboyu ranihü ai-babidimbo mamarimo.

⁵⁶ Nimorehi mamı ratüpurıyo-randeimbı ai hai sihi himboyowane Pita ai mamaruwamboyo ndorerı türüfoarerı mbura hoafıyowohü yahoya, “Nindou ndanana sapo Sisas-dıbo hu marandani,” meho. ⁵⁷ Pita ai hoafıyuhı yahuya, “Nimorehi se hoafayafı ranana moai akıdou-amboanı ro fıfırıhını,” mehu.

⁵⁸ Asu ranı wangabeahı safı nindou ngorü ai hoeiriri hayambo hoafıyundühi yahuya, “Ngorü ana sapo seanafısi.” Nğa Pita ai hoafıyuhı yahuya, “Wandafı, roana wananahı ana,” mehu. ⁵⁹ Ran-ahandambohündı gedühi safı homboyoane asükai nindou ngorü ai hüti hoafımarüri, “Sapo nindou ndanana Sisas-dıborıhindani nımboe ai-amboanı Garirihündanı.” ⁶⁰ Asu Pita ai hoafıyuhıya, “Wandafı, roana moai fıfırıheandı se wataporımbo-arandı ranahambo!” mehu. Ranıyo asu hoafıyuambe kakaro ai hoafımayu. ⁶¹ Ranıyo asu Adükari ai hıhırıfı Pitambo türümafoariri. Asu Pita ai hohoanımomayu Adükari ai hoafımeindo ranahambo. Hapo nımbokoanı kakaro ai hoafıkoate-yuambe anımbı se nğımımbı wambo moai fıfırıhını mbısafındırımboyaı. ⁶² Ranıyu asu Pita ai weindanı tüküfi hu afındı hamındı aranımayu.

Nindou ai Sisasımbı tırıfoefe hoafıyomondühi harımemondo

(Matyu 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ Nindou Sisasımbı hıfandımarurı ranai tırıfoefe hoafıyomondühi bubumarurı. ⁶⁴ Ai

ahandi himboari hoar+nambo gabud+foarüwuri houmbo hoafi+yomondowohü yahomoya, “Se God+ndi hoafi hoafi+yafi-randeimbayafi ana, hoafi+yafi+muni düdi sihambo har+mayun+ni rana!” mehomom. ⁶⁵ Ai Sisasi+mbom moaruwai hoafi+yomondo marundi.

Sisas ai kansr+yomondi himboarühi tüküfi hoafi did+boadomareandi

(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Son 18:19-24)

⁶⁶ Simayowamboyo hifandi-rundeimbi ai mafandundi. Asu God+imbo sesi sihou-rundeimbi bogori+yomom asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi+yomom ai-amboa ai-babi+di fandu mburumbo Sisasi+mbom sowar+ndümo ahamundi bogori hondü kot ran+nambo mah+fomom. ⁶⁷ Ai hoafi+yomondühi yahomoya, “Se Kraisi-ayafi ana, hoafi+ndafi+muni,” mehomom. Sisas ai hoafi+yupurühi yahuya, “Ro hoafehapuri amboani ngiri se wambo anihondumbo-ndundi+ri. ⁶⁸ Asu simbori sihamumbo ro düdueheapuri amboani ngiri hoafi+ndi+mondiri. ⁶⁹ Haponda ndanihü piyo hayambo süngunambo aho ranana, Nindou Hondü ai God Ngin+ndeimbi ahandi war+hondü war+hü ni+mandümbui,” mehu.

⁷⁰ Ai munquambo hoafi+yomondühi yahomoya, “Ranayo ana, se God+ndi ni+mori+yafi?” Sisas ai hoafi+yupurühi yahuya, “Se sihamundi+hoari hoafayomom rasi, nga rananahi,” mehu. ⁷¹ Ai hoafi+yomondühi yahomoya, “Refe ana, ni+mboe nindou ngorumbo ahambo hoefimbo hoafayefa? Nga ndearambo sihefi himboambenambo

hoafi+mayuambo
mehomo.

hi+mbori+yefi-mboanefi+si,”

23

Pairat+imbo sowana Sisas sowaründümo mahifomo

(*Matyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Son 18:28-38*)

¹ Munguambo rani boboagori-memo ranai Sisas+imbo sowaründümo Pairat sowanambo mahifomo. ² Ai ahambo papi-hoafiri+rurühi yahomoya, “Nindou nda sihefi nendambo hohoanimo mamikari+marandüra kikihi+marihurim+indefi. Ai hoafiyuhi yahuya, ‘Yowan+ Sisar+imbo kaki saimbopoani,’ yahu asu ahandi fimboya, ‘Krais, adükar+ bogor-anahi,’ mehu,” mehomo.

³ Pairat ai Sisas+imbo düdurirühi yahuya, “Se ra Suda-yafe adükar+ bogori+yafi?” mehuamboyu. Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Sihafi+hoari hoafayafi+si,” mehu.

⁴ Pairat ai Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori+yomo asu awai nendi afindi menjoro ranaheimbo hoafiyuhi yahundüri+ya, “Ro nindou nda moai nini-moatükuni moaruwai rareanda hoafi hi+mbori+yahi,” mehu. ⁵ Ai asükaiyei puküna hoafiyehi seiya, “Sisas ai hoahoangu wakireandühi nindou yamundi+reandühi hohoanimo boti+mareandüri. Ai Gariri hifi+hü piyu haya sünümbö Sudia hifi+hü tüküme fiyu,” masei.

Pairat ai Sisas+imbo Herot sowana koamar+heirü

⁶ Pairat ai hoafi ra hĩmboriyu haya dũdũfihi yahuya, “Garirihũndiyu nindou nda?” mehu.

⁷ Herot ai mamĩ profens hifi ra hifandimarandi rani hoarehiyu Sisas ai manũngu. Raniĩmboyu asu Pairat ai Sisasĩmbo Herot sowana koamarĩheirambo mahu sapo Herot ai raniĩmboani Serusaremĩhũ mamaru wambo.

⁸ Herot ai Sisas hoeirirani mayowambo hihifi-hihifi mayu, niĩmboe sapo ai moani hoafi yangiri hĩmboriyu hayambo asu hoeindihini mehu. Ai sapo yare hohoaniĩmoyuhũ Sisas ai hepũĩfeimbĩ moatũkuni randeanda hoeindihia yahuhayambo.

⁹ Herot ai Sisasĩmbo dũdũdũmarũri, nga asu moai akĩdou-amboani nini hoafi hoafiyu, nga wani.

¹⁰ Godĩmbo sesi sihou-rundeimbĩ bogori asu ahĩnũmbĩ hohoaniĩmo yamundu-rundeimbĩ akĩmi manĩngomo ranai tikaruhombo Sisasĩmbo papĩ-hoafĩmaruri.

¹¹ Herot ai ahandĩ ami babidi Sisasĩmbo tirĩfoefe hoafiyomo mburumbo asu bogori-yomondi hoearĩ aboedi safi yihuruwuri mburumbo asũkai Pairat sowana koamarĩhawuri.

¹² Horombo ana, Pairat ai Heroti-dĩbo siĩmbori ngĩnĩndũriĩmefaniyosi, nga rasiĩmboani ai aboedi-aboediĩmefĩneandi.

Pairat ai Sisasĩmboya yifĩmbiyuwamboane mehu

(Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Son 18:39; 19:16)

¹³ Pairat ai Godĩmbo sesi sihou-rundeimbĩ bogori asu Sudayei bogori mũnguambo nindou amuri raniyei aheimbo gugurĩmareandũri.

¹⁴ Ai hoafiyundũrihi yahuya, “Nindou wambo

sowana sahorimindei masinei ndanahambo hoafiyehi seiya, 'Moaruwai hohoanmoyu randeimbani' masei. Ro ahambo sihei himboarühi düdumarhini, nga ro moai se ahambo papi-hoafimarihori ra nini-moatükun moaruwai rareanda hoafi himboriyahi. ¹⁵ Asu Herot ai hoeirirani nini-moatükun moai rareandi, nga ranmboyu hihiriri shefimbo sowana koamarheirambo masunu. Nga asu ai nini-moatükun moaruwai rareandai animbo ranimbo yifimanda? ¹⁶⁻¹⁷ Ro ahambo tinjirifo ndahando mbundihambo animbo asu moani aboedi koandihena ngumbui," mehu

¹⁸ Munguambo nindou ranai fandhi pukuna hoafiyehi seiya, "Nindou nda ndahorimindei ngei hifokoandihori. Nga rananimbo Barabasimbo aboedambo-fimboani!" masei. ¹⁹ Barabas ra ai adukari ngoafihu gafman babidi yifiariyu nindou hifokoare hayambo karabusimefiyu-ani.

²⁰ Pairat ai Sisasimbo hinngifiyuwani aboedambo homboani mehu raniyu asu awai nendi afindi ranaheimbo asukai hoafimeyunduri. ²¹ Ai asukai pukuna hoafi karihehinduhi seiya, "Nimi keimbi karihendeimbifih pandiwuri! Nimi keimbi karihendeimbifih pandiwuri," raranimayei.

²² Ai asukaiyu ngimimbo düdureandürühi yahuya, "Nine-moatükun ramareandi? Ahambo hifokoefimbo asei ra ro hoeirihina moai nini moatükun akidou-amboani rareandani hoafi himboriyahi. Nga moani akidou yangiri tinjirifo ndahando mbundiha aboedambo koandihena mbihu," mehu. ²³ Nga ai moani

hoafi puküna karihehindühi hütihofiyeyihi seiya, “Sisas ai yifimbiyu-wamboane, yifimbiyu-wamboane,” mayei. Ai hoafimayei habodei ra moani Pairatindi hoafi ngasünde hayambo ahei nimoamo hamindimayondüri. ²⁴ Ranıyu asu Pairat ai Sisasimbo ahei hohoanimo süngumareandi. ²⁵ Ranıyu nindou mamı Barabas gafman babidimbo yifiarıyu nindou hıfokoare hayambo karabusambe mamaru ahambo aboedambo koamarıherü. Ranıyu asu ai Suda nıne refembo yifirimayei süngu Sisasimbo amiyomondi warıhümariri.

Sisasimbo nımı keimbi karihendeimbıfıhi tıkoründümo pamarıwuri

(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Son 19:17-27)

²⁶ Sisasimbo sowaründümo homondane Saimon Sairinihündi ai nafini masüfu ngoafınambo hıfombo yahuhayambo. Ranıyomo asu Sisasindi nımı keimbi karihendeimbı ra sowandıfı hawa Sisasindi süngu hüfi yahomo houmbo hütı-hütımaruri. ²⁷ Asu awai nendi afindi ranai Sisasindi süngu hüsihi, nımorehi bıdifişi ranambeahi mahüsi ranai Sisasimbo hohoanımoyeyihi aranınambo sahorımındeı mahüsi. ²⁸ Nga asu Sisas ai hıhışıfi hoafıyundürühi yahuya, “Serusaremıhündi nımorehi se yowanı wambo aranınambo-yondırıpoanı. Nga sıhei fimbo asu sıhei nımoakıdıboumbo anımbı aranınambo-ndıhündüri. ²⁹ Awi mamı sı tükündıfemboe ranı-sımboanı nindou ranai hoafındeıhiya, ‘Nımorehi nımorı wakemıdıkoate-ayeyi asu nımorı tıtıhükoate-ayeyi se hıhıfi-hıhıfındeı.

Sapo aheimbo tɨŋɨrifo ra ŋgɨrɨ tükündifeyo,'
mbiseimboyei ³⁰ Rani-simboani animbo
nindou ai nɨmoei wafumbo hoafɨndeiɨya,
'Wamɨnɨ piyafɨmunɨ,' mbisei.

Asu asukai hɨfi wafumboya,
'Gabudɨfoarɨwamunɨ,' mbiseimboyei! *Hosea*
10:8

³¹ Hapondani ro nɨmɨ yangɨrɨ nahurai-anahi,
ŋga wambo rawarɨhindɨrɨ. Ŋga süngunambo
moaruwai tükündefeyoani se nɨmɨ yapari
nahurai-ayeɨ sɨheimbo nüngumandɨfendüra?"
mehu.

³² Nindou yimbu moaruwai ho-
hoanɨmoyafandeimbi amboani Sisas dɨbombo
sowapündümo mahɨfomo ahafanɨmbo
hɨfokoefepɨrɨmbohünda. ³³ Ai hei nɨmoei wafu
mbɨrɨhapɨrɨ sisamɨ sei arɨhündɨ ranɨhü Sisas asu
hümbuhünɨyafani-rɨnandeimbi nindou yimbu
ahamumbo tikorüpundɨmo pamarupurɨ ra Sisas
ai mbusümoyuwane asu ŋgorü ai warɨhondünɨyu
asu ŋgorü ai kadüdanɨyu yafɨne pamarupɨrɨ.
³⁴ Sisas ai hoafɨyuhɨya, "Ape, amboawi mbɨsafɨ
nɨmboe ai moai fɨfirundi nɨne-moatükunɨ
rawarundi ranahambo," mehu. Asu ami ai
satu piraimemo didai Sisasɨndɨ-mayo hoearɨ ra
mandemündü yahomo houbmo.

³⁵ Nindou afɨndɨ ranai nɨboadei himboanambo
hɨfandɨhündɨ, ŋga bobaagorɨ nindou ai
Sisasimbo tɨrɨfoarüwurɨ hoafɨyomondühi
yahomoya, "Nindou bidɨfɨrambo aboedambo-
reandürɨ marandɨ. Se Godɨndɨ nɨmorɨ Krais-
ayafɨ ana, yaro sɨhafɨhoarɨ aboedamboyafo,"
mehomo. ³⁶ Asu ami amboani tɨrɨfoarɨwurühi

homo hühütimbü moatükuni wain hoe finiga masabudo. ³⁷ Ai hoafi+yomondowohü yahomondoya, “Se Suda-yafe bogorayafi ana, yaro sihaf+hoari aboedambo+yafosi!” mehomo. ³⁸ Ni+mi keimbi kari+hendeimbi ni+moamo ndaru sürü pamarundi: NDA SUDAYAFE ADÜKARI BOGORANI.

³⁹ Nindou hühbuhüni+yafani+r+nandeimbi ni+mi keimbi kari+hendeimbi fih+ mapeni+mbafani ngorü ranai Sisas+ambo tir+foarirühi puküna hoafi+yuhü yahuya “Se ra Kraisi+yafi? Ranayafi ana, yaro sihaf+hoari aboedambo+yafosi asu yi+hoehimbo amboani aboedambo-rowamuni,” mehu.

⁴⁰ Nga asu ngorü hühbuhüni+yu-randeimbi gorügoanini mapenüngu ranai afoai yahu hoafi+yundowohü yahundoya, “Se God+ambo yi+himboyafai? Nga se ti+nir+fo asowandifi nahuraiane ai-amboani asemüdu.

⁴¹ Sihiri ti+nir+fo asahoamindehi ranana sapo ni+ni+moatükuni sihiri ramar+hoandi rani-süngumboane. Nga nindou ndanana moai ni+ni+moatükuni moaruwai rareandi.”

⁴² Asu ai hoafi+yuhü yahuya, “Sisas, se sihafü ngüni+ndi hifandarandambe tüküyafu amarifi ana, se wambo hohoan+mondafi+ndiri,” mehu.

⁴³ Sisas ai hoafi+yundowohü yahuya, “Ro an+hondumboanahi haponda hoafehan+ni se ro-d+bo ngoafi aboedi ran+hi ni+mandi+mboyafi,” mehu.

Sisas ai yi+fi+mayu

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Son 19:28-30)

⁴⁴ Sapo hüfi+ham+ndi+koate-yowohü wambo ni+mbi ranai hühüni+mba peyo haya gabudifoare

hombo nimbambe tüküme feyo. ⁴⁵ Refeyoambe asu hoeari Godindi worambe kumarundi ranai mbusümondühi yimbu bumareandi. ⁴⁶ Sisas ai pukünambo hamindi hoafi karihoeihü “Ape, wandi yifiafi sifahafi warihartheandi,” yahu mburambo asu yifimayu.

⁴⁷ Asu ami-yomondi bogori manüngu ranai nine-moatükunü tüküme feyo ra hoeireanda mayoa asu Godimbo aboed-ani yahu hoafiyuhuya, “Anihondü-ane, nindou ndanana moai ninü-moatükunü moaruwai yare randi,” mehu. ⁴⁸ Nindou afindi wakire megoro ranai hoeirihinda mayowamboyei afindi hohoanimo yeihü ahei ngusüfohö purüki-purüki kameihü ngoafina mahei. ⁴⁹ Nga Sisasindi fikiminüdiyeyi asu nimorehi Garirihündi ahambo süngumarihori ranai foarihahi niboadeimbo himboanambo wamarihori.

Sisasimbo honguambe masihehori

(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Son 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Nindou mamü anihondumbo-reandeimbi aboedi hamindi manüngu ahandi ndürü Sosep, aiana Suda-yafe kansir ambeahindiyu. Nga asu ai moai yifiriyu bidifiri boboagori-yomondi hohoanimo Sisasimbo ramarundi ranahambo. Aiana Suda-yafe ngoafi Arimateahündiyu hayamboyu asu God nginindi hifandarandi ra tüküfemboayo ranahambo hifanda marandi. ⁵² Sosep ai Sisasindi yifinimoko ra dibonapifemböhünda Pairatimbo düdufimbo mahafu. ⁵³ Asu Sosep ai Sisasindi finimoko ra nimi keimbi karihendeimbi fihindi

foarimündi siherü henüngu kifohi hoearinambo pariri ngamondifoariri mbura sowaründümo homo nimoei adükari nimaroweimbi hongu nahurai wowond+maru hifomo ranambe masihawuri. Asu hongu ranambe ra moai horombo yifi sihoemo rundi. ⁵⁴ Ai ndeara sümbo Godimbo hohoan+moyowohü moani ngoafimbo nimarimboane sei hehimbo munguambo moatükun+ napirihindane rani-moatükun+ ra tüküme feyo.

⁵⁵ Nimorehi Garirihündi Sisas babidimbo mahüsi-mayei ranai Sosep babidimbo Sisasindi yifinimoko sihefimbo honguanambo mahei sapo nüngurüwurimboemo asihawuri ra hoeifimbo.

⁵⁶ Ran+yei asu nimorehi ranai worina hei aboedi fisinjarümbü moatükun+ mbimb+rai asu marasen ndondomar+hindi. Asu Mosesindi ahinümbi hohoanimo hoafimayo süngu moani nimarimbo si ra mamarei.

24

Sisas botimefiyu hoafi

(Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Son 20:1-10)

¹ Mam+ wik ranahandambo weangurühindi sih+ siambe hondü nimoreh ranai Sisas samboarüwuranambo aboedi fisinjarümbi mbimb+rai ndor+hi masihehindi ra sahümündi mahei. ² Asu ai hei himboyeiane nimoei hongu nafitambeihü guru pamarundi ranai paiar+koate tifoehi hihire amoahire menjoro. ³ Nga ai kefoehi hüsi himboyeiane, asu Adükari Sisasindi yifinimoko ra moai yangoro.

⁴ Rani-moatükunî ranahambo afîndî ho-hoanîmoyeihî nîmboeiane, nîmehünou nindou yimbu ranai hoearî si kareandeimbî güdîne hena ahei fikîmî tüküyafîne manîmbafanî.

⁵ Asu nîmorehî ranai yîhîmbombo hîfînî mbîro pîyei hehi manîmboei. Asu nindou yimbu ranai hoafîyafandühî safanîya, “Nîmboe se nindou yangîrî nünguweimbî ranahambo yîfîyeimbîyei fondîwamî kokoarîhora? ⁶ Aiana moai ndühî yanguru, nga botîmefiyu. Ai Garirihü nünguambe sîheimbo hoafîmayu ranîmbo se hohoanîmondei. ⁷ Ai yahuya, ‘Nindou Hondü ra nindou moaruwai hohoanîmoyomo-ndeimbî-yomondî warîhündüwurîmboemo nîmî keimbî karîhendeimbîfihî tîkoemündî pefimbohünda. Asu yimbu sindu haya nga mî noufimbî ranîfihî anîmbo botîndîfimbui,’ mehu,” masafanî. ⁸ Ranîyo asu nîmorehî-mayei ranai horombo Sisas hoafîmayu ra hohoanîmomayei.

⁹ Asu nîmorehî-mayei ranai hongu ra hîningîrîhi hehi heî ahambo süngrurü-rundeimbî ¹¹ asu muḅguambo amurî ranîyei aheimbo muḅguambo moatükunî wataporîmbo-marîhündürî. ¹⁰ Sapo honguambe muḅguambo moatükunî tükümefeyoa hoeirîhi hehi Kraisîndî hoafî sowandümo homo-rundeimbîmbo hoafîmayei nîmorehî ranana Maria Makdarahündîyo, Soana, Maria Semsîndî hondîyo asu bîdîfirî amurî ranîyei. ¹¹ Nga asu ahandî hoafî sowandümo homo-rundeimbî ai nîmorehî hoafîmayei ranahambo tîkarîhi hehi hoafî yangîrî anîhündî yahomo houmbo moai anîhondümborundî. ¹² Nga asu Pita ai pîpîyu hu

honnguambe amofi himboyuane, hoeari ahambo himondimarihori rani yangiri menjorowa hoeimareandi. Raniyu ai hongu ra hiningire haya hufu worambe rani-moatukuni ranahambo afindi hohoanimojuhü mamaru.

Nindou yimbu ai Sisasimbo Emaus nafî hohü hoeimarineri
(Mak 16:12-13)

¹³ Nimorehi ranai honguanambo hüsi simboani Sisasindi süngrurü-rundeimbi yimbu ranai ngoafi mami Emaus Serusaremihündi hombo 11 kiromitahüfeimbi hoandarî nafî mahafani. ¹⁴ Ai hafandühi mungu moatukuni tüküme feyo ranahambo wataporimbo-marinandî. ¹⁵ Ai wataporimbo-rini hafandühi fifirinandane, Sisas ai ahandihoari tüküfi haya ai-babidimbo mahu. ¹⁶ Mami moatukuni gabudimafoareapira ai moai ahambo Sisas-ani safani türüfoarineri fifirineri.

¹⁷ Asu ai ahafanimbo düdureapirühi yahuya, “Se nini-moatukunimboyo wataporimborinandühi ahafana?” mehuamboyafani. Asu ai ngusümboarambe sisai fiyafandühi manimbafani. ¹⁸ Asu ngorü, ahandi ndürî Kriopas, ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Awi Serusaremihü ndüfosimbo tükümehindi ra se yangiranafi nine moatukuni ranihü tüküme feyo ra fifirifekoate-ayafi?” mehu.

¹⁹ Asukai Sisas ai düdureapirühi yahuya, “Nimboe wataporimbo-arinanda?” mehuamboyafani. Asu simbori hoafiyafandühi safaniya, “Sisas Nasaretihündi ranahamboane wataporimbo-arihori. Aiana Godindi hoafi

hoafi-yu-randeimbi-yu haya God asu munḡuambo nindouyei himboahü ahandi hoafi, ratupuri ra ḡn+ḡndi ham+ḡndiyo. ²⁰ Yihoefi bogori nindou asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi ai gafman+yomondi warihü hiniḡmarüwuri. Raniyo gafman ai hifokoefimboani yahomo houbmo nimi keimbi karihendeimbifihitikoründümo pamarüwuri. ²¹ Nga horombo ro hohoan+moyefühiya, ‘Sisas ranana God ai Israer+hündi ranaheimbo aboedambo-fendürimbo kafoariri hiniḡririmbombai,’ masefi. Asu hifokoamarüwuri ra yimbu si ho hayamboyoani hapo ḡm+ noufimbi siane. ²²⁻²³ Hapo siambe hondü nimorehi bidifiri roambeahindi ai hei honḡuambe himboyeia moai ahandi yifin+moko ra ranihü hoeir+hindi. Raniyo ro hepün+mehundi. Ai sinei yihoefimbo hoafiyehi seiya, ‘Sünambeahindi nendi yimbu hoeir+hupira ai safaniya, ‘Sisas ana yangri mbanḡḡ,’ masafani,’ masei. ²⁴ Asu nindou bidifiri roambeahindi amboani hifomo honḡuambe munḡuambo moatükun+ ra hoeirunda nimorehi hoafimayei süḡgure meḡgoro. Nga asu moai Sisasimbo ana hoeirüwuri,’ masafani.

²⁵ Asu Sisas ai ahafanimbo hoafiyupirühi yahuya, “Se ana ḡsüfokoate-anemo, se moai Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi hoafimemo ranahambo nimehünou hohoan+moyomo. ²⁶ Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, ‘Nindou God ai ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo kamafoariri ra asübusi ndemündi mbundambo animbo asu süḡḡnambo Godindi himboahü

ndürî adükarümbîndümbui,' mehomo," mehu.
²⁷ Raniyo Sisas ai ahafaniṁbo ahandî fimbo Bukambe hoafi mapeniṁgo ra Mosesîndimayo bukîfihî piyu haya Godîndî hoafi hoafiyomorundeimbî sürü papîru masîhoemo ranahambo yamundîmareapîrî hu.

²⁸ Ai homo Emaus ṁgoafîkîmî tükümefundî. Raniyo Sisas ai ṁgasünde haya hombonoumefiyu.

²⁹ ṁga yimbu ai hûti hoafiyafandühî safaniya, "Mborai ro-babîdî apoefo, ṁga ndeara hüfîhamîndî hanühî nîmbîfembo akîmane," masafandamboyu. Raniyu hafu ahafandî worambe aibabîdî mamaru. ³⁰ Ai sesîmbo yahomo houmbo nîmarîmombo bret semündü Godîmbo hîhîfîrürî mbura hîfîtîre haya masagapîrî.

³¹ Rasüṁgumareandamboyo ai hepünafîneandühî Sisas ani safanî fîfîrîmarînerî. ṁga asu nîmehünou asükai awarîmarîhoayuwa moai hoeirînerî.
³² Ai ahafandîhoarî simborî hoafürîyafandühî safaniya, "Anîhondü-ane, nafînî sînefühî sîhehîmbo wataporîmbo-maramuna asu sîhîrî ṁgusüfoambe hepünîmehoandî," masafanî.

³³ Refe hayamboyoane, süṁgurînerîrînandeimbî ranai botîyafîne hena Serusaremînambo mahafanî. Raniyo hafanî hoeirîneapurani ahandambo süṁgrurürundeimbî 11-memo ranai ahamundî ṁgunindî babîdî gugureafu mamarîmonda hoeimarîneapurî.
³⁴ Ai hoafiyomondühî yahomoya, "Anîhondü-ane, Adükarî ai yîfîhündî botîmefiyu! Ai Saimon-so tükümefiyuwa hoeimarîrî," mehomo. ³⁵ Raniyo asu süṁgrurür-

rundeimbi yimbu ranai ahafanimbo-so nafini tüküme fiyu asu bret hifitireanda türüfoarineri fifierimarineri ranahambo wataporimbo-marinandî.

*Sisasimbo sünggurü-rundeimbi ai
hoeimarüwü
(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Son 20:19-23;
Ratüpurî 1:6-8)*

³⁶ Ahambo sünggurü-rundeimbi ranai bidifirambo rani-moatükunî ra wataporimbo-rundane, Sisas ahandihoari ahamundi mbusümo tüküfi nüngumbo hoafiyupurühi yahuya, “Sihamundi ngusüfoambe afure kümbearoamboane,” mehu. ³⁷ Raniyomo yifiaimbai hoeiarihuri yahomo houmbo yihimbo munguna moaruwaimemo. ³⁸ Nga asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nimboe se ranahambo hepünefunda? Asu nimboe se nini-moatükunîyo hoeimarundi ranahambo awi fifierifekoate-ayomoa? ³⁹ Se wandi yitijari watijari hoeiru. Ro wandihoar-anahî nda! Se sündu hoeirundi. Sapo yifiafi ana ngiri wandi fi nahuraindo.”

⁴⁰ Sisas ai hoafiyu mbura asu ahamumbo ahandi fi hoeari ra nafuimepurî. ⁴¹ Ai afindi hihifi-hihifimemosi, nga ai awi ranahambo anihondümbofe-koate-afindi hohoanîmomemo. Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se sesi bidifiri sîhoundai?” mehu. ⁴²⁻⁴³ Asu ai kinî mamandundi ra ngorü bidifiri masabudowa semündü haya ahamundi himboahü masesuwa hoeimarüwü.

44 Ai ahamumbo hoafi+yupurühi yahuya, “Se fifirundai ro horombo se-babidimbo nimboahambe hoafi+mayahi ra? Ro hoafi+yahapurühi sah+ya, Moses+ndi ahinümbi hohoanimo ranambe, God+ndi hoafi hoafi+yomorundeimbi-yomondi bukambe asu Herü Buk ranambe mungu moatükuni wambo tükündifemboe masahi.” 45 Sisas ai ramehuamboemo ngusüfoambe fufurifoareapurühi Bukambe hoafi+mayo ra türüfoaru fifiri+marundi. 46 Asu Sisas ai simbori hoafi+yupurühi yahuya, “Sapo Bukambe sürü pap+marundi ra yare hoafi+yowohü yahoya, ‘God ai ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo koamafoariri ra asübusi ndemündü mbunda yifindu haya ng+mi noufimbi ranambo yifihündi bot+ndi+fimbui. 47 Rananimbo Serusarem+hü pindimo houmbo munguambo hifi ahandi ndürinambo hoafi bokar+ndi+hoemboemo. Rananimbo asu moaruwai hohoanimo ra hin+ngiri+hindühi aboedi hohoanimo sünguri+hindani God ai ahei moaruwai hohoanimo ra amboawi mbeyahuamboane,’ meho. 48 Asu se ndani moatükuni tüküme feyo ndanahambo watapor+mbondu ndündi. 49 Wandi Ape ai Yifiafi Aboedi koar+hefembo hoafi+yu masihendi ra koandi+heheamboyah. Nga awi se hokoate Serusarem+hü nimand+mombo God+ndi+mayo ngin+ndi ra ndowandümo houmbo animbo ngomo,” mehu.

*Sisasimbo God ai sünambe serümündü mahafu
(Mak 16:19-20; Ratüpurü 1:9-12)*

⁵⁰ Sisas ai ahambo süŋgrurü-rundeimbimbo sepurümündi hu Betani ŋgoafi hü kaimayu. Raniyo God ai ahamumbo aboedi-aboedi+mbi+reapura yahu haya didibafimefiyu.

⁵¹ Ai ahamumbo aboedi-aboedi+reapurühi nüŋguane God ai ahamundi mbusümonindi serümündü sünambe mahafu. ⁵² Ai yiri yimbu pusi ru ni marimombo ahambo ŋgusi fo parüwuri mburumbo Serusaremi nambo hihifi-hihifi kameihi hihiri yafu mahomo. ⁵³ Asu ai muŋguambo si Godimbo aboed-ani yaho hohoan+mombohünda ahandi worina homo marundi.

clxxxv

Godindï Hoafi
The New Testament in the Angor language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angor long Niugini

Copyright © 2001 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angor

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c500d379-d0cf-5c22-9613-91d7bcc63af3